

Worldwide Travel, Inc.

Call for special fares

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬੇ

734-525-7304 ਜਾਂ 800-504-3044

ਵਾਜਬ ਰੇਟ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

Ad Space Available

Call: 847-359-0746

Call Prince Buttar 513-693-5125
7801 Brainerd Ct. Liberty Township, Ohio 45044

Prince Art Gallery

Professional HD, Video and Digital Photography

Wedding & Birthday Parties, Sweet Sixteen, Marriage Annv.

Discounts for Religious Events

Dj services available Princeart13@hotmail.com

Eleventh Year in Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 11, Issue 18, May 1, 2010 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਮੈਨਹਟਨ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਗਤਾਂ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ 'ਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਇਕਬਾਲ ਜੱਥੇਵਾਲੀਆ): ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸਿਟੀ ਦੇ ਮੈਨਹਟਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਲੰਬੇ ਐਤਵਾਰ ਸਜਾਏ ਗਏ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਡੇ ਪਰੇਡ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਸਟੇਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚੀਆਂ।

ਇਕ ਸਜੀ ਹੋਈ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਨੀ ਹੇਠ ਚਲ ਰਹੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਗਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦਿਆਂ ਅਗੇ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਇਲਾਹੀ ਧੁਨਾਂ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਇਲਾਹੀ ਰਸ ਘੋਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 42 ਮੈਡੀਸਨ ਸਟਰੀਟ ਤੋਂ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 23 ਮੈਡੀਸਨ ਦੀ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 15 'ਤੇ)

ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸਤ ਹਰਕਤ ਵਿਚ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਠੰਢੀ ਪਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਇਕ ਦਮ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ 12ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ 13ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਘੁਟਾਲਾ ਦਾ ਕੇਸ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਿਯਮੀ ਬਾਰੇ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਗ਼ਲਤ ਰਵਾਇਤਾਂ ਹੀ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਧਰ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਹਮਲਾਵਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਇਕ ਮਾੜੀ ਰਵਾਇਤ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਨੇਤਲੇ ਆਗੂ ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਬਾਗੋਬਾਗ ਹਨ ਉਥੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਮਾਯੂਸੀ ਦਾ ਆਲਮ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਅਗੇ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੱਠੀ ਜੁਬਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ

ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਤਮਾਮ ਕਾਰਵਾਈ ਜੀਰੋ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਪਰ ਇਹ ਇਕ ਕਰਾਰੀ ਚਪੇਤ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

Wraich Transport LLS

North American Truck Stop

14320 Slover Ave., Fontana, CA 92337

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ (ਟੀਮ ਅਤੇ ਸੋਲੋ) ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਮਿਡਵੈਸਟ ਜਾਂ ਨੌਰਥ ਈਸਟ ਦੇ ਰੂਟ ਹਨ

*We have trailer engine for carrier and thermo king
*North american truck stop offer all kind of truck repair @ economy price.
*We have special deal on oil change \$189 +

ਤੁਰਤ ਕਾਲ ਕਰੋ: 800-746-6201, 9093-350-3310

ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਮਨਪਸੰਦ ਸੱਤੇ ਦਿਨ 24 ਘੰਟੇ ਖੁੱਲਣ ਵਾਲੀ

ਗੁਜਰਾਤ ਡੈਲੀ

946 Columbus Ave., Manhatan, NY
Ph: 212-866-2937

ਪਤੀਲੇ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਚਾਹ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਰੋਟੀਆਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤਿਆਰ। ਟੈਕਸੀ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਅਤੇ ਗੈਰ ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਹਰ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਦਾ ਨਿਊ ਯਾਰਕ 'ਚ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: “ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਵੀਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਮਸਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਾਂਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।” ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ. ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ।

ਸ. ਸੇਖਵਾਂ ਜੋ ਕਿ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਥਾਣੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਇਕ ਆਗੂ ਅਤੇ ਉਘੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਸ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੋੜੇਵਾਹ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੋੜੇਵਾਹ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੋੜੇਵਾਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਕਾਹਨੂੰਵਾਲ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਪਿੰਡ ਸ. ਸੇਖਵਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ. ਸੇਖਵਾਂ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੇਖਵਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਸ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਘੋੜੇਵਾਹ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੋੜੇਵਾਹ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਥੋਂ ਦੇ ਸੋਹਣਾ ਪੰਜਾਬ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਧੰਨ ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਮਾਲਵਾ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਸਭਾ-ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਪਾਰਾਏ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸਨ, ਰਸ਼ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪੀਟਰ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੱਸਾ, ਬਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭਲਵਾਨ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੋੜੇਵਾਹ, ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਗਿਆਨੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਜਸਵੀ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਹਰਭਾਗ ਸਿੰਘ ਪੱਪੂ, ਹਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹ, ਬਿੱਟੂ ਪੱਟੀ, ਪੱਪੂ ਪੱਟੀ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾੜੀ ਬੁਕੀਆਂ, ਹੇਮ ਸਿੰਘ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਬਿੱਟੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਨੇਖ ਸਿੰਘ ਐਸ ਐਚ ਓ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ (ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ) ਜੋ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ।

ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਨਾਲ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਸ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੋੜੇਵਾਹ (ਐਨ ਖੱਬੇ), ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਪਾਰਾਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਵਾ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਹੋਈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ

ਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ। ਰਾਇਲ ਪੈਲੇਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਵਾ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ

ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤਾਈਦ ਸ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮਪੁਰੀ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਸ. ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਉਠਿਆ। ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਵਾ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਨੇ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ

ਫੋਟੋ: ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮਪੁਰੀ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ 23 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਰਾਇਲ ਪੈਲੇਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੌਮ ਦੇ ਸੁਲਝੇ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰ ਸਕੇ। ਦੋ

ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰੇਲੂ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਅਸਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮਜਬੂਰੀ ਦੱਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ। ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਲਾਲੀ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਾਬੂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਵਾ ਲਾਲੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਕਈ ਹੋਰ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਾਬੂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਨਾਂ

ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਨੇ ਬਾਵਾ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਨੂੰ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਾ ਸਿਰੋਪਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਆਪਣੇ ਸੰਖੇਪ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਘਰ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖ ਕਾਜ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਨਵੀਂ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਅਮੈਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ' ਦਾ ਗਠਨ

ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਬੇ-ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕਾਜ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇਏ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਇਥੇ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਇਕੱਠ ਵਿਚ 'ਅਮੈਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ' ਨਾਮੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਬਕਾਇਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਢਲੀ ਵਿਚਾਰ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਕਰੇਗੀ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਸੂਰੂ ਵਿਚ ਜੋ ਕੰਮ ਚਲਾਊ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਐਸ. ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਭਾਈ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀ, ਭਾਈ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੀਆ ਅਤੇ ਭਾਈ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਨਵੀਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਭਰਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਘੜਨ ਲਈ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਕ ਜਥੇਬੰਦ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰਤਕਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹੋਣੇ ਹਨ।

ਉੱਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਿਬਰਲ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉੱਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਿੱਖ ਅਭਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਉੱਪਰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਮਕੀ ਮਗਰੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਤੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਚੌਕਸ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਸ੍ਰੀ ਦੁਸਾਂਝ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਖਤ ਖ਼ਿਲਾਫ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਧਮਕੀ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਦੁਸਾਂਝ, ਜੋ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਆਗੂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਚਿੰਤਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹਾਂ, ਪਰ ਖੌਫਜ਼ਦਾ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਬਹੁਤਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।" ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਪੇਜ ਉੱਪਰ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਉੱਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਸਿੱਖ ਗੱਦਾਰ ਹੈ।" ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ, ਇੰਜ ਕਹੋ ਜਿਵੇਂ ਆਟੇ 'ਚ ਲੂਣ ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਲਤ ਮਲਤ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਆ ਗਈ ਹੈ।"

ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਆਸ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਊਣ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾ ਰਹਿਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਨ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਬਹੁਮੁੱਖੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਕੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮੰਝਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਸਗੋਂ ਯੋਗ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਉਪਰਾਲੇ ਵੀ

PANNUN THE LAW FIRM **ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੱਨੂੰ**
 ATTORNEYS & COUNSELLORS ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ? ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

- ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼
- ਰੀਲੀਜ਼ਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼
- ਬੇਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼

- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK
T 718.672.8000
JACKSON HEIGHTS, NY 11370

CALIFORNIA
T 510.796.9000
3930D CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538

* ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

Business For Sale

ਟਰੱਕ

ਰਿਪੇਅਰ ਸ਼ਾਪ

ਅਤੇ ਟਰੱਕ

ਵਾਸ਼

ਵਿਕਾਊ ਹੈ

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN
(725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syanvideo.com

or visit at: www.syanvideo.com

ਇੰਡੀਆਨਾ 'ਚ ਹਾਈਵੇਅ 70 ਉਤੇ

ਬਹੁਤ ਵਡੀ ਫੈਸਿਲਟੀ

ਨੈਟ ਆਮਦਨੀ \$25000 ਮਹੀਨਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 916-470-5520

ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਰੁਲ ਰਹੇ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਿੱਖ-ਹਿੰਦੂ ਰਫਿਊਜੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਅਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲ ਲਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦਕਿ ਅਨੇਕਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਯੋਜਨਾ ਘੜਣ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾ ਅਫ਼ਗਾਨ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1992 ਵਿੱਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੇ ਮੁਜਾਹੇਦੀਨ ਦੀ ਖ਼ਾਨਾਜੰਗੀ ਤੋਂ ਅਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹਿਜ਼ਰਤ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਆਏ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਤੇ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਪ੍ਰੈਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਰਿਫਿਊਜਿਜ਼ (ਯੂ.ਐਨ.ਐਚ.ਸੀ. ਆਰ.) ਅਫ਼ਗਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਬੈਂਕਾਂ ਤੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਮੰਨ ਕੇ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ

ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ: ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ 119ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਇੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੱਗ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਬੜੇਦਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹੰਸ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਉਥੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਸ੍ਰੀ ਜੋਸ਼ੀ ਬੰਗਾ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਓ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਮਸੇਫ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਵੀ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤਕਾਰ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰਾਂ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੱਜਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੀਤਕਾਰ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ, ਬਾਮਸੇਫ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਰਾਮਪਾਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ, ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਬਾਲਮੀਕ ਸਭਾ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋਧੀ ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਪਲਵਿੰਦਰ ਮਾਹੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਰੱਲੂ, ਦਲਵਿੰਦਰ ਰੱਲੂ, ਪ੍ਰਸੋਤਮ ਸੂਦ, ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਭਾਟੀਆ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੀਰਾ ਅਤੇ ਦੇਵ ਰਾਜ ਲਾਲੀ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੋ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹੰਸ ਅਤੇ ਅੰਬੇਦਕਰ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਬਰ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੱਠ੍ਹੇ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਲੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਯੂ.ਐਨ.ਐਚ.ਸੀ.ਆਰ. ਨੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹਿਜ਼ਰਤ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਆਏ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਉਥਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਚੁੱਕਣ 'ਚ ਕੌਮੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2001 ਵਿੱਚ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਸਤੰਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਊ ਅਫ਼ਗਾਨ ਪਾਲਿਸੀ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਪੁੱਜੇ ਕਰੀਬ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਅਫ਼ਗਾਨੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰਮਾਨੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਫ਼ੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਪਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦਾਂਬਰਮ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ੀ ਚਿਦਾਂਬਰਮ ਨੇ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਵਾਂ ਐਕਟ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ। ਜਦਕਿ ਇਸੇ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦੀ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੀਬ 17 ਹਜ਼ਾਰ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਅਪਣੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਸਬੰਧੀ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਅਫ਼ਗਾਨ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ 'ਚ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਅਫ਼ਗਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਤੇ ਹੋਰ ਦਿੱਕਤਾਂ ਬਾਰੇ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚਲੇ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੱਠ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾ ਅਫ਼ਗਾਨ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ

ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1992 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਸਨ। ਗਤਬਤ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹਿਜ਼ਰਤ ਕਰ ਆਏ, ਬਾਕੀ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਬੈਲਜੀਅਮ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਹਾਲੈਂਡ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਵਸੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਪਰ ਭਾਰਤ 'ਚ 18 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਸ. ਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜੇ 1965 ਤੋਂ 1971 ਦੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਇਥੇ ਪੁੱਜੇ 11 ਹਜ਼ਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ 2005 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਕਿਉਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਲਾਲ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਕੇਜ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਸ. ਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਹ ਸਿੱਖ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਆਰਥਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ੁਲਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਹੰਚਾਇਆ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਉਠਾਵਾਂਗਾ-ਹੰਸਪਾਲ : ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਵਸੇ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਠਾਏਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬਾਈ ਹੱਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ.ਹੰਸਪਾਲ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਕਰੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਮਿਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਲੋੜ ਪਈ ਉਥੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਤਿਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੇ ਕੋਈ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਗਏ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਅਫ਼ਗਾਨ ਸਿੱਖ ਪੂਰੇ ਸਰਗਰਮ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵੱਖਰਾ ਕਾਊਂਟਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਆਏਗੀ। ਇਸ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕਈ

ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਉਠਾਵਾਂਗਾ-ਹੰਸਪਾਲ

ਮੌਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਪਛਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਅਤੇ ਬੋਧੀ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਘੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਾਲਤ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁਧ 13 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁਧ ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਸਮੇਤ 13 ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਬੰਦ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁਧ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਕਈ ਥਾਈਂ ਰੇਲਾਂ ਰੋਕੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਕੇਰਲ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਬਿਹਾਰ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਝਾਰਖੰਡ 'ਚ ਹੜਤਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਰਹੀ, ਜਦਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਰਹੀਆਂ। ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਆਗੂ ਬਹਿਰਾ ਕਰਤ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਹੜਤਾਲ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ, ਜਦਕਿ ਸਪਾ ਮੁਖੀ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾ ਘਟਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਹੜਤਾਲ ਦਫਤੀ ਮਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਤੇ ਕੇਰਲ 'ਚ ਰੇਲ ਤੇ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਕੇਰਲ 'ਚ ਤਾਂ ਬੰਦ ਕਾਰਨ ਸੜਕਾਂ ਸੁੰਨਸਾਨ ਨਜ਼ਰ ਆਈਆਂ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਵੀ ਹੜਤਾਲ ਕਾਰਨ ਆਮ ਜਨਜੀਵਨ ਠੱਪ ਹੋਇਆ, ਜਦਕਿ ਚੇਨਈ 'ਚ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਰਲਵਾਂ-ਮਿਲਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਆਵਾਜਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੱਪ ਰਹੀ। ਪੂਰੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸਕੂਟਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤੱਕ ਨਾ ਚੱਲ ਸਕੇ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਰੇਲਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, 'ਚ ਵੀ ਕਈ ਥਾਈਂ ਰੇਲਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੂੰ

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 100 ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਰੇਲ ਤੇ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੱਪ ਰਹੀ, ਜਦਕਿ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਬੰਦ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ 1410 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਝਾਰਖੰਡ 'ਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਅਦਾਰੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਰਹੇ। ਉਤੀਸਾ 'ਚ ਇਸ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਸੂਬੇ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਸੱਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਰੀ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਕੇਰਲ 'ਚ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰੇਲ ਤੇ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਰਹੀ। ਸੂਬੇ 'ਚ ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤੇ।

ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ 'ਚ ਹੋਈ ਹੜਤਾਲ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬੰਦ ਰਹੀਆਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇੱਛ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਖ਼ੁਦ ਠਹਿਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਵੀ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛੱਤੀਸਗੜ 'ਚ ਤਾਂ ਹੋਟਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਰਸਤਾ ਰੋਕੇ ਤਹਿਤ ਰੇਲਾਂ ਰੋਕੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸਨਅਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ 25 ਥਾਈਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੁੰਗਾਰਾ ਰਲਵਾਂ-ਮਿਲਵਾਂ : ਚਾਰ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਂ ਹੋਰ

ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਮਰ-ਤੋੜ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁਧ ਦਿੱਤੇ ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਰਲਵਾਂ ਮਿਲਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। 30 ਦੇ ਲੱਗਭਗ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰੇਲਾਂ ਰੋਕੀਆਂ, ਚੱਕੇ ਜਾਮ ਕੀਤੇ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਧਰਨੇ ਮਾਰੇ। ਉਹ ਯੂ ਪੀ ਏ-2 ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਦਾ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ), ਸੀ ਪੀ ਆਈ, ਫਾਰਵਰਡ ਬਲਾਕ, ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨਰੀ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ, ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਅੰਨਾ ਡੀ ਐਮ ਕੇ, ਤੈਲਗੂ ਦੇਸ਼ਮ ਪਾਰਟੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕ ਦਲ, ਜਨਤਾ ਦਲ (ਸੈਕੂਲਰ), ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕ ਦਲ ਅਤੇ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਆਦਿ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਇਸ ਹੜਤਾਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ।

ਇਹ ਐਕਸ਼ਨ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਧੁਰੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਐਸ ਬੀ ਐਸ ਨਗਰ, ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ, ਦਸੂਹਾ, ਮੁਕੇਰੀਆਂ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਜਲੰਧਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਬਟਾਲਾ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਨਸਾ, ਬੁਢਲਾਡਾ, ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ, ਮੁਕਤਸਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮੋਗਾ, ਪਾਤੜਾਂ, ਸ਼ਾਹਕੋਟ, ਨਕੋਦਰ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਆਦਿ ਵਿਖੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਕੌਮੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਦਿਆਲ, ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ

ਦੇ ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮਵਾਲੀਆ, ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਾਂਬਰ, ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਮੈਂਬਰ ਲਹਿਬਰ ਸਿੰਘ ਤੱਗਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਚ ਕਮਰ ਤੋੜ ਵਾਧੇ ਲਈ ਯੂ ਪੀ ਏ-2 ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਅਮੀਰ-ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰਕ ਘਰਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਖੀਰੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜ਼ਖੀਰੇਬਾਜ਼ ਨਕਲੀ ਘਾਟ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਮਨਚਾਹੀਆਂ ਕਮੀਤਾਂ ਵਸੂਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਦ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਾਸਫੇਟਿਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਚ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ 78 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕ 20 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਕਰਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰਕ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ 4 ਲੱਖ 18 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ, ਸਟਾਕਟਨ

***25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਾਬੰਦੀ**

-ਅਸਲੀ ਗਾਹਕ ਤਾਂ 18 ਤੋਂ 25 ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਈ ਐ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਕੇ ਠੋਕੇ ਵਾਲਿਆਂ ਭੁੱਖੇ ਮਰਨੇ।

***ਲਾਲ ਬੱਤੀਆਂ, ਹੂਟਰਾਂ ਤੇ ਝੰਡੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਔਖੀ**

-ਲੱਗੇ ਵੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਈ ਐ, ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਇਹਦੇ ਪਿਛੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹੱਥ ਐ!

***ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਛਣਕਣੇ**

-ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਛਣਕਣਾ ਈ ਮਿਲਾ।

***ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਸੰਸਤੀ ਵਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ-ਮਾਇਆਵਤੀ**

-ਲੱਗਦੇ ਸੇਡਮ ਦਾ ਹਾਲੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆ!

***ਸਰਨਾ ਤੇ ਅਲਵਰ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ-ਮੱਕੜ**

-ਜਥੇਦਾਰੋ! ਲੱਗਦੇ ਥੋਡਾ ਇਕ-ਨੁਕਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਦਲ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰਗੜੇ ਲਾਉਣਾ ਈ ਰਹਿ ਗਿਆ।

***ਸਪੈਕਸਮੈਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਵਿਰੁਧ ਦਰਜ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਧਰਮ ਨਾਲ ਘੱਟ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ-ਸੁੱਖੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰੋਪੜ ਜੇਲ੍ਹ**

-ਸੁੱਖੀ ਨੂੰ ਤੇ ਰੋਪੜ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਪਨੇ 'ਚ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣੇ ਐ?

***ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤੇ ਵਧੀਆ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਉਂ?**

-ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਵਕੂਫ ਤੇ ਘਟੀਆ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ।

ਬੱਬਰਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਆਖੇ ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਨਹੀਂ

ਪਟਿਆਲਾ : ਬੀਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਇਥੋਂ ਦੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਚੌਕ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਪੁਰਾਤਨ ਸੱਤ ਨਰਾਇਣ ਮੰਦਰ ਕੋਲ ਹੋਏ ਇਕ ਧਮਾਕੇ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪਟਿਆਲਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਨਾ ਮੰਨਿਆਂ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬੱਬਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਨੇ ਅਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਮੁਸ਼ੀਬਤ ਬਣੇ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੱਬਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ ਹੋਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਜੇ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਸਬੰਧੀ ਫਾਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਦਸਦਿਆਂ ਬੱਬਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਸ. ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਅਤੇ ਸ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਨੇ ਅਪਣੇ ਦਸਤਖ਼ਤਾਂ ਹੇਠ ਬੱਬਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਲੈਟਰਪੈਡ 'ਤੇ 237 ਨੰਬਰ ਹੇਠ ਇਕ 'ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੱਤਰ' ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਜਾਮ ਦਿਤਾ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਚੌਕ 'ਚ ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਜੇ ਤਕ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਕਰ ਕੇ ਟਿਊਬਾਂ ਦੇ ਫਟਣ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਕਾਰਨ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੇ ਬਕਸੇ ਨੇੜੇ ਡੇਢ ਫੁੱਟ ਡੂੰਘਾ ਇਕ ਟੋਆ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨੇੜਲੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸੀ ਬੰਬ ਦਾ ਧਮਾਕਾ ਵੀ ਦਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੱਬਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸਗੋਂ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਸ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਸਿਰ ਲਈ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਆਗੂ ਰੁਲਦਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ, ਹਲਵਾਰਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਨੇੜੇ ਬੰਬ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਾਭਾ ਦੇ ਬਾਟਲਿੰਗ ਪਲਾਂਟ ਨੇੜੇ ਬੰਬ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਬਾਬਾ ਉਪਰ ਪੰਜ ਲੱਖ ਦਾ ਇਨਾਮ ਵੀ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੱਬਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਲੋਂ ਅਪਣੇ ਲੈਟਰਪੈਡ ਉਪਰ ਅਪਣਾ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਫ਼ੋਨ ਅਤੇ ਫ਼ੈਕਸ ਨੰਬਰ 0183-2540820 ਵੀ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਪਟਿਆਲਾ ਕਥਿਤ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਥਿਤ

ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਝਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੱਬਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਮਹੰਤ ਸੰਜੀਵ ਹਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਕ ਕੈਲੰਡਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਬੱਬਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਯੋਧੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾੜਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੈ।

40 ਲੱਖ ਦੀ ਹਵਾਲਾ ਰਕਮ ਸਣੇ ਦੋ ਖਾੜਕੂ ਕਾਬੂ

ਨਾਭਾ: ਜ਼ਿਲਾ ਪਟਿਆਲਾ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਨਾਭਾ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਕਾਊਂਟਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਦੋ ਖਾੜਕੂਆਂ ਤੋਂ 40 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀਤੀ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਖੇ ਜ਼ਿਲਾ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ ਨੇ ਪ੍ਰੋਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ. ਖੱਟੜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਛੀਟਾਵਾਲਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਬੱਸ ਅੱਡਾ ਪਿੰਡ ਕੋਟ ਖੁਰਦ ਦੇ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਐਸ. ਆਈ. ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਸਮੇਤ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਇੰਡੀਗੋ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਹਕੀਕਤ ਰਾਏ ਉਰਫ ਮੁੰਨਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਾਕੂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ 40 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ, ਜੋ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ, ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਬਾਣਾ ਸਦਰ

ਨਾਭਾ ਵਿਚ ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ ਨਾਭਾ ਪਾਸ ਰੱਖੇ ਗਏ ਬੰਬ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਨਾਭਾ ਦੇ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਬਾਬਾ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੱਸੀ ਵਾਸੀ ਮਾਣਕੀ, ਹਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਡੀ. ਸੀ. ਵਾਸੀ ਬਿਜਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਭਲਵਾਨੂ ਨਾਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੱਡੀ ਉਰਫ ਗੋਆ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮਲੋਸ਼ੀਆ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਸਲਾ, ਬਾਰੂਦ, ਗੱਡੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਅੱਗੇ ਹਵਾਲੇ ਰਾਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਅਤਿਵਾਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਹਵਾਲਾ ਅਤੇ ਵੈਸਟਰਨ ਯੂਨੀਅਨ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਉਕਤ ਖਾੜਕੂ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਜਾਂਦੇ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਕਾਬੂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸ. ਖੱਟੜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਵੀ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ੇਰੇ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ

ਸ਼ਿਕਾਰੋ: ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਖੇਡ ਕਲੱਬ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਮਿਡਵੈਸਟ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰੇ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਨੇ ਇਕ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਦੋਹਾਂ ਕਲੱਬਾਂ ਦੀ ਇਥੇ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਹਾਂ ਕਲੱਬਾਂ ਨੂੰ ਰਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਬਚਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਲੇਵੇਂ ਪਿਛੋਂ ਇਸ ਵਾਰ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਐਤਵਾਰ 5 ਸਤੰਬਰ 2010 ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸੰਨ 2002 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਸ਼ੇਰੇ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ।

ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੇਰੇ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੰਦੇਸਾ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਸਮੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਇਕ ਨੌਂ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਲਵਦੀਪ ਦੁੱਲਤ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੁੰਨੂ, ਜਿੰਦੀ ਦਿਆਲ ਅਤੇ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

INDO US EXPRESS, INC.
 Worldwide Couriers * Freight Forwards
 Domestic & Local Delivery
 We Thank Our Customers For Their Trust & Loyalty
 17 Years of Excellent Customer Service
FOR COMPETITIVE RATES CALL
1-800-870-5845
PICK-UP & DELIVERY
ANYWHERE IN USA
 43-50, 11th St., Suite No. 109, LIC, New York, N.Y.11101
 Tel: 212-447-5720 • Fax: 212-213-3622
 www.indousexpress.com
 Email: GSingh9070@aol.com • Cell: 1-347-538-7041
 7 Days A Week
CALL ABOUT OUR SPECIAL RATES TO
INDIA

INDIAN RESTAURANT FOR SALE or LEASE in Missouri

Indian restaurant & Bar with 140 sitting capacity. Only indian restaurant in the city running successfully for eight years. Monthly Sales \$50-60K.

Preferring the cost of lease for \$7,000

For more information please call:
Gurdev Singh, 417-619-9981

ਮਿਜ਼ੌਰੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ 50 ਤੋਂ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ। ਲੀਜ਼ 7000 ਡਾਲਰ ਮਹੀਨਾ

Punjab Times

Established in 2000
11th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

California Bureau:

Mandeep Mann
661-889-1927
Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

Director Community & Business Relations:

Sunita Chopra
Ph: 773-370-7106

Jalandhar Bureau:

Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-279-1422

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota, New York

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 80 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 375 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਘਿਰੀ

ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਵੇਂ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ 'ਚ ਘਿਰੀ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਸਦ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਮੰਗ ਭਾਵੇਂ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਫਸਿਆ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਨਿਕਲਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਪਿਛੋਂ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਫਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਢੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਰਸਾਲੇ 'ਆਊਟ ਲੁਕ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚਾਲੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸੰਸਦ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵਿੱਤ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਦੇ ਖੁਦ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੋਨ ਟੈਪ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਇਹ ਕੰਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਰਸਾਲੇ 'ਆਊਟ ਲੁਕ' 'ਚ ਉਚ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਸਣੇ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਟੈਪ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਵਰਗੇ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ।

ਸਰਕਾਰ ਐਨ. ਸੀ. ਪੀ. ਮੁਖੀ ਸ਼ੁਰੂ ਪਵਾਰ ਦੀ ਆਈ. ਪੀ. ਐਲ. ਮੁਖੀ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਟੈਪ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਤ ਦਾ ਫੋਨ ਵੀ ਜੂਨ 2008 'ਚ ਉਦੋਂ ਟੈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ 'ਚ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਅਕਤੂਬਰ 2007 'ਚ ਦਿੱਲੀ

ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਟੈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੋਚੀ ਨਦੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਟੈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਗੂ ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ 2007 'ਚ ਫੋਨ ਟੈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਸਾਲੇ ਨੇ ਇੱਕਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਗਿਲ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਕਨੀਕੀ ਸੂਰਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟੈਕਨੀਕਲ ਰਿਸਰਚ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐਲ. (ਐਮ.) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਤ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਫੋਨ ਟੈਪ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਬਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਪੌਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੁਫੀਆ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੌਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ

ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ 'ਚ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਰਾਜੀਵ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰੂਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੰਕਟ 'ਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਡਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਫੋਨ ਟੈਪ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਮੁਸੀਬਤ ਸਹੇੜ ਲਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਆਈ. ਪੀ. ਐਲ. ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਸੂਤੀ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਪਰੋਂ 13 ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸੰਸਦ 'ਚ ਕਟੌਤੀ ਮਤਾ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਰਹਿ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਡਿੱਗ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੀ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਐਲ. ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। 'ਆਊਟਲੁਕ' ਰਸਾਲੇ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਅਤੇ ਸੰਸਦ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਟੈਲੀਫੋਨ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈ ਚੁੱਕੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਐਕਟ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਸਭ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਭਾਰਤੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਐਕਟ 1885 ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰੇ ਅਤੇ ਰਾਜਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਰਾਧ, ਘੁਟਾਲੇ ਅਤੇ ਜਾਸੂਸੀ ਨੂੰ

ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਆਈ. ਟੀ. ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ 25 ਜੂਨ 1983 ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸਗੋਂ 19 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਉਕਤ ਸਮੇਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੁਰਦ ਯਾਦਵ ਨੇ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਮੰਦਭਾਗਾ ਤੇ ਗੈਰਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ।

ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਐਲ. ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਾਂਝੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਹੋਏ ਸਫਾ, ਰਾਜਦ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਚੱਲਣ ਦੇਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂ. ਪੀ. ਏ. ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਜ ਕਾਲ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੁਣ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਹਿ ਤਕ ਜਾਣ ਲਈ ਘੋਖ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪੰਥਕ ਏਕਾ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਜੇਕਰ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੁਰਾਤਬਿਆਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਚ ਅਹੁਦੇ, ਬਾਦਲ ਦੇ ਲਿਫਾਫਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬਿਪਰਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਗੁਰੂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਰਾਹੀਂ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਇੱਕਠਿਆਂ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਾਮ 'ਬਾਦਲੀ ਜਕਤ' ਤੋਂ ਅਜਾਦ ਹੋ ਸਕਣਗੇ। ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਰਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹਾਲਾਤ ਅੰਦਰ ਜੇਕਰ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪੰਥਕ ਫਰੰਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਆਨ ਦਾਗਣੇ ਬੇ-ਮਾਅਨੇ ਹਨ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਦਲੀਕਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲੀ-ਤੰਤਰ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਧਮਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਝੂਠੇ ਕੌਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵੀ ਇਸੇ ਕਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇਵੇ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਨੂੰ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕਠਿਆਂ ਹੋ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਜਾਦੀ ਬਹਾਲ ਹੋਵੇ।

ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸਤ ਹਰਕਤ 'ਚ

ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਧੜਾ ਮਾਯੂਸ ਹੈ ਜਦਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਖਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਇੰਜ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਪਰ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੀ ਇਕ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਲਕੀਰ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਬੀਬੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇੰਜ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਇਕ ਗਰਮਾਹਟ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ। ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭੁਚਾਲੀ ਝਟਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਰਾਜਨੀਤਕ

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਜੰਗ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਸਤ ਪਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਹੁਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਖੇਮੇ ਦੇ ਕਈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਦੁਬਈ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ਇਹ ਪਾਸਾ ਬਦਲਣ ਦੇ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਹਨ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਹੁਣ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੈਪਟਨ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਹਮਲਾਵਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਨੇੜੇ ਆ

ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਪੀ-ਭੱਠਲ ਧੜਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੇ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬਾਦਲ ਵਿਰੋਧੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਲਈ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਤੋੜਨ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਹਨ ਇਹ ਜੰਗ ਇਨੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)	ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ	ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)	ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ	ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ	ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ	ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ	ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ	ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ	ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ	ਸ. ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ	
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ		

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਤਰਫੀ ਰੱਦ, ਸੀਟ ਬਹਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚੋਂ ਬਰਤਰਫੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਐਲਾਨਣ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 13ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰਸਟ ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ 'ਚ ਕਥਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਰਤਰਫ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਘੁਟਾਲੇ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਪਰ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਜੀ. ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 5 ਮੈਂਬਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵਲੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਬਰਤਰਫ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 12ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ 'ਚ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਵੀ. ਰਾਵਿੰਦਰਨ, ਪੀ. ਸੱਤਿਆਸ਼ਿਵਮ, ਆਰ.ਐਮ. ਲੋਧਾ ਤੇ ਜੇ.ਐਮ. ਪੰਚਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਇਸ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ ਮਗਰੋਂ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਖੇਮੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਯੂਸੀ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 13ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰਸਟ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕ ਵਜੋਂ ਮੈਂਬਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਤੰਬਰ 2008 ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਘੁਟਾਲਾ 12ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਦੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਅਮਲ ਦੋਸ਼ ਪੂਰਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 12ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ 13ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ

ਦੀ ਧਾਰਾ 194(3) ਤਹਿਤ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਗਲਤ ਰਵਾਇਤ ਪੈ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪਰਾਧਕ ਐਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਵਰਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਫ

ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬਿਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਟਰਸਟ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵਰਤਮਾਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਣਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ ਤੇ ਜੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਮਾ ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ 'ਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 13ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਰਹਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਕੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਐਲਾਨਣ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਖੁਸ਼, ਭਾਜਪਾ ਮੁਸਕਰਾਈ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਬਰਤਰਫੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹਾਕਮ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਦੀ 'ਦੁਰਵਰਤੋਂ' ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਪੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੋਂ 'ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਇ ਲੈਣ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ (ਕੈਪਟਨ) ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਇਕ ਚਪੇਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਰਤਰਫ ਕਰਕੇ ਪਾਈ ਗਈ ਇਕ 'ਗਲਤ ਰੀਤ' ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ 'ਫਿਟਕਾਰੇ' ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਕ ਤਰਜਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਇ ਲਵਾਂਗੇ।'

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮਰਿਆਦਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਹਰਿਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 'ਇਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਮਲਾ' ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ (ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਸਬੰਧੀ) ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਅਜੈਬਲੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਤਰਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।'

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ ਨੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਬਲਬੀਰ ਪੁੰਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਦਨ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚੋਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੋਣਾ ਸੀ-ਅਮਰਿੰਦਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਰਾਜਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤਕੜੀ ਹਲਚਲ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਸਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਫੋਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਆਸ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਰਾਜਸੀ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਕੇਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਅਗਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜੁਡੀਸ਼ਰੀ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸੀ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਹੀ ਭੋਗ ਪੈ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਈ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ।

ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਅਪਰਾਧਕ ਜਾਂਚ 'ਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਏ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤਹਿਤ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਪਟਿਆਲਾ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। 12ਵੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰਸਟ ਦੀ 32 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵਧ ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ

ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਸ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਅਖੀਰ 5 ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਾਚਿਆ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਜੈਬਲੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕੈਪਟਨ ਉੱਪਰ ਚੱਲੇ

ਨਵੀਂ ਨਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ

ਸਮਾਣਾ : ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹਾਂਸੀ-ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਤੋਂ ਪੱਕਚਰ ਲਗਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 16 ਜੁਲਾਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਾਹ ਲਏ ਹਨ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਬੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਭੂਮਿਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁੱਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਾਣਾ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅਜੀਮਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਹਾਂਸੀ ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗੁੱਡਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਮੀਲਾਂ ਲੰਮੀ ਨਹਿਰ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਤੈਅ ਸੀਮਾ 'ਚ ਨਹਿਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਣਯੋਗ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮਾਣਯੋਗ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਗਰੋਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ (ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ.) ਕੇ.ਜੀ.ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਵਰਮਾ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਐੱਸ.ਚੌਹਾਨ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 16 ਜੁਲਾਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮਾਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅਜੀਮਗੜ੍ਹ 'ਚ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਲਗਾ ਕੇ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਤੋਂ ਪੱਕਚਰ ਲਗਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਜਾ ਚਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ 'ਲਾਹੌਰ ਕੇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼' ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦੇ

ਦੇਹਰਾਦੂਨ: ਭਾਰਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਤੇ ਚਰਚਿਤ ਮੁੱਕਦਮੇ 'ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ' ਦੇ ਅਦਾਲਤੀ ਟਰਾਇਲ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੁੱਕਦਮੇ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਰਿਦੁਆਰ ਸਥਿਤ ਗੁਰੂਕੁਲ ਕਾਂਗੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਹੈ। ਲੱਗਭੱਗ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਨਿਆਂ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਅਜਾਇਬ ਘਰ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1929 ਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਟੁਕੇਸ਼ਵਰ ਦੱਤ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਪ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੰਚ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੇ ਪੀ ਸਾਂਡਰਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਸੁਖਦੇਵ ਤੇ ਰਾਜਗੁਰੂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਧੁੰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਵੀ ਮੁੱਕਦਮਾ ਚਲਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਕਦਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਸੰਬਲੀ 'ਚ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਪਰਚੇ ਸੁੱਟੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, 'ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ', 'ਵੱਡੇ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ', 'ਬੋਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ'। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਧੁੰਦ ਦਾ ਮੁੱਕਦਮਾ ਚੱਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਜਨਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵੀ ਸੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਵਤੰਤਰ ਕੁਮਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਉਪਲਬਧੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਬੜੇ ਫਖਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲਾ 'ਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜੱਜ

ਦੇ ਬੁਲਾਵੇ 'ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਗਏ ਸਨ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਲਾਸ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਿਖਾਏ ਗਏ, ਜੋ ਇਸ ਮੁੱਕਦਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਕਈ ਵਾਰ ਆਦਮੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਦੇਖ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਜ਼ਾਮ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ।" 5 ਮਈ 1930 ਨੂੰ ਸੂਰੁ ਹੋਇਆ ਇਹ ਮੁੱਕਦਮਾ 11 ਸਤੰਬਰ, 1930 ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਕਦਮਾ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਪਰੇਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਕੱਢਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਦੋਸ਼ 'ਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਫੀ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 23 ਮਾਰਚ 1931 ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਚ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਫਾਰਸੀ 'ਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਾਂਅ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਡਾ. ਪ੍ਰਭਾਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਾਫੀ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਾਇਆ ਕਰੰਟ, ਬਿਜਲੀ ਹੋਈ ਹੋਰ ਮਹਿੰਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਨਵਾਂ 950.86 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ ਉਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਧ ਰਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਕੱਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ 'ਚ ਇਹ ਵਾਧਾ ਵੱਡੇ ਕਰੰਟ ਵਾਂਗ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਵਧੀਆਂ ਦਰਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਚੈਗੂਲੈਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ

ਜੈ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਦਰਾਂ ਦਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਇੱਥੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਵੀਆਂ ਦਰਾਂ ਤਹਿਤ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 7.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਔਸਤਨ 26.33 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਦਾ ਵਾਧਾ ਪਰ 100 ਯੂਨਿਟ ਤੱਕ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ 'ਤੇ 10.28 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ/ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ 'ਤੇ 50 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦਾ ਵਾਧਾ, ਖੇਤੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ 'ਤੇ 12.28 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹੋਰ

ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ 5.2 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਤਹਿਤ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲੈ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹੁਣ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿਲ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਟਿਊਬਵੈਲ ਮੋਟਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਾਫ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਤੇ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਮੁਫਤ 200 ਯੂਨਿਟਾਂ ਘਟਾ ਕੇ ਹੁਣ 100 ਯੂਨਿਟ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ 50 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੇ ਬਿਲਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ 603 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ ਜਦਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ 100 ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਕਟੌਤੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ 'ਤੇ 333 ਕਰੋੜ ਦਾ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ।

ਨਵੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਚ ਕੀਤੇ ਵਾਧੇ ਤਹਿਤ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦੁਰਗਿਆਨਾ ਮੰਦਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਤੱਕ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ 2000

ਯੂਨਿਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ 20 ਪੈਸੇ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟਰਿਗ ਸਿਨੇਮਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਾਸਤੇ ਲਾਈਟ ਤੇ ਪੱਖਿਆਂ ਦੀ ਦਰ 8.15 ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 7.71 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਸਥਾਈ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਨਵੀਆਂ ਦਰਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮ ਤੇ ਗੈਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਵਾਸਤੇ ਦਰਾਂ 8.15 ਪੈਸੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 7.71 ਪੈਸੇ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸਾਬੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ 'ਚ 7.5 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਚੱਕੀ ਵਿੱਚ ਪਿਸ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਅਸਹਿ ਭਾਰ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਦੂਜੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਰੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਇਸ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਦਮ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ

ਨਾਲ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਦਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇ। ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ 'ਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਆਗੂ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸਨਅਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕਮਰ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ ਬਲਦੀ 'ਤੇ ਤੇਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਆਗੂ ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਦਿਆਲ ਨੇ ਇਸ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਤਾਂ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਫੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਮਾੜੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ 'ਚ ਕੀਤੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਰੇਆਮ ਲੁੱਟ ਦੱਸਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਿਜਲੀ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲਵੇ।

ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਢਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਤਾਲੇ

ਬਠਿੰਡਾ : ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਲੱਗੇ 4333 ਸਨਅਤੀ ਯੂਨਿਟਾਂ 'ਚੋਂ 2500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਨਅਤੀ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲੇ ਵੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੱਲੇ ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ 150 ਯੂਨਿਟਾਂ 'ਚੋਂ 64 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਨਅਤੀ ਯੂਨਿਟ ਬੰਦ ਪਏ ਹਨ। ਸਾਲ 2002-03 ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਸਨਅਤਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 2003 ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਨਵੀਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ। ਉਸ ਸਨਅਤੀ ਨੀਤੀ 'ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਏ ਕੈਟਾਗੋਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਏ-ਕੈਟਾਗੋਰੀ ਤਹਿਤ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਨਵੀਂ ਸਨਅਤ ਨੂੰ 30 ਫੀਸਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉੱਚ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਤਤਕਾਲੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ 'ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਸਿਟੀ' ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਹੂਮ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਇਹੋ ਨਾਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਵੀ ਇਹੋ ਗੱਲ ਆਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਹ ਨਾਹਰਾ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੁੱਪ ਹੀ ਵੱਟ ਲਈ ਹੈ।

ਮਾਨਸਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਤਾਈ ਮਿੱਲ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਬੰਦ ਪਈ ਕਤਾਈ ਮਿੱਲ 'ਚ ਸੈਟਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੈਂਪਸ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਬਲੂਵਾਲੀ ਰੋਡ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਸਨਅਤੀ ਫੇਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ 62 ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਹਾਲੇ ਵੀ 7 ਪਲਾਟਾਂ 'ਚ ਸਨਅਤ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਟਰਾਂਸਫਾਰਮਰ ਸਨਅਤ ਕਾਫੀ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਹੈ। ਮਾਨਸਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਾਲ 1995 ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਂਦਰ 394 ਏਕੜ 'ਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ 401 ਪਲਾਟ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 250, 500, 1000 ਅਤੇ 2500 ਗਜ਼ ਦੇ ਪਲਾਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਟਾਂ 'ਚੋਂ 222 ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਨਅਤੀ ਯੂਨਿਟ ਕੇਵਲ 66 ਹੀ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਗੈਰਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰ ਇਸ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 30 ਹੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 2007 'ਚ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਨਅਤੀ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਢਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਨਅਤੀ ਪਲਾਟਾਂ ਲਈ 20 ਫੀ ਸਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਓ ਤੇ ਫੌਰੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਪਿਲ ਗੋਇਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਲਾਟ ਲੈਣ ਖਾਤਰ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਢਾਈ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਸ਼ੀ ਭਰਨ ਵਾਲੇ 60 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਪੈਸਾ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋ ਦਫ਼ਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਰੱਖੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਹੀ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀਜ਼ਾਮੁਕਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਵੀਜ਼ਾ-ਮੁਕਤ ਜ਼ੋਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲਿਆਂ ਤੇ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਕਰਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਬਾਨੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪੁੰਹਿਚ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਵੀਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਡਾ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵੇਲੇ 150 ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਫਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨਘਰ 'ਚ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਕਰਾਚੀ 'ਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਤੋਂ ਲਗਪਗ 1000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੱਕ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ ਕੇਵਲ 15 ਰੁਪਏ ਹੈ ਪਰ ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਤੱਕ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤੇ ਹੋਟਲਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੇ ਇੱਕੋ ਗੇੜੇ ਨਾਲ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ 'ਚ ਕੁਝ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਾਰਨ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਗੇੜੇ ਵੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਲਾਉਣੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਵਿਆਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਰੇਕ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੀਜ਼ਾ-ਮੁਕਤ ਫੇਰੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਏਹੀ ਸਹੂਲਤ ਉਹ ਭਾਰਤ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਅਟਾਰੀ ਲਾਘਾ ਵੀਜ਼ਾ-ਮੁਕਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਵਫਦ ਨਾਲ ਆਈ ਚੰਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਹੈ ਪਰ ਉਹਦੇ ਬਹੁਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਭਾਰਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੇਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵੀਜ਼ਾ-ਮੁਕਤ ਖੇਤਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਮਰ ਵੀਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਵਫਦ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਏਹੀ ਰਾਏ ਸੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ 'ਚ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਦੇ 3 ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਯੂ.ਪੀ. ਤੇ ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਪ-ਚਪੀਤੇ ਪਾਇਆ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਇਸ ਵਾਰ ਜਿਥੇ ਕਣਕ ਦਾ ਝਾੜ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚੇਗਾ, ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੁੱਪ ਚਪੀਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਪਾਹ, ਨਰਮੇ ਅਤੇ ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ 'ਤੇ 0.25 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਾਧੂ ਸੈੱਸ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੈੱਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸੈੱਸ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੈੱਸ ਲਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸੈੱਸ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ ਬਲਕਿ ਉਪਭੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਵਾਧੂ ਬੋਝ

ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕਪਾਹ ਤੇ 12.5 ਫੀਸਦੀ ਟੈਕਸ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ 2 ਫੀਸਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਫੀਸ, 4 ਫੀਸਦੀ ਵੈਟ, 2 ਫੀਸਦੀ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ, 2 ਫੀਸਦੀ ਮੁੱਢਲਾ ਢਾਂਚਾ ਟੈਕਸ ਅਤੇ 2.5 ਫੀਸਦੀ ਆਝੂਤੀਆਂ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੈੱਸ ਹੋਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਧੂ ਸੈੱਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 60 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ। ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਹੁਲ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕਪਾਹ, ਨਰਮੇ ਅਤੇ ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ 'ਤੇ ਉੱਕਾ ਪੁੱਕਾ 0.25 ਫੀਸਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸੈੱਸ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਚੁੱਪ ਚਪੀਤੇ ਇਹ ਸੈੱਸ ਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ

ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਸਾਢੇ 12 ਫੀਸਦੀ ਟੈਕਸ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਲੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਪਾਹ ਦਾ ਰੇਟ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸੈੱਸ ਦਾ ਬੋਝ ਕਿਸਾਨ 'ਤੇ ਪਵੇਗਾ।

ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ 12 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਸੈੱਸ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਿਸਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਜੋ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਇਆ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੀ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸੈੱਸ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਚਾਵਲਾ ਵਲੋਂ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਾਹਨੀ ਵਿੱਚ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਦੀਆਂ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਗਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਾਹਨੀ ਦੇ ਬਟਾਲਾ ਵਿਖੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇ ਮਰਵਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਵੀ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ। ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਫਿਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਮੁੰਡਾ-ਕੁੜੀ ਦੇ ਟੈਸਟ ਸਬੰਧੀ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ 1363 ਰਜਿਸਟਰ ਕੇਂਦਰ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ। ਇਕ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਬਿਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਚਲ ਰਿਹਾ। ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 334 ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਪਾਬੰਦੀ ਸੂਦਾ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ 18 ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜੋ 2001 ਵਿੱਚ 1000 ਮੁੰਡਿਆਂ ਪਿੱਛੇ 798 ਸੀ, ਉਹ 2007 ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਕੇ 838 ਹੋ ਗਈ। 2009 ਵਿੱਚ ਵੱਧ

ਕੇ 896 ਹੋ ਗਈ। ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਟੈਸਟ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਸਖ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਸਟਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਮਿਲੇਗਾ। ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਨੀ ਵਲੋਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਅਮਨੈਸਟੀ ਅੱਗੇ ਆਈ

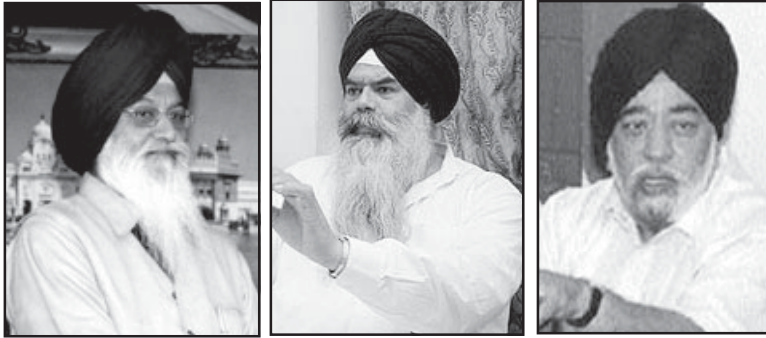
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ 'ਲਾਇਰਜ਼ ਫਾਰ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ' ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਦੁਬਈ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾ ਚੁੱਕੇ 17 ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਤਸੱਦਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਨਾਮਵਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਅਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲੰਦਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਈ ਹੈ।

ਦੁਬਈ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ 17 ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਰਜਾਹ ਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਿਉ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਾੜਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤਸੱਦਦ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਸੱਦਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਗਸਤ 2009 ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣਾ ਭਾਵੇਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਚਾਹਵਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਡੰਡ ਬੈਠਕਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਆਕਾਵਾਂ ਕੋਲ ਚੋਣੀਆਂ ਭਰਨ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਵੀ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇਸ ਵਾਰੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਵਾਟਰਲੂ ਦੀ ਜੰਗ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ, ਕੇਵਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵੋਟਾਂ ਸਨਾਖਤੀ ਵੋਟਰ ਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਹੜੇ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨੀਮ ਫੋਜੀ ਦਸਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਹਰ ਬੂਥ 'ਤੇ ਵੀਡੀਉ ਗਰਾਫੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕਠਿਨ

ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਚੌਖਟਾ ਹਾਲੇ ਫਰੇਮ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੋਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟਾ ਕੇ 18 ਸਾਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਫਾਇਦਾ

ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। 1996 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਲੀਡ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 5 ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 2004 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 5 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 35 ਹੋ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 7 ਮੈਂਬਰ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਡਹਾਕ) ਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਰ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਕ ਸ਼ੁੱਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ 5 ਤੋਂ 35 ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਅਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਟੱਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

1996 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ ਪਰ 1920 ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੇ ਬਾਗੀਆਂ, ਹਰਿਆਣਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਰਲਕੇ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਬੈਠਕ ਹੇਠ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਆਗਾਮੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਤਿਕੋਣਾਂ ਤੇ ਕਈ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਬਹੁਕੋਨੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਰਨਾ ਭਰਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ

ਗੁਪਤ ਸਮਝੋਤੇ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਚਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿੱਖ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਵਿਰੋਧੀ ਸੈਕੂਲਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣਗੇ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੈਡੀਕਲ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਐਲਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿੱਖ ਇਸ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਣਗੇ, ਜੋ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਇਸ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹੰਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਈਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕੱਟੀਆਂ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਐਸ਼ਪ੍ਰਸਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਣੀ ਲੋਚਦੇ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਗੋਲਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸਿੱਖ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ 176 ਕਰੋੜ ਦੇ ਘਪਲੇ ਦਾ ਦੋਸ਼?

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਿਰੋਪਿਆਂ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਲਾਏ ਗਏ ਮਹਿੰਗੇ ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰਿਆਂ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਲੰਗਰ ਆਦਿ ਦੀ ਰਸਦ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 508 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਜਟ 'ਚੋਂ 176 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘਪਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਤੇ ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਜਟ ਪਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਜਲਾਸ 'ਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਪੱਖੀਆਂ ਨੇ ਇਸੇ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਧੱਕਾ ਮੁੱਕੀ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਪਲਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਸੀ।

ਝੀਂਡਾ ਨੇ 176 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਥਿਤ ਘਪਲਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰੋਪਿਆਂ ਲਈ 37 ਲੱਖ ਮੀਟਰ ਕੱਪੜਾ ਖਰੀਦਣਾ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ 'ਚੋਂ 11 ਲੱਖ ਮੀਟਰ ਕੱਪੜਾ ਹੀ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ ਕੈਮਰਿਆਂ 'ਚੋਂ 75 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਪਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੰਮ 'ਚ ਵੀ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਾ ਘਪਲਾ ਹੈ।

ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚੋਂ ਲੰਗਰ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਸਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ 'ਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਮਹਿੰਗੀ ਰਸਦ ਦੀ ਜੋ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਬਜਟ 'ਚ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਠੋਕੇ, ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਆਦਿ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਵੀ ਭਾਰੀ ਘਪਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ 100 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਥਾਂ 1000 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਕੇ ਘਪਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ 'ਚ ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਬਿੱਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਘੜ ਬਿੱਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡ ਦੇਣ।

ਸ੍ਰੀ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਪਲੇ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਮੌਜੂਦ ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ. ਸੀ ਦੀਆਂ ਗੋਲਕਾਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਜਟ 'ਚੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ 50 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰੀ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਰਫ 8 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਝੀਂਡਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਹਰਿਆਣਾ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੋਵਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਰੀਮਾਂਟ ਚੋਣਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਸਿੱਧਾ ਟਰਾਇਲ 'ਤੇ

ਫਰੀਮਾਂਟ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀ 14 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਸਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਸਿੱਧਾ ਟਰਾਇਲ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਓਕਲੈਂਡ ਦੀ ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਕੋਰਟ ਦੀ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਲੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਟਰਾਇਲ 21 ਜੂਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ

ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਪਦਿਆਂ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਟਰਾਇਲ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਜੰਡੀ-ਚੇਲਾ ਗਰੁਪ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵਲੋਂ ਲੰਬੀ ਤਰੀਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਲ ਆਪਣੀ ਰੁਚੀ ਦਿਖਾਈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਉਦੋਂ ਬੱਝਾ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਉਪਰ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਕਰਕੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਨਾਲ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 12 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਜਦ ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਬੀਆਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਕਥਿਤ ਹੇਰਾਫੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੱਦਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰ ਖੜਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਬੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੰਡੀ ਤੇ ਭਾਈ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੇਲਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾਈ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਵੋਟਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 9 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ 2005, 2006, 2008 ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਵਾਈ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ 4 ਤੋਂ 6 ਹਫਤਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਈ ਜੰਡੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ 9 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਗੁੱਝੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਡੀ-ਚੇਲਾ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਜਾਅਲੀ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਵੋਟਰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਅਗਰ ਭਾਈ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਬੀ ਕਥਿਤ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੰਡੀ ਕਿਆ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਕਿਰਕਿਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਨਪਸੰਦ, ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਟਰੈਵਲਜ਼
PANJABI TRAVELS

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ ਬੁੱਕ ਕਰਨ ਲਈ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਟਰੈਵਲ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ - ਦਿੱਲੀ - ਲੰਡਨ - ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਿਰਾਇਆ।

- ★ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਕਾਰਡ ਵੀ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ★ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ:

ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਜਾਂ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਮਰਪੁਰੀ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।
Call: 732-525-1005, 908-499-3845
Email: panjabitravelsnj@hotmail.com
Website: www.panjabitravels.com

UPPAL INSURANCE COMPANY
ਉੱਪਲ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ

ਨਿਊਜਰਸੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਾਂ, ਟਰੱਕਾਂ, ਘਰਾਂ ਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਬਿਜਨੈਸ ਅਤੇ ਲਾਇਫ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ।

AUTO - HOME - LIFE - COMMERCIAL

ਨਿਊਜਰਸੀ ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤੋਂ 2 ਪੁਆਇੰਟ ਘਟਾਉਣ ਤੇ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਵਿੱਚ 5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਡਿਸਕਾਊਂਟ ਲੈਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਡਿਫੈਂਸਿਵ ਡਰਾਈ-ਵਿੰਗ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਵੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ
Jasbir Kaur
Call: 732-525-1005, 908-499-3845

REAL ESTATE-LOANS-NOTARY PUBLIC

ਨਿਊਜਰਸੀ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੇ ਵਧੀਆ ਸਕੂਲਾਂ ਵਾਲੇ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪਸੰਦ ਘਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ ਇਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾ ਜੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਤਸੱਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਡੀਲ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

Call - Jasbir Kaur -Direct-732-525-1005 Call :Inderjit Singh - for Notary
Cell: 908-499-3845, Office: 732-721-9000 Ext. 318 Ph. 908-472-3271

150 Morgan Av. Sayre Ville, NJ-08879 Email: Juppall85@msn.com

Jasbir Kaur Inderjit Singh

ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਵਿਵਾਦ ਨੇ ਆਖਿਰ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੀ ਬਲੀ ਲਈ

ਮੁੰਬਈ: ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਰੌਲੇ ਰੱਪੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖਰਕਾਰ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਬਦਲਦਿਆਂ ਬੜੇਦਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਸੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਿਰਾਯੂ ਅਮੀਨ ਨੂੰ ਬੀਤੀ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਮੁਖੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਮਨੋਹਰ ਨੇ ਮੋਦੀ ਖਿਲਾਫ ਜੰਮ ਕੇ ਭਤਾਸ ਕੱਢੀ। ਅਮੀਨ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਚੱਲੀ।

ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਨੇ ਮੋਦੀ 'ਤੇ 5 ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਇਲਜ਼ ਤੇ ਕਿੰਗਜ਼ ਇਲੈਵਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਲੀ, ਸੋਨੀ ਸ਼ੱਕੀ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕਰਾਰ, ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਨਵੀਆਂ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੋਲੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਤਨਾਕਰ ਸੇਠੀ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੇਖਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਤੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗਾਇਬ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਵਧੇਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਪਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਅਗਲੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਪਤਾਨ ਤੇ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਵੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਸੁਨੀਲ ਗਵਾਸਕਰ ਤੇ ਮਨਸੂਰ ਅਲੀ ਖਾਨ ਪਟੌਦੀ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਇਲਜ਼ ਦੀ ਸਹਿ ਮਾਲਕ ਸ਼ਿਲਪਾ ਸ਼ੈਟੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਪਤੀ ਰਾਜ ਕੁੰਦਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ 'ਚ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਟੀਮ 'ਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੋਦੀ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਲੋਗੋ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਾਪਸ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਆਈਪੀਐਲ ਦੇ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਾਂਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਅਜੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ

ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ 'ਚ

ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੰਸਦ 'ਚ ਹੰਗਾਮਾ

ਚਿਰਾਯੂ ਅਮੀਨ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੁਖੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਨਕਾਰੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਵਿਵਾਦ 'ਚ ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਰੂਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੀ ਫਜ਼ੀਹਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਵਿਵਾਦ 'ਚ ਘਿਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਨਸ਼ਰ ਹੋਈਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ 'ਚ ਹੋਏ ਹੋਰ-ਫੇਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਪੂਰਨਾ ਵਲੋਂ ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਰੂਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਮਦਦ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਕੋਚੀ ਟੀਮ ਦੀ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਲੈਣ ਮੌਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਰੂਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁੱਲ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਪੈ ਰਹੇ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਗਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਰੂਰ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਸਦਾ ਨੰਦ ਦੀ ਆਈ ਪੀ ਐਲ 'ਚ ਸ਼ੱਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਦਾ ਨੰਦ ਦਾ ਮਿਉਲਿਟ ਸਕਰੀਨ ਮੀਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮਕਾਰ ਹੈ, ਵਿਚ 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ।

ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁੰਦਰ ਰਮਨ ਨੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਪੂਰਨਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਈਮੇਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਰਮਨ ਨੇ ਇਹ ਈਮੇਲ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜੋ ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਰੂਰ ਨੇ ਮੰਗੀ ਸੀ, ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਨਾ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਪੂਰਨਾ ਨੇ ਇਹ ਈਮੇਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਭੇਜ

ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਈਮੇਲ ਦਾ ਬਕਾਇਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਈਮੇਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਚੰਪਾ ਭਾਰਦਵਾਜ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਰੂਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਈਮੇਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਸਲ ਮੰਤਵ ਕੀ ਸੀ? ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਰੂਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮਿੱਤਰ ਹਨ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਈਮੇਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਸੁਪਰੀਆ ਸੁਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਸਦਾ ਨੰਦ ਦਾ ਆਈ ਪੀ ਐਲ 'ਚ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ 'ਚ ਕੋਈ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬਕਾਇਦਾ ਇਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ। ਐਨ ਸੀ ਪੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਜੋ ਵੀ ਛਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਤੱਥਗੀਤ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਈ ਪੀ ਐਲ 'ਚ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰਕ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕੋਈ ਕੰਮਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਧਰ ਆਈ ਪੀ ਐਲ 'ਚ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਰੌਲੇ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਤੇ ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਮੰਗ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਾਰੀ ਨੋਟਿਸ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਟਰਨਾਮੈਂਟ ਤਹਿਤ ਹੋਏ ਮੈਚਾਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿੰਨੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ, ਜੋ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ

ਵਾਲੀ ਤਰੀਕ ਵੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੇਸਾਈ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਪਾਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਕਿਵੇਂ ਆਈ ਪੀ ਐਲ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਚਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਵੀ ਜਾਣਨੀ ਚਾਹੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ 'ਚ ਕਬਿਤ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁੰਬਈ ਸਥਿਤ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ 'ਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਰਲੀ ਦੇ ਨਿਰਲੇਨ ਹਾਊਸ ਸਥਿਤ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਪੁਣੇ ਦੀ ਟੀਮ ਖ਼ਰੀਦਣ ਵਾਲੀ ਸਹਾਰਾ ਸਮੂਹ ਦੀ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਜੀ ਐਮ ਆਰ ਦਫ਼ਤਰ 'ਚ ਵੀ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਡ ਅਤੇ ਯੁਵਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ (ਬੀ.ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ.) ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀ.ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਣਾ ਅਜੀਬੋ-ਗੁਰੀਬ ਹੈ। ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਅਤੇ ਬੀ.ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਕਈ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨੋ ਵੱਡੇ ਟਰਨਾਮੈਂਟ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਪੈਸੇ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਬੀ.ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਕਰਤੋਂ ਹੱਥੀਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਅਮੀਰ ਹੋਈ ਹੈ, ਬੀ.ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਅਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸੇ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਬੱਦਰਪੁਰਜ਼ ਚੋਣਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ ਟੀਮ ਦਾ ਬਰੈਂਡ ਅੰਬੈਸਡਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੇ ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਵਲੋਂ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸੱਦੀ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ "ਨਾਜਾਇਜ਼" ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਨੂੰ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਭੇਜਦਿਆਂ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸੱਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅੱਗੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ

ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੀਆਂ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਸਰਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਬੰਗਾਲ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਡੈਕਨ ਚਾਰਜਰਜ਼ ਤੇ ਚੇਨਈ ਸੁਪਰ ਕਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਮਾਲਕ ਇੰਡੀਆ ਸੀਮਿਟ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਸਨ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਾਰਦੂਖ ਦੀ ਰੈਡ ਚਿਲੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਗੇਮ ਪਲਾਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੇਮ ਪਲਾਨ ਵਲੋਂ ਸ਼ਾਰਦੂਖ ਦੀ ਕੋਲਕਾਤਾ ਨਾਈਟਰਾਈਡਰਜ਼ ਟੀਮ ਦੇ ਖੇਡ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਢਲੇ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਬੰਗਾਲ (ਕੈਬ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਮੋਹਨ ਡਾਲਮੀਆ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜੀਵ ਸੁਕਲਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸੁਕਲਾ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਡਾ. ਸਿੰਘ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ, ਨੈਸ ਵਾਡੀਆ ਸਣੇ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੀ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਕਿੰਗਜ਼ ਇਲੈਵਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ ਦੀ ਸਹਿ ਮਾਲਕਣ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ, ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਨੈਸ ਵਾਡੀਆ, ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਮੋਹਿਤ ਬਰਮਨ ਤੇ ਦੋ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜੇ.ਐਸ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕਿੰਗਜ਼ ਇਲੈਵਨ ਪੰਜਾਬ ਟੀਮ ਦੀ ਸਹਿ ਮਾਲਕਣ ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ, ਨੈਸ ਵਾਡੀਆ, ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਮੋਹਿਤ ਬਰਮਨ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੋਟਰਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਬੈਲੈਂਸ ਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਟਰਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕਿੰਗਜ਼ ਇਲੈਵਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਨੇ ਕੋਈ ਰਿਟਰਨ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੰਪਨੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਗੌਰਵ ਗੁਡਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਰਚ, 2008 ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਈ ਕਿੰਗਜ਼ ਇਲੈਵਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ, ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟਰ ਮੁਤਾਬਕ ਆਈਪੀਐਲ ਦੀ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਹੈ, ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਰਿਟਰਨ ਨਹੀਂ ਭਰੀ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜੇ.ਐਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਕਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਜੇ ਪੀ ਸੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਖ਼ਾਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਤੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਸੰਸਦ 'ਚ ਬਿਆਨ ਨਾ ਦੇ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ (ਜੇ ਪੀ ਸੀ) ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪੀ ਸੀ ਦਾ ਗਠਨ ਸਿਰਫ ਸੰਜੀਦਾ ਮਸਲਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ 'ਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੰਸਦ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ, ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੁਫੇਰਿਓ ਪੈ ਰਹੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਆਖਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੱਖ ਰੱਖਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਦੇ ਫੋਨ ਟੇਪ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ

ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਚ ਛਪੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯੂ ਪੀ ਏ-1 ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨਾ ਤਾਂ ਟੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਯੂ ਪੀ ਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਸਰਗਰਮੀ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਚ ਛਪੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਲਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਤਕਨੀਕੀ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ (ਐਨ ਟੀ ਆਰ ਓ) ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਚਿਤ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਅਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਸਣੇ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਟੇਪ ਕਰਦੀ

ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਵਰਗੇ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ। 'ਆਊਟਲੁੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ' ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕ 'ਚ ਉਚ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ. ਮੁਖੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਦੀ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਮੁਖੀ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਟੇਪ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਰੀਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਦਾ ਫੋਨ ਵੀ ਜੂਨ 2008 'ਚ ਟੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ 'ਚ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਕਾਰਤ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਰੀਪੋਰਟ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਅਕਤੂਬਰ 2007 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਟੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਚੀ ਨਦੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਆਗੂ ਦਿਗਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਆਖਿਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ?

-ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

'ਜਾਤ ਗੋਤ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਦੰਗਾ, ਦੰਗਾ ਹੀ ਇਨ ਗੁਰ ਤੇ ਮੰਗਾ।' ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਦੋ ਕੁ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਵਹਿਣ ਕਾਰਨ ਸਚਮੁਚ ਏਨਾ ਦੁਖੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੋਰ ਉਹ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਉਸੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ-ਲੇਵੇ ਸਨ, ਜਿਹੜਾ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਪਰ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਜਾਂ ਸਿੱਖੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪਸਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਮਿਸਲ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਉੱਤੇ ਭਾਰੂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਮਰ ਕੱਸੇ ਕਰੀ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜਾਨ-ਹੁਲਵੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੜੀਆਂ, ਕੁਝਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜਦੇ ਅਬਦਾਲੀ ਵਰਗਿਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਜ਼ਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਖਾਈ। ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਿਰੰਗੀਆਂ ਦਾ ਯਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਭੰਡਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਉਸਦਾ ਪਰਵਾਰ ਲਾਹੌਰ ਵਾਲੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁੱਟ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦਾਂ ਸਾਇਦ ਕਦੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਦਾ। ਜੋ ਵਿਹਾਰ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਉਦੋਂ ਸੀ, ਉਹ ਵਿਹਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਹੁਣ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਰਾਂਸ ਵਿਚ ਪੱਗ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਦਮ ਵਿਰੁਧ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਰੋਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪੱਗ ਇਕੱਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹਟਵੇਂ ਕਈ ਸੰਗਠਨ ਵੀ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਦੀ ਦਲ-ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਪਰ ਆਪ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵਫ਼ਦ ਫ਼ਰਾਂਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਵਫ਼ਦ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਰਾਜਸਾਸੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਨ ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੇ ਇੱਕ ਮਾਹਰਕਾ ਹੋਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਤਕਰੀਰਾਂ ਤੋਂ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ-ਪੱਗੋਂ ਹੱਥੀ ਹੋ ਗਏ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਰਤਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਬੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਤਸਵੀਰਾਂ ਉਹ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪ ਗਈਆਂ। ਉਥੋਂ ਇਹ ਪੈਰਿਸ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਫ਼ਰਾਂਸ ਦੇ ਇੱਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਕਤਰਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਭੇਜੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਲੱਬੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਛਾਪ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਫ਼ਰੈਂਚ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਸੀ- 'ਇਹੋ ਪੱਗ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਖੜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਰੋਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।' ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਵਧਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਰਾਂਸ ਦੇ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਝਗੜਾ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਆਣ ਪੁੱਜਾ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਉਥੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਅਜਲਾਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਬੰਦੇ, ਜੋ ਆਗੂ ਮੰਨੇ ਗਏ ਸਨ, ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆ ਗਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੱਕ ਇੱਕ ਤਰਫ਼ਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਪਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਉਸੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਰੋਕ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਪਈ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਰਾਂਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਝੂਠੇ ਵਿਆਹਾਂ ਤੇ ਕਬੂਤਰਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪੈ ਕੇ ਪੱਗਾਂ ਲਾਹੁਣ-ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ

ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਸੀਂ ਕਈ ਹੋਰਨੀਂ ਥਾਈਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹਰਕਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਉਸਦੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਹੀ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਥੇ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਆਰਜ਼ੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਫ਼ੰਡਾਂ ਦੇ ਘਾਲੇ-ਮਾਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਭਾਰਤ-ਪੱਖੀ ਤੇ ਭਾਰਤ-ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਨਾਅ ਉੱਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧੜੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਵੀ ਵੇਖੇ ਗਏ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਾਹੌਲ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ, ਵਧ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਪੱਖੀ ਤੇ ਭਾਰਤ-ਵਿਰੋਧੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਲਈਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤੇ ਥਾਈਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ 'ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼' ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਹੀ ਲੜਦੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੋਹਰੀਆਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਮੋਸ਼ੀ ਹੀ ਪਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਉਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਅਤੇ ਦੇਵ ਹੋਅਰ ਬਾਰੇ ਜੋ ਉਲ-ਜਲੂਲ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੱਲਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਕਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰੁਖ ਸਖ਼ਤ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਾਫ਼ੀ ਵੀ ਮੰਗਣੀ ਪੈ ਗਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀ ਹਾਨੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਹੁਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਕੱਲਿਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹ ਲੀਡਰ ਹਨ, ਭਲਕ ਨੂੰ ਸਾਇਦ ਇਹਨਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨਾ ਵੀ ਹੋਣਗੇ, ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ

ਭੁੱਲ ਸਕਣਗੇ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸੱਭਿਅਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਬਾਰੇ ਆਹ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਜ਼ਖ਼ਮ ਤਾਂ ਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਤੋਂ ਵਧ ਖੋਪਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਟੋਰਾਂਟੋ-ਮਹਾਂਨਗਰ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਦੋ ਕੁ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅੰਦਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਝਗੜਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗੇ ਵਧ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗਾਤਰੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਵੀ ਆਪੋ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁਧ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ। ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਪੰਜ ਕੱਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਹ ਕੱਕਾ ਕਿਸੇ ਜ਼ਾਲਮ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਭਾਈਬੰਦ 'ਪੰਜ ਕੱਕਾਰ' ਦੇ ਧਾਰਨੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਥੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਤੱਕ ਪੁੱਜੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੌਕੇ ਗਾਤਰੇ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਹੁਣ ਰੋਕਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਇਹ ਕੋਈ ਧਰਮ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੀ ਖਹਿਬਤ ਗੋਲਕਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਜਿੰਨੀ ਗੋਲਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧ ਹੈ, ਉਨਾ ਹੀ ਝਗੜਾ ਵਧ ਤਿੱਖਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੈਨੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਵਧ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਅ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਭਲੇ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੀ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਆਦਿ ਵਰਗੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਲੇਖਕ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਦਾਤਾ ਹੈ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਝਾਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਘੱਟ ਪੈਸੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਨਾਲ ਵੀ ਚੰਗੇਗਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਗੋਲਕਾਂ ਦੁਆਲੇ ਕੁੰਡਲੀਆਂ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਲੜਦੇ ਹਨ, ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਘਟਣ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੁਝ ਘਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਾਏ ਉਸਦੀ ਮੰਨਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਵਜ਼ਨ ਤਾਂ ਹੈ।

ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੇ ਇਹਨਾਂ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ

ਕਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਜਟਵੈਤਪੁਣੇ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਕੇ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੁਝ ਸਮਾਜੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖਰੇ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ, ਉਥੇ ਕਦੇ ਲੜਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਥਾਂ-ਥਾਂ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡਾਂਗ ਖੜਕਦੀ ਕਦੇ ਸੁਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਇੰਜ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਵੀ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਦੀ ਨੌਬਤ ਆਉਂਦੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਆਖਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ 'ਗੁਰੂ ਕਾ ਧਾਨ' ਛਕਣ ਕਰ ਕੇ ਅੱਚਦੀ ਕਿਉਂ ਲੜਦੀ ਹੈ?

ਤੇ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਕਥਾ ਅਸਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਗਏ ਸਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, 'ਉਜੜ ਜਾਓ।' ਅਗਲੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਨਾ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਵਰ ਦੇ ਗਏ ਸਨ, 'ਤੁਸੀਂ ਵੱਸਦੇ ਰਹੋ।' ਇਸ ਅਜੀਬ ਕੱਤਕ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਜੜ ਜਾਣ ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਸਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਰ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਉਜੜ ਕੇ ਜਾਂ ਉਨ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਨਵੀਂ ਥਾਂ ਜਾਣਗੇ, ਆਪਣੇ ਵਰਗੀ ਮਹਿਕ ਉਥੇ ਵੀ ਜਾ ਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ, ਏਦਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹੋਰ ਬਣਨਗੇ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮੈਲ ਹੈ, ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਏਥੇ ਹੀ ਵੱਸਦੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਵਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਏ, ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਣਗੇ।'

ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਮਹਿਕਾਂ ਵੰਡਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ-ਨਿਖੇਧੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗੇ, 'ਭਾਈ ਸੱਜਣੋਂ, ਵੱਸਦੇ ਰਹੋ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋ, ਉਥੇ ਹੀ ਵੱਸਦੇ ਰਹੋ। ਹੁਣ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਕਲਮ ਨਾ ਗੱਡਿਓ, ਤੁਹਾਡੀ ਕੀਤੀ ਏਨੀ ਕੁ ਸੇਵਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ।' ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਕੱਢ ਵਿਚ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਭਲਾ ਆਖਿਆ ਵੀ ਕੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਦੋ ਪਾਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀ ਮਰੇ

ਪਠਾਨਕੋਟ : ਇੱਥੋਂ ਖੋੜੀ ਦੂਰ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੀਤੀ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਢੇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਘੰਟੇ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਲਗਭਗ 6 ਵਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਰਤੜਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਲਾਗੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹਲਚਲ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਪਵਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾ

ਚੱਲੇ ਇਸ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਦੋ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ 'ਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਮਾਰੇ ਗਏ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਕੋਲੋਂ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਬਾਰੂਦ ਤੇ ਹੋਰ ਅਸਲਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਬੀ ਐਸ ਐਫ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਪੁਲਿਸ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਪਹੁੰਚੀ ਪੁਲਿਸ ਟੀਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਇਹ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਦੌੜੇ। ਐਸ ਪੀ ਗਰੀਬ ਦਾਸ ਤੇ ਬਾਕੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਗੋਲੇ ਦਾਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਐਸ ਪੀ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੀ ਬੁਲੇਟ ਪਰੂਫ਼ ਗੱਡੀ ਤੇ ਕੰਬਾਈਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ

ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਢੇਰ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਦੋ ਜਵਾਨ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਪੁਲਿਸ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਬੰਮਣ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਵਜੋਂ ਹੋਈ।

ਇੱਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡੀ ਜੀ ਪੀ, ਪੀ ਐਸ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਤੋਂ 2 ਏ ਕੇ 47, 8 ਚਾਇਨੀ ਬੰਬ, ਦੋ ਰਿਵਾਲਵਰ, ਦੋ ਚਾਈਨੀ ਮਾਊਜ਼ਰ, 60 ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਤੇ ਹੋਰ ਅਮਲਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡੀ ਜੀ ਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ 'ਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇਹ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਚਮਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹਾਦਰੀ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਦੋਂ ਕਿ 05 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (ਪ੍ਰਤੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ) ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਲੈਣ ਲਈ ਰਸੂਖ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਗਲਤ-ਜੱਸੀ ਬੰਗਾ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ, ਪ੍ਰਸਿਧ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਬੰਗਾ ਨੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਬਾਮਸੇਫ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਆਗੂ ਸੋਨੂੰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਵਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾਮੀ ਗੀਤਕਾਰ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਾਮਸੇਫ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਥੇਬੰਦੀ ਤੋਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਲਏ। ਸ਼੍ਰੀ ਜੱਸੀ ਬੰਗਾ ਨੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੀਓਲਿੰਡਾ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਟੇਜ ਹਾਈਜੈਕ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।

ਭੁਗਤਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਸ਼੍ਰੀ ਬੰਗਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਗੀਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਬੰਗਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਾਏ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਉੱਤੇ ਕਾਇਮ ਹਨ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਫਗਵਾੜੇ ਵਿਚ ਹੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 'ਤੇ ਵਰਖਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਤੇ ਕਰਕੇ ਦਸ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਪਰਤ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਲਾਈ ਗਈ ਫੋਟੋ ਵੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਬੰਗਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 916-796-5003 ਉੱਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਬੰਗਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਜੇ ਵੀ ਸਮਾਂ ਉਸ ਮੌਕੇ ਲਿਆ ਉਸ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਹਿ ਕੇ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਕੀਤੀ। ਸਨਮਾਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਜੀਤ ਰਾਮ ਬੰਗੜ, ਕੇਵਲ ਬੋਲੀਨਾ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਤਵਿੰਦਰ ਕਾਜਲਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਨਾਮ ਬਸਰਾ, ਸਕੱਤਰ ਸਤੀਸ਼ ਰੱਲੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਲੈਟਰ ਪੈਡ 'ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਟੇਜ ਹਾਈਜੈਕ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਜੋ ਵੀ ਸਜਾ ਲਾਏ ਮੈਂ

ਉਧਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਨੂੰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਫੁੱਲੀ ਇੱਕ ਖਬਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਧਰ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ, ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਜਾਂ ਬੀਬੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ ਸਰਾਸਰ ਝੂਠਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਬਰ ਵਿਚ ਉੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਲਏ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 1 ਮਈ, 2010

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਨਾ ਹੈ-ਡਬਲਿਊ.ਈ. ਚੈਨਿੰਗ

ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁਧ ਉਠ ਰਹੀ ਆਵਾਜ਼

ਇਕ ਪਾਸੇ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਰੁਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 27 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਬੀਤੀ 21 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁਧ ਮਹਾ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਆਗੂ ਕਾਮਰੇਡ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਸਭ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੰਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਪਿੱਛੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਘਰਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਮ੍ਹਾਂਖੋਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਆਤੁਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਖਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ 13 ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਬੰਦ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ, ਇਹ 13 ਪਾਰਟੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਢਿੱਪ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ 13 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਬੀਤੀ 22 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਯੋਚਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਦਾਨ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਟੌਤੀ ਤੇ ਸੋਧ ਮਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਖਾਦ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਬਣਾਵਾਂਗੇ। ਉੱਜ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਹ ਮਹਿੰਗਾਈ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ 13 ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਟੌਤੀ ਮਤੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ 21 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਹਾ ਰੈਲੀ ਨਾਲ ਜਨਜੀਵਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਨਿਤਨ ਗਡਕਰੀ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਹਿੰਗਾਈ ਫ਼ਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁਧ ਆਯੋਜਿਤ ਸੰਸਦ ਚਲੇ ਮਹਾ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ, ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਗਲਤ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਖਾੜਨ ਦਾ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨ ਜਾਤੀ, ਪੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਮ ਭਰਨ ਵਾਲੀ ਸਾਂਝਾ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲੋਕ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਤੁਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਨਿਗਮੀਕਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਧਾਈਆਂ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਸਾਢੇ 900 ਕਰੋੜ ਦਾ ਨਵਾਂ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੇ. ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਇਹ ਵਾਧਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਦਰਾਂ ਵਿਚ 10.28 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ 12.28 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ 5.72 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੰਜ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਰੋਕ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਸ.ਸੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 200 ਯੂਨਿਟ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਕੱਟ ਲਈ ਗਈ। ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵਧਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਕਥਿਤ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਧਿਰਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂਖੋਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਜਮ੍ਹਾਂਖੋਰੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਬਿਜਨੈਸ ਕਲਾਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂਖੋਰਾਂ, ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਮਹਿੰਗਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਉਪਰ ਮੁਨੱਸਰ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਜਾਵੇ।

ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਨਿਗਮੀਕਰਨ ਸਫਲ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ?

ਪ੍ਰੋ.ਐਚ.ਐਸ. ਡਿੱਪਲ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਬੈਠਕ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਗਮੀਕਰਨ ਦੀ ਭੇਂਟ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਹਰ ਜਿੰਮੇਵਾਰ, ਸੁਹਿਰਦ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਹਾਮੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। 16 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 196 ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ, ਜਿਸਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਨੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ “ਬਿਜਲੀ” ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਜ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਿਡ (ਜੋ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਵੇਗੀ) ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਲੋਡ ਡਿਸਟ੍ਰਿਬਿਊਸ਼ਨ (ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਪਟਿਆਲਾ) ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਟ੍ਰਾਂਸਕੋ ਦਾ ਕੰਮ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੀ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਟੁੱਟ-ਚੁੱਕੇ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ 3500 ਅਧਿਕਾਰੀ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਪਾਵਰਕਾਮ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਵੇਗੀ, ਦੇ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ 65000 ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ।

ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਟਕਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ-2003 ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਲਗਾ ਕੇ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਦਾਅਵੇ/ਵਾਅਦੇ/ਡਰਾਵੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਠੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਪਟੀ “ਕੋਤੀ ਜ਼ਹਿਰ” ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਅਤੇ ਸਵਾਦ ਦਿਖਾਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਖੱਤੀ ਚਿੱਤਕਾਂ ਤੋਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਿਗਮੀਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਲਿਖਵਾਏ ਲੇਖ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਵਿਚ ਛਪੇ ਹਨ, ਛਪ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਪਿੱਠ ਮੋੜਨ ਜਾਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਉਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ।

ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੱਖਾਂ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇੱਕ-ਦੁੱਕ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਸਭ ਅਜੇ ਵੀ ਵਾਅਦੇ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵੇ ਅਜੇ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਵਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਲੈਣੀਆਂ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜ

ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਰ ਤੋਂ ਲਟਕਦੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। 4-20 ਦੀ ਸਕੀਮ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਠੋਕੇਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਰ ਕਰਕੇ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜੀਤਵਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈ ਵੱਡੀ ਸਿਆਸੀ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਛੋਟੇ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ “ਸਾਨੂੰ ਜਿਤਾਓ, ਅਸੀਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਭਰਤੀ ਕਰਾਂਗੇ।” ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਪੋਸਟਾਂ ਭਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਖੋਖਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਠੋਕੇ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੰਨੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦੇਰ ਤੋਂ ਲਟਕਦੀ ਆ ਰਹੀ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀ ਪੱਕੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਨਵੇਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਇਕ ਵਧੀਆ ਮੁੱਦਾ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਿਖਾਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡ ਆਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਲਾਹ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਸਿਫਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਪੱਕੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਖਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿੱਜੀ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਅ ਪਵਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਬੇਸ਼ਿਕ ਤਨਖਾਹ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਕਦਮ ਦੀ ਵੀ ਅਸੀਂ ਰੱਜ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਅਤੇ ਠੋਕੇ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਇਕ ਮੁੱਢਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਿਹਤ ਵੀ। ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਅਤੇ ਠੋਕੇਦਾਰੀ ਦਾ ਚਲਣ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਪਿਰਤ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਵੀ ਇਕ ਮੁੱਢਲੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਹੈ, ਨਿਗਮੀਕਰਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕ (ਸ਼ਾਇਦ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ) ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੀ ਬਿਆਨ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ

ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਰਕੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਗਮੀਕਰਨ ਕਿਹੜਾ ਰਾਮ ਬਾਣ ਹੈ, ਕਿਹੜੀ ਸੰਜੀਵਨੀ ਬੂਟੀ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਮੰਤਰ ਫੇਰ ਕੇ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਇਕੋ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ? ਸਰਕਾਰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ/ਨਿਗਮੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਬਿਜਲੀ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਨਿਗਮ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੁੱਗਣੀ ਜਾਂ ਤਿੰਗਣੀ ਹਾਨੀ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦਮਾਜਰਾ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ, ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਭੰਗ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ “ਸਰਕਾਰੀ” ਸਹੂਲਤਾਂ ਉਦੋਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਹ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਗੱਲ ਕਰ ਗਏ ਕਿ ਟ੍ਰਾਂਸਕੋ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਡਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ-ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ-ਕਿ ਪਾਵਰਕਾਮ, ਜਿਸ ਵਿਚ 65 ਹਜ਼ਾਰ ਬਿਜਲੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ, ਦਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਹਸ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਬੋਰਡ ਤੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਨਿਗਮ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ? ਸਿੱਧੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨੱਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਲੋਕ-ਹਿਤਸ਼ੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਤਿਲਮਿਲਾ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਆਲੋਚਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਹਲਾ ਨੇਤਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਇਕ ਚਿੱਟਾ ਹਾਥੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਲੱਭਣ ਦੀ ਥਾਂ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਕਿੱਧਰ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ? ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕਈ ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਕ “ਚਿੱਟਾ ਹਾਥੀ” ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਵੀ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।

ਖੁਦ ਪਿਆਸੀਆਂ ਮਰ ਗਈਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਦੋਆਬੇ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਿਆਸੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਫੰਡ ਤੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਕਤ ਨਹਿਰਾਂ ਨਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਨਹਿਰਾਂ ਸੁਹਿਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਰੀਬ 800 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਬਿਸਤ ਦੋਆਬ ਨਹਿਰ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕਰੀਬ 4.968 ਲੱਖ ਏਕੜ ਵਿਚ ਬਿਜਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਂਦੀ ਸੀ, ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਵਕਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਦਬ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਨਹਿਰੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਦੋਆਬਾ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੇਤੀ ਟਿਊਬਵੈਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਬਿਸਤ ਦੋਆਬ ਨਹਿਰ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2008 ਵਿਚ ਕਰੀਬ 1.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਗ੍ਰਾਂਟ ਇਸ ਨਹਿਰ ਦੇ ਲਈ ਉਠ ਦੇ

ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜੀਰਾ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ। ਉਸੇ ਵਕਤ ਬਿਸਤ ਦੋਆਬ ਨਹਿਰ ਦੀ ਲਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਐਕਸ਼ੀਅਨ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ 210 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਪੈਸਾ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਬਿਸਤ ਦੋਆਬ ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਸਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਥਾਂ-ਥਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਲ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਬੰਨ੍ਹ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਵਧਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬਿਸਤ ਦੋਆਬ ਸਿਸਟਮ ਤਹਿਤ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਨਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਮਾ ਲਏ ਹਨ। ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 43.81 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਮਾਈਨਰ, ਨੰਗਲ ਸਬ ਮਾਈਨਰ ਤੇ ਹਦਿਆਬਾਦ ਮਾਈਨਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਨਹਿਰੀ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਲੰਧਰ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ

ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ/ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਲਗਾਤਾਰ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭੁਮੀ ਤੇ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹਿਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਦਾਈ ਕਰਕੇ ਰੈੱਡ ਪੰਪ ਲਾਉਣੇ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਵੀ 200 ਫੁੱਟ ਤਕ ਗਹਿਰੇ ਬੋਰ ਕਰਨੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਕਤ ਨਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਗੰਦਗੀ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ। ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਿਸਤ ਦੋਆਬ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ‘ਪੈਟ ਭਰ’ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਹਿਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਰੂਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਹਰੇਕ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦੋਆਬੇ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਕੱਚੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵੱਡਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਵਿਸਤ ਦੋਆਬ ਨਹਿਰ ਦੇ ਐਕਸ਼ੀਅਨ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਲਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਉਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਰਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਮਾਰੇ ...!

ਕਿੱਸਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਜੇ ਨਸ਼ਰ ਹੋਇਆ, ਸਮਝੋ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦੇਖੋ। ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕੋਈ ਅੱਜ ਦਾ ਨੇਕ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਬਹੁਤਿਆਂ ਤਾਈਂ ਗਰੂਰ ਦੇਖੋ। ਗਈ ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਬੁੱਢੇ ਠੋਰਿਆਂ ਦੀ, ‘ਤਿਵਾਤੀ’ ਜਿਹਾਂ ਨੂੰ ਆਇਆ ਸਰੂਰ ਦੇਖੋ। ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਹੀ ਯਾਰੀਆਂ ਪਾਲਣੇ ਦਾ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਫਸਰਾਂ ਤਾਈਂ ਫਤੂਰ ਦੇਖੋ। ਕਤੇ ਕਾਇਦੇ ਕਨੂੰਨ ਨੂੰ ਟੰਗ ਛਿੱਕੇ, ਮਨ ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਕਰਦੇ ‘ਹਜ਼ੂਰ’ ਦੇਖੋ। ਇਸ਼ਕ-ਮੁਸ਼ਕ ਦੇ ਪੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ, ਲੱਥਾ ਅਹੁਦਿਓਂ ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਹੁਰ ਦੇਖੋ।

ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਹੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਅਸਲ ਭਵਿੱਖ

ਅਨੰਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ

ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਤਾਈਵਾਨ ਨੂੰ 6.4 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੇ ਚੀਨ ਦੇ ਫੌਜੀ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉੱਤੇ-ਤਿੱਤੀ ਕਈ ਉਤੇਜਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰ-ਸੇਧ ਭਾਰਤੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਵਰਗੀ ਹੀ ਲੱਗੇਗੀ। ਇਹ ਯੁੱਧ-ਚਾਲਕਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਤ ਵਧਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਚੀਨ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਅਤੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲਈ 'ਦੂਜੇ ਦੇ ਚੰਦ ਵਰਗਾ ਇਕ ਘੇਰਾ' ਘੱਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਬਹੁਤੀ ਬਹਿਸ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਯੁੱਧ-ਚਾਲਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚ 'ਭਾਰਤ ਦਾ ਅੰਤ ਨੂੰ ਰਲੇਵਾਂ' ਚੀਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਤਕੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਚਾਈਨਾ ਡੋਲੀ' ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਛਾਪੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਮੁਕਤੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਕਰਨਲ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਚੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿੱਤ ਵਧਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ 'ਜਾਪਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਤੱਕ' ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਚੀਨ ਦਾ ਸਾਹ ਕਦੇ ਵੀ ਘੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੂਜੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਏਨਾ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਤਣਾਅ ਘਟਾਏ ਜਾਣ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਦੂਤ ਪੇਈ ਯੂਆਨਯਿੰਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ "ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਆਜ਼ਾਦ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਸ਼ੇਨ ਡਿੰਗਲੀ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਜਿੰਗ ਵਿਚਲੇ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਿਰਕੱਢ ਹਸਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚਲੰਤ ਸੰਬੰਧ ਚੀਨ ਲਈ ਏਨੇ ਨਿੰਗਰ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਪ੍ਰੈਸ਼ਾਨ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬੀਜਿੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੀਤੀ-ਘਾਤੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਘੋਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਭਰ ਰਹੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਚੀਨ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠੇ? ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਮੁਕਤੀ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੀਜਿੰਗ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਲ ਸਖ਼ਤ ਰਵੱਈਆ ਅਪਨਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਲੋਕ ਦੋਵਾਂ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਿਨ ਤਾਓ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਉੱਠਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਨਰਮਪੰਥੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਟਕਰਾਓਵਾਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਖਿਆਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਨਰਮ ਨੀਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫੌਜੀ ਰਸਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੇ ਕਈ ਲੇਖਾਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਗੱਲ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸੁਣੀ ਜਾਣ

ਲੱਗੀ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ 'ਪੀਪਲਜ਼ ਡੋਲੀ' ਵਰਗੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤ ਰਵੱਈਆ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਲਾਈਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਉਪਰ 'ਘੁਮੰਡ' ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦੀ ਝਗੜੇ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤ ਪੈਂਤੜਾ ਮੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ 'ਪੀਪਲਜ਼ ਡੋਲੀ' ਭਾਰਤ ਦੀ ਫੌਜੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ 'ਭਾਰਤੀ ਖਤਰੇ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵਧ ਚੀਨ-ਭਾਰਤ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ 'ਲੋਕ ਮੁਕਤੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ' ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ ਕੋਂਡਾਪਲੀ ਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਇਹ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਮਹਾਂ-ਸ਼ਕਤੀ ਬਣਨ ਦੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੁੰਗਾਰੇ ਵਜੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਚੀਨ ਨਿਰੰਤਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਜੀ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ 'ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰਵਾਦੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਨ।' ਇਹ ਉਹ ਵਾਕੰਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 'ਪੀਪਲਜ਼ ਡੋਲੀ' ਨੇ ਆਮ ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਨੀਤੀ-ਹੁੰਗਾਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਨੇਪਾਲ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਰਗੇ ਛੋਟੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਕੇ ਇਸ 'ਸਰਦਾਰਵਾਦ' ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਤੀਜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਿੰਦ-ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ-ਹੁੰਗਾਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਧਾਈਆਂ ਜਾਣ।

ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਮੁਕਤੀ ਸੈਨਾ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉੱਚ-ਨੀਤੀ ਘਾਤਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਕ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਮੁਕਤੀ ਸੈਨਾ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਓਥੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਗਰੁੱਪ ਹੋਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੀਨ ਦੀ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਘੜਨ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਵਣਜ ਲਾਬੀਆਂ, ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਚਿੰਤਨ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਲੇ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਗਰੁੱਪ। ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਮੁਕਤੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਫੌਜੀ ਚੌਖਟੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਇਸ

ਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਨਿਰੰਤਰ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਗੱਲ ਚੀਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਅਤੇ ਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਾਵੇਂ-ਪੱਧਰੇ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਇਕ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਮਾਹੌਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ।

ਇਕ ਸਿਰਕੱਢ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਵਿਦਵਾਨ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਭਾਰਤ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਮਾ ਜਿਆਲੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਇਕ ਸਾਂਝਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਇਕ-ਧਰੁਵੀ ਸੰਸਾਰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।" ਉਸ ਦੇ

ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ 'ਚਾਰ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ' ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਨੀਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਨ: 'ਇਕ ਨਿਕਟ ਗਵਾਂਢੀ, ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼, ਇਕ ਉਭਰ ਰਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਨਿੱਤ ਵਧਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਿਡਾਰੀ।' ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਸੁਨ ਸ਼ਿਰਾਈ ਨੇ ਦੁਹਰਾਏ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਚੀਨ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿਚ ਇਕ 'ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਮਾਹਰ' ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪਾਸਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰੋ. ਸੁਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬਹੁਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਹ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਨਿੱਤ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੁਤਬਾ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਇਕ ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਹਨ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬਦਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ।" ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ "ਇਹ ਗੱਲ ਚੀਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹਿੱਤ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ। ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਚੀਨ ਵਧੇਰੇ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਣ ਕਰੀਏ, ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਸਾਂ ਕੋਪਨਹੇਗਨ ਵਿਚ ਬੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਣ

ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ।" ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਦੇ ਉਭਰ ਰਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਯੁੱਧ-ਚਾਲਕ ਵਜਨ ਕਾਰਨ ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਝਗੜਾ ਟਾਲਣਾ। ਬਹੁਤੇ ਗੰਭੀਰ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਨ।"

ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਿੰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਥ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੀ ਚੀਨ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਰਬ ਉੱਚ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਕੋਂਡਾਪਲੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ "ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਕਿਵੇਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਕ 'ਅਤਿ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਹੈ। ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਗਰੁੱਪ ਆਪਣਾ ਏਜੰਡਾ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤ ਨੂੰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਕ ਸਾ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਬਹਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹਾਲੇ ਗੈਰ-ਯਕੀਨੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਨਰਮ ਅਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਲੋਕ ਮੁਕਤੀ ਸੈਨਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ਼ਾਨ ਕਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਤਿੱਖਪਣ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ?"

ਇਹੋ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਬ੍ਰੀਗੇਡੀਅਰ ਅਰੁਣ ਸਹਿਗਲ ਦਾ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚਲੀ ਅਮਨ ਅਤੇ ਭੇਤ ਅਧਿਐਨਾਂ ਦੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਦੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਕੇਵਲ 'ਲੋਕ ਮੁਕਤੀ ਸੈਨਾ' ਦਾ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤ ਵਤੀਰਾ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪਾਸਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਯੁੱਧ ਚਾਲਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਕਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ 'ਚੀਨੀ ਖਤਰੇ' ਦੇ ਰਾਮ-ਰੋਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਤੁਲਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ 'ਖਬਰ ਯੋਗ' ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਹੋਰ ਤੱਥ ਹੈ ਚੀਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਧੁੰਦਲਾਪਣ, ਜਿਹੜਾ ਨੀਤੀ-ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪਾਸਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਉੱਪਰ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿਚ ਵੀ। ਪ੍ਰੋ. ਕੋਂਡਾਪਲੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।" ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅੰਤਵਾਦੀ ਰਾਵਾਂ ਵੀ, ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਾਸਾਰ ਸਾਧਨ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਣ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬੀਜਿੰਗ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਲਾਈਨ ਹੀ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੰਜ ਹੀ ਮਿਲੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਹੋਣ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚੱਲ ਰਹੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚੋਂ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਚੀਨ ਵਧੇਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਅੱਤ ਦੀਆਂ ਮੰਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੰਦਾ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ।

ਐਮ.ਜੇ. ਅਕਬਰ
ਵਰੁੰਗੰਢ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਮਰਾਟਾਂ ਜਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ ਜੈਅੰਤੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਮਲੀ ਰੂਪ 'ਚ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ 2010 ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰੁੰਗੰਢ ਦਾ ਸਿਲਾ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਨਵਰੀ 1910 ਵਿਚ ਮਿੱਟੋ-ਮਾਰਲੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੋਟਰ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ 27 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ 60 ਮੈਂਬਰੀ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਕੌਂਸਲ 'ਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

25 ਜਨਵਰੀ 1910 ਨੂੰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਸਲਿਮ ਮੈਂਬਰ ਵਲੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਹਾਨਗਰ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਨੇਤਾ ਸਨ ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਖਲੇ, ਜੋ 'ਜਨਰਲ' ਜਾਂ 'ਹਿੰਦੂ' ਸੀਟ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਜਿਨਾਹ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਵਕੀਲ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਨਾਹ ਆਪਣੀ ਉਸ ਸੀਟ 'ਤੇ 1946 ਤਕ ਰਹੇ। ਉਂਜ ਜਿਨਾਹ ਉਸ ਚੋਣ

ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸੌ ਵਰ੍ਹੇ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ

ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੁਣ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਵੱਖਰੀ ਵੋਟਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਚ ਮੁਸਲਿਮ ਸਿਰਫ ਮੁਸਲਿਮ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਵੋਟ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1906 ਵਿਚ ਵੇਲੇ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1910 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਉਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਉਦੋਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵੱਖਰੇ ਫਿਰਕੂ ਚੋਣ ਮੰਡਲਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੰਡ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਂਜ ਇਹ ਤਾਸਦੀ ਹੀ ਰਹੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਫਿਰਕੂਪ੍ਰਤੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਨਾਹ ਹੀ ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬਣਵਾਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸਨ।

ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਵੱਖਰੇ ਚੋਣ ਮੰਡਲ ਦਾ ਭਾਰੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ

ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਜਿਹੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਤੰਬਰ 1932 ਵਿਚ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਉਦੋਂ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਚੋਣ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸਨ। ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਚੋਣ ਮੰਡਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਇਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਿੰਨੀਆਂ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਵੱਖਰੇ ਚੋਣ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੈਅ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ। ਜਿਨਾਹ ਨੇ 1928 ਵਿਚ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਬਦਲੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਚੋਣ ਮੰਡਲ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਇਕ ਸਰਬਦਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉਦੋਂ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾ ਬਣਦਾ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ

ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ?

ਉਂਜ ਧਾਰਮਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਦੋਂ ਅਢਕਵੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪਛੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਬੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਤੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਕਿਸੇ ਪਛੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੈ? ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ 1947 ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬਣਵਾਰਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਉਸ ਗਲਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਦੇ ਤੱਕ ਚੁਕਾਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ? ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ 1947 'ਚ ਸੱਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤੀਜੀ ਫੁੱਟਪਾਉ ਤਾਕਤ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਰਥਿਕ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੇਸ਼ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਉਂਦਾ?

ਟੋਰਾਂਟੋ 'ਚ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸੁੱਖ-ਸਾਂਤੀ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਈ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਦਾ ਆਲਮ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਇਥੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਨੇ ਸਾਂਤੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਬਿਖੇਰ ਦਿੱਤਾ।

ਬਾਰਸ਼ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਮੌਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਪੁਲੀਸ ਮੁਤਾਬਕ ਲਗਪਗ 12000

ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਡਾਲਟਨ ਮਗਿੰਟੀ, ਐਮ.ਪੀ. ਨਵਦੀਪ ਬੈਂਸ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਈਕਲ ਇਗਨਾਟੀਅਫ ਉੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਫਲੋਟਾ 'ਤੇ ਲੱਗਦੀਆਂ ਖਾਤਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉੱਠੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸੇ ਸਬੰਧੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਕੁਝ ਕਸ਼ੀਦਗੀ ਵੀ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ

ਕਈ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ

ਰੈਕਸਡੋਲ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਰੈਂਪਟਨ ਸਥਿਤ ਗਲਿਡਨ ਰੋਡ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੁਰਾਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਐਤਵਾਰ ਗਹਿਗਚ ਲੜਾਈ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਏ ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਧੜੇ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀਤੇ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮਾਹਲ ਧੜੇ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਰੇ ਬਦਲ ਕੇ ਆਪਣਾ ਦਬਦਬਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਮਾਹਲ ਧੜੇ ਦੇ ਹੀ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਅਜੇ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਚਲਣਗੇ ਪਰ ਇਸ ਧੜੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਇਸ ਖੇਡ ਦੀ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਛਿੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਰਸੀਦ ਬੁੱਕਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਜਾਣੇ ਅਣਜਾਣੇ 'ਚ ਹੋਈ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਮਾਫੀ ਮੰਗਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਬਣਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚਲਾਉਣਗੇ। ਸਮਾਜੀ ਕਾਰਕੁਨ ਰਾਜ ਝੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੈਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਕਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੁੱਲਤਬਾਜ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਨੀਵੇਂ ਦਰਜੇ ਦੀ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਡਰੱਗ, ਕਰਾਈਮ ਅਤੇ ਭਾਰਤ

ਸਕਦੇ ਹਨ। 25 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸਭ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਘਟਨਾ ਨਾ ਵਾਪਰੇ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਸਮੇਤ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ : ਓਨਟਾਰੀਓ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੰਡਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਸਮੇਤ ਅੰਦਰ ਵਤਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਹ ਸੁੱਕੇ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਚ ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉੱਠੇ ਸਨ।

ਵਿੰਡਸਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੂਨਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਚਲਾਏ ਇਕ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੌਕੇ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਸਥਾਨਕ ਸੁਪਰੀਅਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਸਟੀਫਿਨ ਰੋਗਿਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਪਾਨ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਡਾ. ਕੂਨਰ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੱਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ

ਲੋਕ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਅਤੇ 30,000 ਹੋਰ ਕੁਈਨਜ਼ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਪਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਇਸ ਦੇ 80,000 ਤੋਂ ਵਧ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਰਵਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਪਲੇਸ 'ਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੇ ਫਲੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ਾਮ 3 ਕੁ ਵਜੇ ਕੁਈਨਜ਼ ਪਾਰਕ 'ਚ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਕੁਈਨਜ਼ ਪਾਰਕ ਜਿਥੇ ਸੂਬਾਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਾਰ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸਜੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਭਾਸ਼ਨ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰ ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਪੂਰੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦਸਤੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਪਗੜੀਧਾਰੀ ਸਾਰਜੈਂਟ ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਕ ਸਿੱਖ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ 1979 ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਓਨਟਾਰੀਓ ਸਿਖਸ ਐਂਡ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਮੌਸਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਫੀ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ 3 ਮਈ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਮਿਸੀਸਾਗਾ ਅਤੇ

ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮਾਹਲ-ਰੂਬੀ ਧੜੇ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਫੈਸਲਾ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੱਜ ਡੀ.ਐਲ. ਲੌਰਬੈਂਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਚਾਰਜ ਮਾਹਲ ਧੜੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਾ 7 ਮਈ ਤਕ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪੱਕਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ 14-15 ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗਲਿਡਨ ਰੋਡ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹਦੂਦ ਦੇ 500 ਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬਜ਼ ਧਿਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਗ਼ੈਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਂਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਬਜ਼ ਧਿਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਹਰਵਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਰੂਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ 38 ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜਦਕਿ 749 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ 2001 'ਚ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਗਿੱਲ ਧੜੇ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 2008 ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ

ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਰਹੇ ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਆਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋਕ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਕਿਉਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੱਕੇਸਾਹੀ ਤੋਂ ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਬਰਾਂਚ ਵਿਚ ਵੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਗਿੱਲ ਧੜਾ ਕਬਜ਼ਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਸਤਰਕੀ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਟਿਕ ਟਿਕਾਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਅਜੇ ਵੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਸ਼ੀਦਗੀ ਵਾਲੇ ਹੋ

ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਉਸਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਸਮੇਤ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅੰਦਰ ਚਲਦਾ ਇਹ ਕੇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਕਿਰਪਾਨ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 100 ਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਢੁੱਕਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਸਮੇਤ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਿਰਪਾਨਧਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਜਿੱਤ

ਕੁ ਆਲਾਲੰ ਪਰ: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆਈ ਨਾਗਰਿਕ ਪੀ ਕਮਲਾਨਾਥਨ ਨੇ ਇਕ ਅਹਿਮ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਬਾਰੀਸਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰੰਟ ਲਈ ਇਕ ਤਕੜੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਜੀਬ ਰਾਜ਼ਾ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਮਲੇਸ਼ੀਆਈ ਇੰਡੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ (ਐੱਮ. ਆਈ. ਸੀ) ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਮਲਾਨਾਥਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਰੋਧੀ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਕੀਲ ਜੈਦ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਅਨਵਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤੋਂ 1725 ਵੋਟਾਂ ਵੱਧ ਪਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੁਲੂ ਸੇਲਨਗੋਰ ਚੋਣ ਹਲਕੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜ਼ਾ ਨੇ ਜਿੱਤ ਦੀ

ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਦਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗਠਜੋੜ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐੱਮ.ਆਈ. ਸੀ. ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤੀਜੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 65 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿ 2008 ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿੱਤ ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂ ਅਨਵਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੈਰੀਅਰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰੰਟ ਦੀ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੋਸ਼ ਵੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਜੀਬ ਆਪਣੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਨੇ ਸਾਰ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ 'ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਖੜਾ

ਲਾਰੌਰ : ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਫੌਜ ਦੀ ਡਿਫੈਂਸ ਹਾਊਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਹ ਖੇਤੀਯੋਗ ਭੂਮੀ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਇਹ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਲਾਰੌਰ ਕੈਂਟ ਖੇਤਰ ਵਿਚਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਸਮਾਧ ਭਾਈ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਰਾ ਸਾਹਿਬ ਲਾਰੌਰ ਦੀ 850 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਕਾਫ ਬੋਰਡ ਨੇ ਡਿਫੈਂਸ ਹਾਊਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਹੀ ਔਕਾਫ ਬੋਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀ (ਹੇਠਲਾ ਸਦਨ) ਦੀ ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਸਮਿਤੀ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਯੱਦ ਆਸਿਫ ਹਾਸ਼ਮੀ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਇਸ ਖਰੀਦੇ ਫਰੋਪਤ

ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਘੋਖ ਹੋ ਸਕੇ। ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਚੌਧਰੀ ਨਿਯਾਰ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ ਔਕਾਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਗੰਭੀਰ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਹਾਸ਼ਮੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਖਲ ਪਿੱਛੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੁਲਝ ਜਾਵੇਗਾ।" ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 1975 ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਔਕਾਫ ਬੋਰਡ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸੁਕਤੀ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਮੁੱਲ ਵਧਾਉਣ ਵਰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹੀ ਫੌਜ ਲਈ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਲਾਟ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਵੇਕਤ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ

ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਲਾਟ ਕੱਟ ਕੇ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਸੌਦੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਹਾਸ਼ਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਸੌਦਾ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਫੌਜ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਗਈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੁੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦੇ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸੌਦਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹੈ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗੁਪਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵੇਚ ਖਰੀਦ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਬਰਤਾਨੀਆ 'ਚ ਪੱਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਲੰਦਨ : ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਦੰਗਾ ਰੋਕੂ ਦਸਤੇ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੱਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਐਸੇਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਤਜਵੀਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੱਗੜੀ ਦੀ ਥਾਂ ਪਟਕਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੁਲੇਟ ਪਰੂਫ ਹੈਲਮਟ ਪਾਉਣ 'ਚ ਸਹੂਲਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬੇਗੋਵਾਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਮਨਾਇਆ 6ਵਾਂ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ): ਬੇਗੋਵਾਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਲੋਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ 6ਵਾਂ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਚਾਨਣਾ ਦਾ ਛੱਟਾ ਖਿਲਾਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰੇਣੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦੇ

ਕਹੀ ਅਤੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਐਂਕਰ ਜਸਵੰਤ ਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਰੰਭ ਮੰਗਤ ਟਾਹਲੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਅਗਲੀ ਆਈਟਮ ਇਕ ਬੱਚੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਗੀਤ 'ਤੇ ਭੰਗਤਾ ਪਾਇਆ। ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ

ਜੀ ਭੰਗਤਾ ਟੀਮ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਟੀਮ ਵਿਚ ਇਕ ਗੋਰੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਥਾਪੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਸ਼ੇਅਰ-ਓ-ਸ਼ਾਇਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਦੋ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ। ਬੇਗੋਵਾਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦੀ ਗਿੱਧਾ ਟੀਮ ਆਪਣੀ ਅਮਿੱਟ ਛਾਪ ਛੱਡ ਗਈ।

ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਨਿਵੇਕਲਾ ਰੰਗ ਉਦੋਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਦੋਂ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰੇਣੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤ ਨੂੰ ਐਕਸ਼ਨ-ਸੋਂਗ ਵਿਚ ਢਾਲ ਕੇ 'ਛੱਟਾ ਚਾਨਣਾ ਦਾ ਦੇਈ ਜਾਣਾ' ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪੋਪੀ ਸਿੰਘ, ਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਹਰਕਰਮਨ ਕੌਰ, ਮਲਕੀਤ ਨਾਹਲ ਨੇ ਵੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਸ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੁਤਲੱਕ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਕੀਤੀ।

ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਭਿੰਦਾ ਬੇਗੋਵਾਲੀਆ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਰੱਬੀਆ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਗੋਵਾਲ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇਬੀ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਬੇਗੋਵਾਲ ਦੀ ਅਣਖੋਕ ਮਿਹਨਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਬੋਬੀ ਨੌਰੰਗਪੁਰ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਉੱਕਾਰ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਪੁਰ, ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਲਾਟੀ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ, ਫੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਇਬਰਾਹੀਮਪੁਰ ਆਦਿ ਨੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਰਾਫੀਆਂ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਸਵੰਤ ਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਭਿੰਦਾ ਬੇਗੋਵਾਲੀਆ ਵਲੋਂ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਬੋਧ ਕਰਦੀ ਵਹਾਅ ਵਿਚ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਵੈਸ਼ਣੋ ਭੋਜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੋਹਣਾ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਕਸ਼ਨ-ਸੋਂਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਅਣਕਿਆਸੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਗੀਤ, ਮੰਡੀ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਗੁੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਮਾ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਸਮਾ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਸੂਹਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ, ਅਮਰੀਕਾ) ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਭਿੰਦਾ ਬੇਗੋਵਾਲੀਆ ਨੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਘੀ ਜੀ ਆਇਆਂ

ਨਾਲ ਤੀਹ ਸਾਲ ਤੱਕ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰੇਣੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੈਮਲ ਪੱਡੇ ਦਾ ਗੀਤ 'ਸਿਦਕ ਸਾਡੇ ਨੇ ਕਦੇ ਹਰਨਾ ਨਹੀਂ' ਅਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਗੀਤ 'ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜ' ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ, ਸੋਚਮਈ ਮਾਹੌਲ ਤਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸਿਟੀ ਕੰਪਟ੍ਰੋਲਰ ਜੌਹਨ ਲੂ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ਵੀ ਗਜਾਈ। ਅਗਲੀ ਆਈਟਮ ਏ ਏ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ 'ਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ

(ਸਫਾ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਕੀ)

ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਲਾਡਲੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਚੰਭਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਮੂਹ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਡੈੱਅ ਪਰੇਡ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੇ ਭੋਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਹੀ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਕਿਧਰੇ ਛੋਲੇ-ਪੂਰੀਆਂ ਵਰਤਾਏ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ, ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਯੂ. ਐਸ. ਏ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਸੂਹਾ, ਸ. ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਭਾਨਪੁਰ, ਸ. ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਲਮਪੁਰ, ਸ. ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ, ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਯੂ. ਐਸ. ਏ. ਦੇ ਸ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ, ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਕਾਰਟਰੇਟ ਦੇ ਸ. ਸਤਨਾਮ

ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਪਾਣੀ, ਜੂਸ, ਸੋਡਾ ਅਤੇ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੀਆਂ ਮਠਿਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਗੋਰੇ-ਕਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੰਚ ਤੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ। ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਪਾਰਾਏ ਨੇ ਪਰੇਡ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਚੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾਏ ਆਗੂ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਵੀ ਲਗਾਏ। ਡਾ. ਔਲਖ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰਾਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ.

ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਸ. ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਸ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਮੂਲ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਗੂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿਟੀ ਕੌਲਮੈਨ ਲੀ ਰਾਏ ਨੋਮੰਗ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮਦਦਗਾਰ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰਾ ਇਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਖਿਲੋਰਦੀ ਇਸ ਪਰੇਡ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਚਕ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ, ਪਾਰਕ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਸਕਿਓਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ। ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਸਫਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰਖ ਰਹੇ ਸਨ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ ਮੌਕੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਇਥੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ 23ਵੀਂ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਅਤੇ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਾਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਾਨ ਦੀ ਅਮਰਕਾ ਇਕਾਈ ਦੇ ਖਜਾਨਚੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਖੜੋਦ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ. ਮਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਨਮਾਨ ਸ. ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਪਾਰਾਏ, ਚੇਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸਕੱਤਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਖੜੋਦ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

Attention NRI's
The Crusaders in Academics & Life Skills

CT Public School
Pre Nry. to 10+2 (Affiliated to CBSE)
Greater Kailash, G.T. Road Bye Pass, Maqsudan, Jalandhar - 144 008

Teaching & Caring Together!

AIR

CONDITIONED

HOSTELS

Learning Centre
For Sessional & Educational Gap of the NRI Students

Gym

Skating

Horse Riding

Swimming Pool

PIVOTAL FEATURES

- * Personalized attention
- * Dedicated Teaching Faculty
- * Well equipped Labs for Maths, Science & Performing Arts
- * Hi-Tech Language Labs
- * Complimenting learning with co-scholastic activities
- * Regular Swimming and Skating classes
- * International Standards
- * 100% Board Results
- * International tours & excursions
- * NRI Students pick up Indian Values
- * Visit and your search ends

ASSOCIATE CT INSTITUTIONS

◆ Engineering ◆ Pharmacy ◆ Management & I.T.
◆ Education (B.Ed.) ◆ Polytechnic
◆ Hotel Management ◆ PGDM ◆ Bio Tech

S. Charanjit Singh 'Channi'
Chairman, CT Group of Institutions

Mrs. Lakhvinder Kaur
Principal, CTPS

+91-0181-5009553, 5009555, 5009568
+91-98149-20839, 98780-59093
www.ctpublicschool.com www.ctgroup.in
E-mail : ctps_school@yahoo.co.in

Printed by : Gracious - 98140-43872

Tanya's

Beauty Salon

40-39 75 St.
Jackson Heights NY 11373

•Threading
Waxing

•Facial
Men & Women

•Anti-Aging
Facial

•Bleach

•Hair Cut, Color
and Style

Inf:(718) 478-9009

ਨਵੀਂ ਕਾਇਮ ਹੋਈ ਕਾਂਗਰਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਾਏਗੀ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਨਵੀਂ ਕਾਇਮ ਹੋਈ ਸਿਆਸੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਇਲੀਨੋਇਸ (ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਇਲੀਨੋਇਸ ਯੂ.ਐਸ.ਏ.) ਦੀ ਪਲੇਨੀ ਮੀਟਿੰਗ ਇਥੇ ਇੰਡੀਆ ਹਾਊਸ ਸ਼ਾਮਬਰਗ ਵਿਚ

ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਗੇ।

ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਮੈਂਬਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਮੂਹ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ

(ਖੱਬਿਓ) ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਾਹਨੀ-ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ-ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ-ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਰਾਂ-ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਮੈਂਬਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਅਮਜੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਤੇ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ

ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ, ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਾਹਨੀ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਅਮਜੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਦਿਆਲ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਈ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਕੌਮਾਂ-ਕਾਜਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਰਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲੇਗੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ

ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਥਾਨਕ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਡਾ. ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਹ ਇਕਾਈ ਬਣਨ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਕੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਜਿੰਦੀ ਖੰਗੂੜਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਉਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਨਾਲ ਇਕਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਦੇਣਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ ਨੇ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਨ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚੰਗਾ ਹੋਏਗਾ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੀਏ। ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਕਰ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਨ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ

ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇੰਡੀਆਨਾ ਇਕਾਈ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਇਕਾਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ, ਸਤਨਾਮ ਮਿਨਹਾਸ, ਜਸਬੀਰ ਸੋਹੀ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ, ਪੀਟਾ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਦੀਪਾ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘੂ, ਹਨੀ ਖੰਗੂੜਾ, ਰਵੀ ਖਹਿਰਾ, ਜਗਦੇਵ ਖਹਿਰਾ, ਲੱਕੀ ਅਤੇ ਜੱਸੀ ਸਹੋਤਾ, ਸਤੀਸ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਗੁਰਸਾਹਿਬ ਤੂਰ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਪਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਗਿੱਲ, ਰਘਵਿੰਦਰ ਮਾਹਲ, ਲਾਲੀ ਸਰਕਾਰੀਆ, ਬੌਬੀ ਬਾਠ, ਬਿੱਲਾ ਬਾਠ, ਹੈਰੀ ਸਿੰਘ, ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮੱਲੂ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੱਲੂ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ, ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੱਗੂ, ਜਿੰਦੀ ਦਿਆਲ ਅਤੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਇਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲਖਨ

ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ

ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ

ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੌਬ ਹੁੰਦਲ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ

ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ

ਡਾ. ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ

ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਕਰ

ਗੁਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ

ਰੈਪੀ ਰੀਰ

Advt.

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਇਲੀਨੋਇਸ ਯੂ.ਐਸ.ਏ.

ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ-ਜੱਬੋਵਾਲ ਦਾ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ

ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ*

“ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ-ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਤੇ ਆ ਕੇ ਸਿਸਕੀਆਂ ਲੈਂਦੀ ਹੋਈ ਦਮ ਤੋੜ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਬਖਸ਼ੀ। ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮੋਹ ਪਾਲਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਆ ਕੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਕਰਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਤਾਹੀਉਂ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਕਿੱਤੋਂ ਦੀ ਕਿੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਹੈਡ ਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਖੇਡਾਂ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।” ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਸਰਬਣ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਨੇ ਜੱਬੋਵਾਲ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਹੇ।

ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਪਿੰਡਾਂ ਭੀਣ, ਮੱਲਪੁਰ ਅਤਕਾਂ, ਬੈਸਾਂ, ਕਰੀਹਾ ਅਤੇ ਖਟਕਤ ਕਲਾਂ ‘ਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ, ਫੁੱਟਬਾਲ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਜੱਬੋਵਾਲ। 24, 25 ਤੋਂ 26 ਦਸੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਭਰਵਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ 24 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਾਲੀ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਸੋਭਿਤ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਹੀਦਾਂ ਵਿਖੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਫੇਟ ਤੋਂ ਬਚਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ

ਮਾਰ ਨਹਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਾਂ। ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਪੱਕਿਆਂ ਪੇਪਰਾਂ ਸਮੇਂ ਮੈਂ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਤਪਾਲ, ਚਰਨਜੀਤ ਚੋਪੜਾ, ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਦਾਲਾ ਇਸੇ ਨਹਿਰ ‘ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਤਿਆਰੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਾਂ।

ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸੇ ਨਹਿਰ ‘ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਾਂ। ਆਰ ਕੇ ਆਰੀਆ ਕਾਲਜ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ, ਅਥਲੀਟ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਤਕੜਾ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਵੀਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਕਦੇ ਇਸੇ ਨਹਿਰ ਤੇ ਦੌੜਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਹ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ। ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਕੱਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ‘ਚ ਭੀਣ ਵਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੀ. ਸੀ. ਡੀ ਟੀਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਏ ਪਿੰਡ

ਲਗਭਗ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਗੇ ਮਿਹਰਦੀਨ ਨਾਲ ਕੁਸ਼ਤੀ ਲੜ ਚੁਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ 1972 ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਖੇ ਮੇਹਰਦੀਨ ਨਾਲ ਦੋ ਦੋ ਹੱਥ ਕੀਤੇ। ਸੂਬੇਦਾਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਰਾਂਚੀ ਬਿਹਾਰ ਵਿਖੇ ਫੌਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਾਟਪੁਟ ਅਤੇ ਡਿਸਕਸ ਥਰੋ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸੁਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਰਾਮ, ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਬਲਿਹਾਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਭਜਨ ਭੱਜੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਹਰਪਾਲ ਪਾਲਾ, ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ, ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਚਰਨਜੀਤ ਚੋਪੜਾ, ਸਤਪਾਲ, ਮਾਹਣਾਂ, ਜੀਤਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ, ਗੁਰਦਾਵਰ, ਗੁਰਨੇਕ, ਜਸਵੰਤ ਜੱਸੀ ਪਲੇਅਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਿਸਟ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਵੀ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੱਪ ਵਗੈਰਾ ਡਸ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਚਾਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਾ ਸਮਝ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੱਬੋਵਾਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।

ਚਲੋ, ਫਿਰ ਮੈਚਾਂ ਵਲ ਚੱਲੀਏ। 2008 ਕੈਨੇਡਾ ਵਲੋਂ ਚੀਨ ਉਲੰਪਿਕ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਰਨਾਣਾ ਅਤੇ 96 ‘ਚ ਐਟਲਾਂਟਾ ਅਮਰੀਕਾ ਉਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਭਾਗ

ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਛੇ ਕਬੱਡੀ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਬੀ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਟੀਮਾਂ, ਸੀ ਦੀਆਂ ਬਾਰਾਂ ਤੇ ਡੀ ਦੀਆਂ ਦਸ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਬੀ ਸੀ ਤੇ ਡੀ ਮੈਚਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 25 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ‘ਚੋਂ ਬੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਘੁਲਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਭੱਜਲਾਂ। ਸੀ ‘ਚੋਂ ਫਸਟ ਜੱਬੋਵਾਲ ਤੇ ਸੈਕਿੰਡ ਮੁਸ਼ਾਪੁਰ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਡੀ ‘ਚੋਂ ਸਰਹਾਲ ਮੁੰਡੀ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਜੱਬੋਵਾਲ ਦੂਜੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਤੇ ਰਿਹਾ।

26 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ‘ਏ’ ਦੇ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਤੇ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਦੇ ਖੜਾਕੇਦਾਰ ਮੈਚਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ‘ਚ ਗੁਣਾਚੌਰ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਭਰੋਲੀ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਰਿਹਾ। ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੱਤੜ ਕਲਾਂ (ਬੋਲੇ ਵਾਲੀਆ) ਫਸਟ ਅਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਅਕੈਡਮੀ ਟਾਂਡਾ ਸੈਕਿੰਡ ਰਹੀ। ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਬੋਲਾ ਪੱਤੜੀਆਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਉੱਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਭੂਆ ਦਾ ਪੁੱਤ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਪਰਮਜੀਤ ਬੈਂਸ ਵੀ ਬੋਲੇ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਚਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਬੋਲਾ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਮਾਣਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਉਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਚਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਾਵਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਵਕਤ ਕੱਢ ਕੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਗੱਢੇ ਦੇ ਕੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਵਧਾਇਆ।

ਮੈਂ ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਤੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਤਕੜੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ 1964-65 ਦੇ

ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬੜਾ ਪਿੰਡ ਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ। ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮਪੁਰ ਨੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕੇ ਪਿੰਡ ਜੱਬੋਵਾਲ ਨੂੰ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਮਨਜੀਤ ਕੰਗ ਨੇ ਵੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਨਾਲ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਲੱਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ

ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬੜਾ ਪਿੰਡ ਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ। ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮਪੁਰ ਨੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕੇ ਪਿੰਡ ਜੱਬੋਵਾਲ ਨੂੰ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਮਨਜੀਤ ਕੰਗ ਨੇ ਵੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਨਾਲ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਲੱਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ

ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬੜਾ ਪਿੰਡ ਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ। ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮਪੁਰ ਨੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕੇ ਪਿੰਡ ਜੱਬੋਵਾਲ ਨੂੰ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਮਨਜੀਤ ਕੰਗ ਨੇ ਵੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਨਾਲ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਲੱਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ

ਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ ਉਪਲਬਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਅਪਾਹਜ਼ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਬੁਲੇਟ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਬਹਾ ਕੇ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਸਾਈਕਲ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਇਕ ਨੌਂ ਧੌਣ ਨਾਲ ਭਾਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਚੁੱਕਿਆ। ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਪਾਹਜ਼ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਘਰਦਿਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਦੌੜ ਲਾ ਕੇ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਕਈ ਚੱਕਰ ਕੱਢੇ। ਗੱਲ ਕੀ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਲਵੇ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ। ਰੈਫਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜਸਵੰਤ ਜੱਸੀ, ਰਿੰਕੂ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਮੈਂਟਰੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਰਿੰਕੂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੋਂ ਡਿਪਟੀ ਡੀ.ਓ. ਰਿਟਾਇਰ ਸਰਬਣ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋਵਾਲ, ਚਰਨਜੀਤ ਚੋਪੜਾ ਬੈਂਕ ਅਫਸਰ, ਡੀ.ਪੀ.ਈ. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਮੰਗੂਵਾਲ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਖਟਕੜ, ਰਿਟਾਇਰ ਡੀ.ਓ. ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਦੇ ਨਿੱਘੇ ਦੌਸਤ) ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋਵਾਲ, ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੇ ਪਲੇਅਰ ਅਤੇ ਕੋਚ ਸਰੋਜ ਬਾਲਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਪਟਿਆਲਾ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸਹਾਇਕ ਕੋਚ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਹਾਲ ਕਾਜੀਆਂ, ਤੇ ਕਰਨੈਲ ਸਰਪੰਚ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸੋਖਾ ਇੰਦਣਾਂ ਅਤੇ ਮਾਹਿਲ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗਿਆਰਾਂ ਕੁ ਵਜੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਨਹਿਰ ਦੀ ਪਟੜੀ ਉਤੇ ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਲਗਣੀਆਂ ਤਹਿ ਹੋਈਆਂ। ਚਾਲੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ‘ਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਦੌੜਾਂ ਜੱਬੋਵਾਲ ਪੁਲ ਤੋਂ ਨਹਿਰੇ ਨਹਿਰ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜੀ ਟੀ ਰੋਡ ਵਲ ਨੂੰ ਮੱਲਪੁਰ ਅਤਕਾਂ ਤੱਕ ਲੱਗਣੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਲਿਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੌੜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਲੱਗ ਪਏ ਵੱਜਣ ਲਲਕਾਰੇ..ਭੱਜ ਉਏ ਸ਼ੇਰਾ..ਹੱਟ ਉਏ ਬੱਗਿਆ..ਬਣ ਜਾ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਬੱਕੀ..ਜੀਂਦਾ ਰਹਿ ਉਏ ਪੁੱਤਰਾ...ਦੀਆਂ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਨਹਿਰ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਯੂੜਾਂ ਪੱਟ ਹੋਈਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਦੌੜਾਂ ਖਤਮ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਨੌਂ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਟੱਪਰੀਆਂ, ਦੂਜਾ ਕੁਲਾਮ, ਤੀਜਾ ਭੱਜਲਾਂ, ਚੌਥਾ ਮਾਣਕਾਂ, ਪੰਜਵਾਂ ਮੱਲੂ ਬੇਦੀਆਂ, ਛੇਵਾਂ ਬੇਗਮਪੁਰ, ਸੱਤਵਾਂ ਦਿਆਲਾ, ਅੱਠਵਾਂ ਸੰਧਵਾਂ ਅਤੇ ਨੌਵਾਂ ਜਗਤਪੁਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਇਨਾਮ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਪੰਚ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਹੁਸਨ ਲਾਲ ਕਾਲਾ ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰ ਥਾਣੇਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਘਿਉ ਦੇ ਟੀਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਨਹਿਰ ‘ਤੇ ਰੌਣਕ ਮੇਲਾ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਇਸੇ ਨਹਿਰ ‘ਚ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ

ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਮਾਰ ਮਾਰ ਸੁਏ ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਵਖ ਪਾੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਡੋਡੇ ਵੀ ਪਿਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਬਾਅਦ ‘ਚ ਪਤਾ ਚਲਿਆ। ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੁਣ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਨਾ ਹੀ ਕਰਾਈਏ। ਕਿਉਂਕਿ

ਕਾਵਿ-ਮੰਚ

<p>ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਆਈ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਆਈ। ਕੀਤੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਪਹਿਲੀ, ਉਹ ਯਾਦ ਆਈ। ਬਾਰੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਖਿਆ, ਲੱਗਿਆ ਬਰਸਾਤ ਆਈ, ਪੌਣਾਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਵਿਚੋਂ, ਤੇਰੀ ਫਿਰ ਬਾਤ ਆਈ। ਮਹਿਕ ਹਵਾ ਦੀ ‘ਚੋਂ, ਤੇਰੇ ਸਾਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਜਾਪੇ, ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ, ਦੂਰੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਪਾ ਮਾਤ ਆਈ। ਤੇਰੀ ਇਕ ਅਣਹੋਂਦ ਬਿਨ, ਜੱਗ ਸੁੰਨਾ ਸੁੰਨਾ ਲੱਗੇ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਹੌਂਸਲਾ ਹੋਇਆ,</p>	<p>ਸ਼ਾਇਦ ਤੂੰ ਕਰਨ ਮੁਲਾਕਾਤ ਆਈ। -ਸਤਿੰਦਰ ਸੁਸਾਣਾ, ਸ਼ਿਕਾਰੋ। --- ਇਹ ਜੀਵਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੀ ਹੈ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਸਭ ਨੇ ਇਸ ਜਹਾਨ ਵਿਚੋਂ। ਮਗਰ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਯਾਰੋ! ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਜਾਵੇ। ਸਫਰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲੰਮਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਜੀਵਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਫੁੱਲ ਵਰਗੀ ਸੋਹਣੀ ਜਿਹੀ, ਖੁਸ਼ਬੋ ਛੱਡ ਜਾਵੇ। ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਨੂਰ ਛੱਡ ਜਾਵੇ।</p>	<p>ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਗੂੰਜੇ, ਪਿਆਰ ਦਾ ਗੀਤ ਗਾ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਠੰਡੀ ਪੌਣ ਜਿਉਂ ਰੁਮਕੇ, ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਠੰਡ ਵਰਤਾਵੇ। ਮਧੁਰ ਸੰਗੀਤ ਛੱਡ ਜਾਵੇ। ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤ ਬਣ ਉਮਡੇ, ਮੁਹੱਬਤ ਨੈਣਾਂ ‘ਚੋਂ ਛਲਕੇ, ਲਬਾਂ ‘ਚੋਂ ਪਿਆਰ ਬਣ ਨਿਕਲੇ। ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲਵੇ ਦੁਨੀਆਂ, ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਜੀਵਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੀ ਹੈ। -ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਬੱਲ ਬਰਲਿੰਗਟਨ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਫੋਨ:609-239-2521</p>
--	---	---

ਮਾਹਿਲ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਤਿੰਨੇ ਦਿਨ ਸੁਹਾਵਣੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਧੁੰਪ ਨਿਕਲਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਧੁੰਦ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਰਿਹਾ। ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਸਰਬਣ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਹਾ ਨੇ ਇਨਾਮਾਂ ਵੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ। ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਠਾਕੁਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਟਰਾਫੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਰਾਮ ਨੂੰ ਹੈਡ ਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਟਰਾਫੀ ਦੇ ਕੇ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਟਰਾਫੀ ਹਰ ਸਾਲ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਧੀਆ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗੀ। ਜੱਬੋਵਾਲ ਦੇ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਾਸਤੇ ਦੋਨਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਲੋਂ ਢਾਈ ਢਾਈ ਲੱਖ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਹੁਸਨ ਲਾਲ ਕਾਲਾ ਨੇ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਹੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਊਜਰਸੀ ਨੇ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਾਸਤੇ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨੇ ਦਿਨ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਇਲਾਕੇ ‘ਚੋਂ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਇਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੇ ਆਖਰ ਵਿਚ ਸਰਬਣ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੱਬੋਵਾਲ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਨਗਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਹੈਡ ਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਮਰਹੂਮ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ‘ਚ ਵਸਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਹ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫਿਲੌਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੇਲਾ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਦੇ ਲੋਕੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ।

ਕੌਣ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਖੇ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਇੰਜ ਕਰ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ ਫੋਨ:916-273-2856

ਨਵੰਬਰ 84 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੇ ਨਾ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਖਮ ਕੀਤੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਪੱਤ ਲੁੱਟੀ ਗਈ। ਬੱਚਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚਾਰ ਪੰਜ ਦਿਨ ਮੌਤ ਦਾ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਅੱਗ ਨੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ, ਦੋ ਧੀਆਂ, ਇਕ ਪੁੱਤਰ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਦੇ ਸੜ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਬਚ ਗਿਆ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੇ ਚਾਚਿਆਂ ਕੋਲ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾੜ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਚਾਚਿਆਂ ਮਸਾਂ ਟਿਕਾਏ ਲਿਆਂਦਾ। ਬੂਟੇ ਨੇ ਵੀ ਸਬਰ ਕਰ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਲਿਆ।

ਚਾਚਿਆਂ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿੱਲੀ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਵੇਚ ਕੇ ਬੂਟੇ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਝੱਖੜ ਮਾਰੇ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਬੂਟੇ ਨੇ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਦਗੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਬੂਟਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਧੜਕਣ ਲੱਗਿਆ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਸਾਉ ਪੁੱਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਸਾਉ ਪੁੱਤ ਆਖ ਕੇ ਛੇੜਦੀਆਂ। ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਪਈਆਂ ਮਾਰਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਖਦੀਆਂ। ਜਿਹੜਾ ਬੂਟਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਕਾਲਜ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਬੇਜਾਨ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਬੀੜੀ ਹੋਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੂਟੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬੂਟਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਵਧੀਆ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖੇਡ ਅਤੇ ਸਾਉ

ਸੁਭਾਅ ਨੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਬੁਲਾਂ ਤੇ ਬੂਟਾ ਬੂਟਾ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਜੀਤੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬੂਟਾ ਵੱਸ ਹੀ ਗਿਆ। ਬੂਟੇ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਜੀਤੀ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਆਪਣੇ ਸਰਦਾਰ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਕੇ ਮੋਮ ਵਾਂਗ ਪਿਘਲ ਜਾਂਦੀ। ਜਿਹੜੀ ਜੀਤੀ ਇੰਨੀ ਜਿਆਦਾ ਈਰਖਾਲੂ ਤੇ ਕੌੜੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਬੂਟੇ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਪਰ ਬੂਟਾ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਖੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਫੜਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪਲੋਸਦਾ। ਜੀਤੀ ਤੋਂ ਉਹ ਬੋਝਬਰ ਰਹਿੰਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਜੀਤੀ ਨੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਕੰਟੀਨ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਨੂੰ ਆਣ ਬੁਲਾਇਆ। “ਜਨਾਬ ਕੀ ਮੈਂ ਇਸ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਸਕਦੀ ਹਾਂ,” ਜੀਤੀ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ। “ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੈਠ ਚੁੱਕੇ ਹੋ,” ਬੂਟੇ ਨੇ ਚਾਹ ਦੀ ਆਖਰੀ ਘੁੱਟ ਭਰਦਿਆਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਕ ਕੱਪ ਕੋਫੀ ਪੀ ਸਕਦੇ ਹੋ,” ਜੀਤੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦਿਨ,” ਬੂਟੇ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉੱਠਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਜੀਤੀ ਨੇ ਬੂਟੇ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬਿਠਾ ਲਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕੋਫੀ ਪੀਣ ਲੱਗੇ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਅੱਜ ਧਰਤੀ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਜੀਤੀ ਨੇ ਸਾਉ ਪੁੱਤ ਕਿਵੇਂ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਾਰੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਸਨ।

ਜੀਤੀ ਤੇ ਬੂਟੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁਣ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਟੱਪ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ। ਜੀਤੀ ਦੇ ਪਿਉ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਖਮੀ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਭੜਕ

ਉਠਿਆ। ਆਪਣੇ ਤਿੰਨਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜੀਪ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਬੂਟੇ ਦੇ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਜਾ ਗੜ੍ਹਕਿਆ। ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਜੀਪ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪੁਲ ਉਪਰ ਲੈ ਆਏ। ਜੀਪ ਵਿਚੋਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਜੀਤੀ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਬੂਟੇ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਛਿਆ “ਦਸ ਉਏ ਬੂਟਿਆ ਤੈਨੂੰ ਜਾਨ ਪਿਆਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਭੈਣ?”

ਬੂਟੇ ਨੇ ਨਿਧੜਕ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ “ਮੈਨੂੰ ਜਾਨ ਨਾਲੋਂ ਪਿਆਰੀ ਮੇਰੀ ਜੀਤੀ ਹੈ।”

“ਰੱਖ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਜੀਪ ਦੇ ਬੋਨੱਟ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਦੱਸਦਾ,” ਜੀਤੀ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਮਿਆਨੋਂ ਕੱਢਦੇ ਕਿਹਾ।

ਬੂਟੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਬੋਨੱਟ ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਜੀਤੀ ਦੇ ਭਰਾ ਤੋਂ ਵਾਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਪੁੱਤ ਬਿਠਾ ਕੁਝ ਕੀਤੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਉਥੇ ਛੱਡ ਕੇ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਇਹੀ ਸਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਤੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਜੋ ਬੂਟੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਤੀ ਤੇ ਬੂਟਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦਿਲੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜਾਨ ਵਾਸਤੇ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੀਤੀ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਮਨੀ ਲੱਭ ਕੇ ਜੀਤੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੀਤੀ ਨੇ ਮਨ ਬੂਟੇ ਕੋਲ ਛੱਡ ਕੇ ਤਨ ਮਨੀ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਨੀ ਤੇ ਜੀਤੀ ਦੀ ਕਦੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬਣੀ ਹੀ ਨਾ।

ਬੂਟਾ ਬੀ ਏ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੂਟੇ ਦੀ ਚਾਚੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਤੀਜੀ ਪਾਲੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਪਾਲੇ ਦਾ ਬੂਟੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਧਰਤੀ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ, ਉਥੇ ਪਾਲੇ ਇਕ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਬੂਟੇ ਦਾ ਮਨ ਨਾ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। ਜੀਤੀ ਦੇ ਘਰ ਕੁੜੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨੀ ਜੀਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਫਰਤ ਕਰਨ

ਲੱਗਿਆ। ਮਨੀ ਨੂੰ ਜੀਤੀ ਦੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਨਿਤ ਦਿਨ ਲੜਾਈ ਤੇ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਬੂਟੇ ਦੀ ਬਦਲੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ।

ਇਕ ਦਿਨ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਬਾਣੇ ਆਇਆ। ਸਾਹਮਣੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੂਟੇ ਨੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਕੇ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਪਿਆਇਆ। ਮਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੂਟੇ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਤੇ ਮਾਣ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਲੱਭੇ ਜਵਾਈ ਤੋਂ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ।

ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਮਨੀ ਦਾ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੋ ਥਾਂ ਤੇ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਤੀ ਤੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਏ। ਰੱਬ ਦੀ ਕਰਨੀ, ਪਾਲੇ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਲਗ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੜੇ ਸਮੇਂ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਬੂਟੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ।

ਜੀਤੀ ਆਪਣੇ ਪੇਕੀਂ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਬੂਟਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਰਾਣੀ ਤੇ ਰਾਜਾ ਵੀ ਹੁਣ ਉਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਕਦੀ ਜੀਤੀ ਤੇ ਬੂਟਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਵੀ ਉਸੇ ਕੰਟੀਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਉਹੀ ਥਾਵਾਂ ਬੈਠਣ ਤੇ ਉਡੀਕਣ ਦੀਆਂ। ਉਹੀ ਪਿਆਰ ਦੇ ਬੋਲ ਤੇ ਕਲੋਲ ਹੁੰਦੇ। ਹਾਸੇ ਮਜ਼ਾਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਗੱਲ ਬੂਟੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਰਾਣੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਬਾਰੇ ਮਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਤੋਰੀ, ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਸੇ ਬੂਟੇ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਠੁਕਰਾਇਆ ਸੀ। ਤਾਰਾ ਸਿਉਂ ਦੀ ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖ ਦਖਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰ

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ।
ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕਿਆ ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਦੋਹਰੀ ਲਈ ਤੇਰੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਹੱਥ ਮੰਗਦਾ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਘੁੱਟ ਕੇ ਬੂਟੇ ਨੇ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾ ਲਏ ਤੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਹੱਥ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਾਜੇ ਤੇ ਰਾਣੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਦਾ ਹੋਏ।

ਰਾਜਾ ਤੇ ਰਾਣੀ ਜੈਨ ਕਾਰ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਤੇਜ ਆਉਂਦੇ ਟਰੱਕ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ। ਬੂਟੇ ਤੇ ਜੀਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਣ ਪਏ ਸਨ। ਪਲ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ। ਬੂਟੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉਪਰ ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਾ ਕਹਿਰ ਵਾਪਰ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁੱਤ-ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਵੇਖਿਆ। ਜੀਤੀ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦਾ ਕਫਨ ਪਾ ਕੇ ਪਾ ਕੇ ਅਗਨੀ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬੂਟਾ ਤੇ ਜੀਤੀ ਹੁਣ ਇਕੱਲੇ ਸਨ, ਰੱਬ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਰੱਬ ਮਿਹਰ ਪਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੀਤੀ ਦਾ ਹੱਥ ਬੂਟੇ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੜਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਡੀ ਜਿੰਦਗੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ। ਉਸਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, “ਕੌਣ ਕਹੇ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇੰਜ ਕਰ।”

#

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਗੀਯੰਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ	ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ	ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ	ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ	ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਚਰਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ

*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ

*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ

*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038

Balhar S. Rana
Cell:916-502-7733

4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਭਲਾ ਕੀ ਹੈ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸਿਆਸਤ?

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬੀਤੀ 3 ਤੋਂ 12 ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਖੇਡ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕੀ/ਖੇਡੀ ਗਈ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਘੱਟ ਦਿਲਚਸਪ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਲੁਕਣਮੀਚੀ ਵੀ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਦੇ ਫੋਟੋ ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਲਾਹੇ ਅਤੇ ਲਾਏ ਗਏ। ਛੋਟਾ ਬਾਦਲ ਕਾਲੀਆ ਨੂੰ ਠਿੱਬੀਆਂ ਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਫਿਰ ਪਲੇਸ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਉਂਜ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਠਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਆਪਣੀ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ ਲਈ ਸੰਬੰਧਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਵਰਤ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਜਿਹੜੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ। ਉਂਜ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਸਟਾਈਲ ਕਬੱਡੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੌਮੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੀ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲਾਂ ਵਲੋਂ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤੀ ਵਲ ਵਧਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਮੌਕੇ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਖਾਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਢੰਗ ਹੈ। ਕਬੱਡੀ

ਇੰਨੀ ਸਸਤੀ ਖੇਡ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਜ਼ੋ ਸਮਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗਰੀਬ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਬੱਚਾ ਵੀ ਖੇਡ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਜਿਹੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਕਿ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਰੱਗ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਧੀਨ 13 ਖਿਡਾਰੀ

ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਖੇਡ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਉਂਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜੰਗ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਇਸ ਖੇਡ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਖੇਡ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਰੋਡ (ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ) ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਚਿੱਤ

ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਹੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਬੋਧੀ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਕਿਉਂਕਿ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨਾਲ ਬਾਣੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਇਕਦਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਬੱਡੀ ਜਿਹੀ ਖੇਡ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਰਚੀ-ਮਿਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਬੱਡੀ, ਹਾਕੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਜਿਹੜੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਰ ਰਵਾਇਤੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਇੰਨਾ ਹੋਜ਼ ਕਿਉਂ ਜਾਗ ਪਿਆ ਹੈ? ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸਦਾ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਹ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਝਾਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ/ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਬੱਡੀ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਦੀ/ਵਿਗੜਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਦਾ ਸੈਕੱਤੇ ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆਂ ਹੀ ਇਸ ਕੱਪ ਦੀ ਅਸਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਰਥਿਕਤਾ ਸਮਝ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਕਿਸਾਨੀ ਹੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਬਕਾ ਹੀ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਲ ਆਸੀਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਤਸਦੱਦ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ

ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਅਤੇ ਪੀ. ਟੀ. ਸੀ. ਚੈਨਲ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਪੀ. ਟੀ. ਆਰ. ਰੇਟਿੰਗ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਲੀਗ ਨਾਲੋਂ ਉਪਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਚਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਉਪਰ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੇਖੇ।

ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਗਹਿਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ

ਕਰਨਾ, ਜੰਗ ਦਾ ਹੀ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਗਹਿਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ।

ਉਂਜ ਭਾਵੇਂ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੋਂ ਫੌਜੀ ਛਾਉਣੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਖਿੱਦੋ-ਖੁੱਡੀ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਇੰਨਾ ਜੋੜ ਬੈਠਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇੰਜ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਖੇਡਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਆਤਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਵੀ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਧੁਰ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਤਕ ਪੱਸਰ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਖੇਡ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੈਸੇ,

ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁਧ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਧ ਰਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਖਿਲਾਫ਼ "ਸੰਸਦ ਚੱਲੋ" ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਵਾਧਾ ਸੌਕੇ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਨਾਜ ਮਹਾ ਘੁਟਾਲਾ ਤੇ ਮਹਾਨ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂ ਪੀ ਏ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗਡਕਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਭਾਅ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗਡਕਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ-ਜਨਜਾਤੀ, ਹੋਰ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲੋਕ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿਖਰਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਇਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸੇ ਜਾਤ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ

ਗਲਤ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਭੁੱਖੇ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਯੂ ਪੀ ਏ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗਡਕਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦਾ

ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਸੋਨੀਆ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਣਭ ਮੁਖਰਜੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਹਿੰਗਾਈ ਘਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗਡਕਰੀ ਨੇ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 14 ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ

ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਗਡਕਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਲ ਦੀ ਆਗੂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ, ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ

ਅਡਵਾਨੀ, ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਪੈਟਰੋਲ-ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਖਾਦ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸਣੇ 13 ਗ਼ੈਰ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਬੀਤੀ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਕਟੌਤੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਬਿਲ 'ਤੇ ਵੀ ਸੋਧ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿੁਧ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਟੌਤੀ ਅਤੇ ਸੋਧ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਸਣੇ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁਧ ਭਾਰਤ ਬੰਦ ਦੇ ਸੱਦੇ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਉਧਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਖਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਦਬਾਅ ਪਾਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਕਟੌਤੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੇਗਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੇਗਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਵਧੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਗੁਰਦਾਸ ਦਾਸਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਮੁਰਖਤਾ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਉਸ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਮੁਖੀ ਕੀਤਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ (ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ.) ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੇਤਨ ਦਿਸਾਈ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿਸਾਈ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੀਤੀ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿਤਾ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸੱਤ ਦਿਨ ਦਾ ਰੀਮਾਂਡ ਮੰਗਿਆ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਹਰਸ਼ ਬਹਿਲ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਦਿਸਾਈ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਛਾਪੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅੰਜ਼ਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਤਨ ਦਿਸਾਈ ਅਪਣੇ ਸਾਥੀ ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ

ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਦਿਸਾਈ ਅਤੇ ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਿਆਨ ਸਾਗਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਉੱਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਅਪਣਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆ ਅਤੇ ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਦਿਸਾਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਦਿਸਾਈ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ। ਮੈਡੀਕਲ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਸਮਾਨ ਮਾਪਦੰਡ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਆਦਿ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਪਟਿਆਲਾ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬਨੂੜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਕਾਲਜ ਰੱਖਦੇ ਗਿਆਨ ਸਾਗਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਐਂਡ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਸਾਗਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਡਾਕਟਰੀ ਵਿਗਿਆਨਾਂ 'ਚ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਾਏ ਸਨ ਕਿ ਕਾਲਜ ਕੋਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਪਰੋਸ਼ਨ ਬੇਰ ਵਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਸਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਫ਼ਕਵਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਆਮ ਲੱਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ

ਪਲੇਨੇ ਕਬੱਡੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ 10 ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਨਾਰਵੇ ਦੀ ਟੀਮ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ। ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਿਆਸਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਫਲੌਡ ਲਾਈਟਾਂ ਵਿਚ 3 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਇਆ, ਜੋ 12 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਸਾਨੋ-ਸੋਕਤ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਗਰੂਰ, ਜਲੰਧਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਚ ਹੋਏ। ਤਵੱਕੋ ਅਨੁਸਾਰ ਫਾਈਨਲ ਭੇਡ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਭਰੇ ਲਲਕਾਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਅਭੈ ਚੌਟਾਲਾ, ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੈਂਕੜੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਾਣਿਆ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 58-24 ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਇਟਲੀ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹੱਥ ਰਿਹਾ। ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਕ ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 51 ਲੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਕੱਪ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਅਤੇ 25 ਲੱਖ ਰਾਸ਼ੀ ਮਿਲੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੰਗਤ ਸਿੰਘ ਮੰਗਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕੁਲਜੀਤ ਮਲਸੀਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ

ਨਹੀਂ ਰੀਸ ਮੰਗੀ, ਦੁੱਲੇ, ਗੁਲਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਸੁੱਖੀ ਦੀ

ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਉੱਗਲੀ ਉਠਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਇਨਾਮ ਕਰੀਬ ਸਵਾ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਬੱਡੀ

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਬੱਡੀ ਅਕੈਡਮੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਨਾਲ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ ਦੀ ਚੋਣ

ਪਹਿਲਾ ਮੈਚ 62-25 ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤਿਆ, ਇਟਲੀ ਨੇ ਇਰਾਨ ਨੂੰ 63-24 ਨਾਲ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ 47-38 ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਸਪੇਨ ਨੂੰ 47-28 ਨਾਲ, ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਸਪੇਨ ਨੂੰ 66-28 ਨਾਲ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ। ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਦੇ ਧਾਵੀ ਟੈਰੀ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ 15 ਅਤੇ ਜਾਵੀ ਸੰਦੀਪ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੇ 5 ਜੱਫੇ ਲਾਏ। ਸਪੇਨ ਵਲੋਂ ਧਾਵੀ ਪਿੰਦੂ ਸੁਰਖਪੁਰੀਆ, ਜਾਵੀ ਮਾਣਾ ਵਡਾਲਾ ਫਾਟਕ ਛਾਏ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਫਸਵੇਂ ਮੈਚ ਵਿਚ 47-43 ਨਾਲ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਜੋਨੀ ਅਤੇ ਮੀਕ ਨੇ ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਲੋਂ ਰਾਜੀਵ ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕ ਕੀਲੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਦੀ ਘਾਟ ਰੜਕੀ, ਜੋਨੀ ਨੇ 14 ਧਾਵੇ ਬੋਲੇ, ਮੀਕ ਸਿਆਟਲ ਨੇ 6 ਜੱਫੇ ਲਾਏ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਧਾਵੀ ਭੂਰੇ ਨੇ 11 ਅੰਕ ਲਏ, ਹਰਿੰਦਰ ਸੇਠੀ ਨੇ 2 ਜੱਫੇ ਲਾਏ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਰਾਨ ਨੂੰ 62-24 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 11 ਰੇਡਾਂ ਵਿਚ 11 ਅੰਕ ਲਏ। ਮੀਕ ਸਿਆਟਲ ਨੇ 6 ਜੱਫੇ ਲਾਏ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਪੇਨ ਨੂੰ 61-32 ਨਾਲ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ, ਪਾਕਿ ਦੇ ਰੇਡਰ ਯੂਸਫ ਚੀਮਾ ਨੇ 14 ਰੇਡਾਂ ਪਾ ਕੇ 13 ਅੰਕ ਲਏ, ਪਾਕਿ ਦੇ ਖਲੀਲ ਅਹਿਮਦ ਨੇ 6/8 ਜੱਫੇ ਲਾਏ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ 58-

ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ 49-29 ਨਾਲ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ, ਗੁਲਜੀਤ ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ 7/7 ਅੰਕ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੇ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੇ ਇਰਾਨ ਨੂੰ 57-26 ਨਾਲ, ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਰੌਚਕ ਮੈਚ ਵਿਚ ਇਟਲੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ 45-43 ਨਾਲ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ 50-23 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ।

ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਟਲੀ ਨੂੰ 57-33 ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਨੇ ਲਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜਾਵੇਦ ਗੁਜਰ, ਯੂਸਫ ਚੀਮਾ ਤੇ ਮੁਸੱਰਫ ਜੰਜੂਆ ਨੇ 12 ਜੱਫੇ ਲਾ ਕੇ ਵਾਰਵਾ ਖੱਟੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਆਲਮ, ਉਪ-ਕਪਤਾਨ ਅਖਤਰ ਪਠਾਨ, ਸ਼ਫਾਕਤ ਅਲੀ, ਸ਼ਫੀਕ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕ ਮੋਹ ਲਏ। ਇਟਲੀ ਦੇ ਚੰਨਾ ਖੀਰਾਵਾਲੀ, ਅਮਨਦੀਪ ਅਮਨਾ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਖਿਡਾਰੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਭਾਰਤੀ

ਨੂੰ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕਬੱਡੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਰਕਲ ਕਬੱਡੀ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ-ਖੇਡ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਵਿਸਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਰਪੇਸ਼ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਖੇਡ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ। ਕੋਈ ਸਹੀ ਨਿਯਮ ਢਾਂਚਾ ਵੀ ਅਜੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, 30 ਸੈਕਿੰਡ ਕਬੱਡੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਉਤੇ ਵੀ ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ

ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 36 ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਂਟੀ ਡੋਪਿੰਗ ਏਜੰਸੀ (ਨਾਡਾ) ਵਲੋਂ ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਈ ਖਿਡਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵੀ ਪਾਏ ਗਏ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਉਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਉਤੇ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਆਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਦਘਾਟਨ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹ ਮੌਕੇ 10 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਰੁੱਪਾਂ, ਚੋਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ, ਨਾਮੀ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਨੇ ਰੰਗ ਬੰਨਿਆ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਮੰਤਵ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲਿਜਾਣਾ ਅਤੇ ਮਾਂ-ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਸ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਖੇਡ ਵਿਚ 9 ਮੁਲਕਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇਰਾਨ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਇਟਲੀ, ਸਪੇਨ ਅਤੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਮੁਲਕ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮੰਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਅਤੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਪ-ਕਪਤਾਨੀ ਅਧੀਨ ਚੁਣੀ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ 7 ਧਾਵੀ ਅਤੇ 7 ਜਾਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪੂਲ ਏ ਵਿਚ 5 ਟੀਮਾਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਇਟਲੀ, ਭਾਰਤ, ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਪੂਲ ਬੀ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਕੈਨੇਡਾ, ਸਪੇਨ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪੂਲ ਵਿਚੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਕੈਨੇਡਾ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਖੇਡੇ ਗਏ ਕੁੱਲ 20 ਮੈਚਾਂ ਵਿਚੋਂ, 16 ਲੀਗ ਮੈਚ, 2 ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ, ਤੀਜੇ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ ਵਾਲੇ ਮੈਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ।

29 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਇਹ ਮੈਚ 11-11 ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਦੀਪ ਸੁਰਖਪੁਰ ਨੇ 9 ਰੇਡਾਂ ਤੋਂ 9 ਅੰਕ ਲਏ, ਭਾਰਤੀ ਬਿੱਟੂ ਧੁਗਲ ਨੇ 5/7 ਜੱਫੇ ਲਾਏ। ਇਟਲੀ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਫਸਵੇਂ ਮੈਚ ਵਿਚ 47-43 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ, ਇਟਲੀ ਦੇ ਧਾਵੀ ਚੰਨਾ ਖੀਰਾਵਾਲੀ 14/16 ਅੰਕ ਅਤੇ ਜਾਵੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਧੀਆ ਰਹੇ।

ਇਟਲੀ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਰਾਨ ਨੂੰ 62-28 ਨਾਲ ਪਟੌਤੀ ਲਾਹਿਆ। ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ 14/14 ਅੰਕ, ਜਾਵੀ ਹਰਦੀਪ ਨੇ 5/5 ਅੰਕ ਲਏ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ 4 ਦੇ 4 ਮੈਚ ਜਿੱਤ ਕੇ

ਕਪਤਾਨ ਮੰਗਤ ਮੰਗੀ ਬੱਗਾ, ਸ਼ੀਰਾ ਪਿੱਥੇ, ਬਿੱਟੂ ਦੁਰਗਲ ਨੇ ਚੰਗੇ ਜੱਫੇ ਲਏ। ਮੰਗੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਫਲ ਜੱਫਿਆਂ ਨੇ ਮੈਚ ਦਾ ਪਾਸਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਦੁੱਲਾ ਸੁਰਖਪੁਰੀਆ ਬੋਹੋਸ਼ ਹੋ ਡਿੱਗਾ ਤਾਂ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਸੰਨਾਟਾ ਛਾ ਗਿਆ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦਾ ਇਹ ਤਜਰਬਾ ਸਫਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਟੀਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਹਾਦਸਾ, 18 ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ

ਕੋਚੀ : ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਕੋਚੀ ਵਲ ਆ ਰਿਹਾ ਅਮੀਰਾਤ ਏਅਰ ਲਾਈਨਜ਼ ਦਾ 777 ਜਹਾਜ਼ ਲੰਘੀ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਗੋਆ ਦੇ ਅਸਮਾਨ 'ਚ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬਚਿਆ। ਬੋਇੰਗ-777 ਜਦੋਂ ਅਸਮਾਨ 'ਚ ਉਡ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਆ ਕੇ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਚੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਉਤਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 18 ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਜਹਾਜ਼ ਏਅਰ ਪਾਕਟ 'ਚ ਫਸਣ ਕਾਰਨ ਅਚਾਨਕ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਫੁੱਟ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ 18 ਯਾਤਰੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਬੱਡੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਕਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੈਸੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਬੱਡੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਸੂਰੂ ਹੋਏ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਲਈ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰੋੜ, ਉਪ-ਜੇਤੂ ਨੂੰ 51 ਲੱਖ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ ਲਈ 10 ਲੱਖ ਇਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਹਰੇਕ ਟੀਮ ਲਈ 5-5 ਲੱਖ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਵਧੀਆ ਜਾਵੀਆਂ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਧਾਵੀਆਂ ਲਈ ਟਰੈਕਟਰ-ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਵੀ ਇਨਾਮ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਚਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰ-ਕਿਨਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤੇ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਚਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਵੀ ਸਾਧੀ ਰੱਖੀ। ਪਰ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਜਾਦੂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਬੋਲਿਆ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਰਹੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਨਸ਼ਾ ਰਹਿਤ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ

ਰੰਗ ਮੇਲੇ ਦੇ (ਤਸਵੀਰਾਂ-ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀਰਜੈਨ ਅਤੇ ਸਤਵਿੰਦਰ ਬਸਰਾ)

ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਕਿਸਾਨ ਬਗ਼ਾਵਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂ ਸਾਨਿਆਲ

ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ*

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਰਾਹ ਤੌਰ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਤਿੱਕੜੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸ਼ਾਹਸਵਾਰ ਕਾਨੂ (ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ) ਸਾਨਿਆਲ ਵੀ ਆਖਰੀ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਿੱਕੜੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਲੀਡਰ ਚਾਰੂ ਮੌਜੂਮਦਾਰ 28 ਜੁਲਾਈ 1972 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਫੌੜ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਲੀਡਰ ਜੰਗਲ ਸੰਬਾਲ 1982 ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਿੱਕੜੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਵੱਢ ਮਾਰਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਗੂੰਜ ਅੱਜ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਚਾਰੂ, ਕਾਨੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਦਾ ਨਾਂ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕਿਸਾਨ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਵੱਧ ਚਰਚਾ ਚਾਰੂ ਦੀ ਹੋਈ। ਕਾਨੂ ਸਾਨਿਆਲ, ਚਾਰੂ ਮੌਜੂਮਦਾਰ ਦੇ ਅਸਰ ਥੱਲੇ ਹੀ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਲੀਗੁੜੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੜੇ ਕਲਰਕ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀ.ਸੀ. ਰਾਏ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਝੰਡਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲਪਾਈਗੁੜੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਚਾਰੂ ਮੌਜੂਮਦਾਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜੋ ਉਦੋਂ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂ ਵੀ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ 1964 ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ) ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਿਆ।

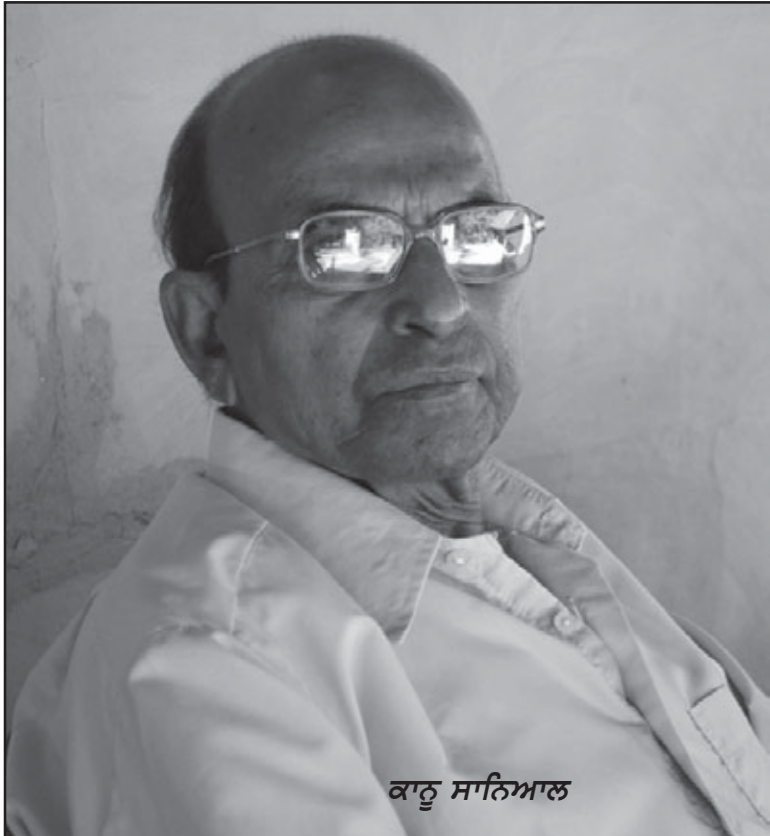
ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਹ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਬਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਕਾਨੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਸਨ। ਇਹ ਬਗ਼ਾਵਤ ਅਚਾਨਕ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਸਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂ ਦੀ ਸਤੰਬਰ 1968 ਨੂੰ ਲਿਖੀ 'ਰਿਪੋਰਟ ਆਨ ਦ ਪੀਫੋਰਮ ਮੂਵਮੈਂਟ ਇਨ ਦ ਤਰਾਈ ਰੀਜਨ' (ਤਰਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਘੋਲ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ) ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਪਰੈਲ 1973 ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ 'ਮੋਰ ਆਨ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ' (ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਤੱਥ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਸਮੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 1946 ਤੱਕ ਪਸਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਤੇਭਾਗਾ (ਬੰਗਾਲ) ਅਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ (ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਘੋਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਦਿਨ 25 ਮਈ 1967 ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 11 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 8 ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ 2 ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਕ ਬੱਚਾ ਸਿਰਫ 6 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤੜਫਦਾ ਦਮ ਤੌੜ ਗਿਆ। ਉੱਜ ਕਾਨੂ

ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਦਿਨ 24 ਮਈ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਪੁਲਿਸ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਬੋਰੋ-ਬੋਰੋ ਜੋੜ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੀ। ਇਹਦੀ ਸੂਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪੁੱਜ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ ਤਾਂ ਆਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਤੀਰ ਨਾਲ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਪੁਲਿਸ

(ਐਮ.ਐਲ) ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਨਵੀਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਾਨੂ ਸਾਨਿਆਲ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

1967 ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨੀ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਬਗ਼ਾਵਤ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਗਈ। ਜੂਨ 1967 ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦੇ ਪੇਇਚਿੰਗ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਡੇਲੀ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਇਸ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ

ਕਾਨੂ ਸਾਨਿਆਲ

ਨੇ ਪਿੰਡ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਜੋੜ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਉੱਤੇ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਜਣੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਵਿਚਕਾਰ ਪਾੜਾ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੇ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕਰਕੇ 'ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਆਫ ਦ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨਰੀਜ਼' (ਏ.ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਰ.) ਬਣਾ ਲਈ। ਬੰਗਾਲ, ਪੰਜਾਬ, ਬਿਹਾਰ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕੇਰਲ, ਆਸਾਮ, ਉੜੀਸਾ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਵਿਚਲਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਅਧੀਨ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੋਕਾ ਅਤੇ ਟੀਚਾ ਚੋਣ ਸਿਆਸਤ ਛੱਡ ਕੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਘੋਲ ਰਾਹੀਂ ਇਨਕਲਾਬ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਸੀ। ਸਾਲ 1969 ਵਿੱਚ 22 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਏ.ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.

ਬਸੰਤੀ ਗੜ੍ਹਕਾ' ਆਖਿਆ। ਕਾਨੂ ਸਤੰਬਰ 1967 ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਵੀ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਚੀਨੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਮਾਓ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਕਾਨੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਸੰਬਾਲ ਦਾ ਸੀ ਪਰ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਚਾਰੂ ਸਿਰ ਕੱਢ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਚਾਰੂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਖੇਤਰ ਇਸਲਾਮਪੁਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉੱਜ ਘੋਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੀ। ਇਸਲਾਮਪੁਰ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਸਰਗਰਮੀ ਹੋਈ, ਉਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਚਾਰੂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਛੇ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੁੜਨ ਕਾਰਨ ਚਾਰੂ ਦੇ ਅੱਠ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਏ। ਇਸਲਾਮਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁੱਖ ਸਰਗਰਮੀ ਗੁਰੀਲਾ ਜੱਥਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਖਾੜਕੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮਾਸ ਲਾਈਨ ਮੁੱਖ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਸ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਨਾਲੇ ਨਾਲ, ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੱਲੇ ਦੀ ਪੁੱਠ ਚਾੜ੍ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਾਨੂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈ

ਹੁਣ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਈ, ਹੁਣ ਗੱਲ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵੱਲ ਮੋੜ ਕੱਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।... ਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੱਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਾ ਰਹੀ, ਗੱਲ ਸੱਤਾ ਖੋਹਣ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਈ ਅਤੇ ਦਿਨਾਂ-ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਤਬਕਾ ਜਿਹੜਾ 1947 ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲੇ ਨਾਲ ਜਵਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਯੁੱਗ ਪਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਸਰੂਫ ਹੋ ਗਿਆ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਇਨਕਲਾਬੀ ਹੱਲੇ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲਾਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਵੱਡੇ ਨੀਤੀਗਤ ਰਣਨੀਤਕ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰਬ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਅੱਜ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿੱਚ ਬਖੂਬੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਸੀ, ਚੋਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਢੋਂ-ਮੁੱਢੋਂ ਤਬਦੀਲੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਚੋਣ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਢੰਗ ਦੀਆਂ ਬਦਕਾਰੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਦੀ ਬੜੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਸਮਾਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਅਰਧ-ਜਗੀਰੂ ਅਰਧ-ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਵੀਂ ਤਰਜ਼ ਦਾ ਬਸਤੀਵਾਦ ਭਾਰੂ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਵਰਗੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਜਗੀਰੂ ਧੌਂਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੀ ਦਲਾਲ ਮਿਥਣਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੱਤਾਦਾਰੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਮਾਤ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵੱਢ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਿੰਨਾ ਸੱਚਾ ਸੀ।

ਕਾਨੂ ਨੇ ਚਾਰੂ ਦੀ ਜਮਾਤੀ ਸਫਾਈ ਵਾਲੀ ਲਾਈਨ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਅਗਸਤ 1970 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਧਨਾਢ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਪਾਰਬਤੀਪੁਰਮ ਸਾਜ਼ਿਸ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਚਰਚਿਤ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਕੇਸ ਤਹਿਤ ਉਹ 7 ਸਾਲ ਵਿਸਾਖਪਟਨਮ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਤਕਰਾਰ ਵੀ ਵਧਿਆ। ਜੁਲਾਈ 1972 ਵਿੱਚ ਚਾਰੂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਹਿਰ ਪਿੰਡਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਐਨੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਕਿ ਗਿਣਤੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਲ 1977 ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂ ਨੇ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਆਫ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨਰੀ (ਓ.ਸੀ.ਸੀ.ਆਰ.) ਬਣਾਈ ਜੋ 1985 ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਪਿੱਛੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਐਮ.ਐਲ) ਬਣ ਗਈ। ਫਿਰ 2003 ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਐਮ.ਐਲ.

ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ)-ਯੂਨਿਟੀ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 2005 ਵਿੱਚ ਚੀ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਦੀ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ)-ਰੈਡ ਫਲੈਗ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ) ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਹ ਏਕਤਾ ਟੁੱਟ ਗਈ। ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਉਹ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਲਮਹੇ ਤੱਕ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ। ਸਿਲੀਗੁੜੀ ਦੇ ਰੇਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਗੱਡੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਡੱਕਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਨੰਦੀਗਰਮ ਅਤੇ ਸਿੰਗੂਰ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

ਕਾਨੂ ਦੀ ਮੌਤ ਫਿਲਹਾਲ ਰਹੱਸ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਹਤੀਘੀਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 23 ਮਾਰਚ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਦੇਹ ਪੱਖੇ ਨਾਲ ਲਟਕਦੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਨੂ ਇੰਨਾ ਬਿਮਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਕਦਮ ਤੁਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸਹਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਇੰਨੇ ਬਿਮਾਰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪੱਖੇ ਨਾਲ ਲਟਕਣਾ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਉਹਦੇ ਪੈਰ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬੈਰ... ਐਤਕੀ 23 ਮਾਰਚ ਦਾ ਦਿਨ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬੋਝਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ 23 ਮਾਰਚ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। 79 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਜ਼ਹੀਨ ਪੁੱਤਾਂ-ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਅਤੇ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਜੁਝਾਰੂ ਨੌਜਵਾਨ ਰਾਜਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਠੋਕ ਵਜਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਉੱਤੇ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

23 ਮਾਰਚ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸੇ ਦਿਨ 1988 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦਪੁਸਤਾਂ ਨੇ ਜ਼ਹੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਪਾਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਸਲਾ ਬੋਲਣ ਦਾ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾ ਉੱਤੇ ਕੁੰਡਲ ਮਾਰੀ ਬੈਠੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਲਲਕਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦਪੁਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਵਿਰਸਾ ਭੁਲਾ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟਾਂ ਰਚਾਉਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾਈ ਸੀ। ਕਾਨੂ ਸਾਨਿਆਲ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਹਤੀਘੀਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੱਚੇ ਘਰ ਜਿਹੜਾ ਉਹਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਵੀ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ ਪਰ ਉਹਨੇ ਚੰਗੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜਦਿਆਂ ਪੈੜਾਂ ਪਾਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈੜਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

*ਫੋਨ: 91-98156-22928

ਆਸਾ ਰਾਮ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਿੰਜਰ ਮਿਲੇ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ: ਆਸਾ ਰਾਮ ਬਾਪੂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੇਟੇ ਨਾਰਾਇਣ ਸਾਈ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਸਨਸਨੀ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ। ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਈਸ਼ਵਰ ਨਾਇਕ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਕੇ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਬਾਪ ਬੇਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਕਾਲਾ ਜਾਦੂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਸਾ ਰਾਮ ਬਾਪੂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਇਕ, ਡੀ.ਕੇ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਹਨ, ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਸੀ.ਡੀ.ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਆਸਾ ਰਾਮ ਬਾਪੂ ਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਕਾਲਾ ਜਾਦੂ ਚਲਾਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 5 ਮੈਂਬਰ ਮਰ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਟਨਾ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਆਸਾਰਾਮ ਬਾਪੂ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਿਵਯਾ ਵਸਿਸ਼ਟ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਨਾਰ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਸਾਰਾਮ ਬਾਪੂ ਅਤੇ ਪਟਨਾ ਕਦਮ ਕੂਆਂ ਸਥਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ

ਸਵਾਮੀ ਨਰਿੰਦਰ ਗੋਸਵਾਮੀ ਉਰਫ ਨਰਿੰਦਰ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਜੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੈ ਭਾਈ ਵਿਰੁਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 500, 508, 120 ਬੀ ਅਤੇ 109 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮਾਮਲਾ ਸਹੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਾਰਾਮ ਬਾਪੂ ਦੀ ਸ਼ਹਿ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਕਦਮ ਕੂਆਂ ਸਥਿਤ ਬੀਖਮ ਦਾਸ ਠਾਕੁਰਵਾੜੀ ਦੀ 13 ਕੱਟਾ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੌਂਸਲਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਸਾਰਾਮ ਬਾਪੂ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ।

ਨਾਸਾ ਵਲੋਂ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਹੈਰਤਅੰਗੇਜ਼ ਤਸਵੀਰਾਂ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਾੜ ਏਜੰਸੀ ਨਾਸਾ ਨੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿੱਚੋਂ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਹਿ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਕਰੀਬ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਸਾ ਵਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੋਰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਵੈਧਸਾਲਾ ਸੋਲਰ ਡਾਇਨੇਮਿਕਸ ਆਬਜ਼ਰਵੇਟਰੀ (ਐਸ ਡੀ ਓ) ਨੇ ਖਿੱਚੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਸਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਨਾਂ ਲੀਵਿੰਗ ਵਿਦ ਏ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਐਲ ਡਬਲਿਊ ਐਸ) ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਤੇ ਪੁਲਾੜ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਸਾ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਕਈ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਇਕ ਹੈ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਸਥਿਤ ਨਾਸਾ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਦੇ ਹੇਲੀਓਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਿਚਰਡ ਫਿਸ਼ਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, " ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਜਾਰੀ ਸੂਰਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੋਧ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।" ਐਸ ਡੀ ਓ ਪੁੱਜੈਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡੀ ਪੇਸਨੇਲ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਜੀਬੇ ਗਰੀਬ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸੂਰਜ ਬਾਰੇ ਅਹਿਮ ਤੇ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਮਝਣ 'ਚ ਐਸ ਡੀ ਓ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਸਾ ਦੇ ਐਲ ਡਬਲਿਊ ਐਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਸੂਰਜ-ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਸ਼ਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਸ ਡੀ ਓ ਸੂਰਜ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਨੇ ਸੋਹਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਨੇ ਖੋਟੇ

ਕਤਲ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਈ ਵਾਰ ਕੁੱਝਿਆਂ ਨੇ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸਿਆਣਪ ਵਿਚ ਕੁੱਝੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਚ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਗੁੱਝੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਨਾ ਮਿਲਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੇ ਮੁਨਸਿਫ ਸਬੂਤ ਮੰਗਦਿਆਂ ਹੀ ਤਰਾਜ਼ੂ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਅੰਨ੍ਹੇ ਦੇ ਪੈਰ ਹੇਠ ਬਟੋਰਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਘਟਨਾ ਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਟੋਰਾ ਏਨਾ ਫੁਰਤੀਲਾ ਪੰਛੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਖੜੇ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ 'ਅਸਲੀ ਮਾਸ ਬਟੋਰੇ ਦਾ' ਅਰਥ ਭਾਵੇਂ ਜਿਹੜੇ ਮਰਜ਼ੀ ਕੱਢੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਜਿਸ ਮਾਸ ਨਾਲ ਜੀਭ ਵੀ ਗਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਹਦੇ ਬਦਲੇ ਤਾਂ ਬੇਕਸੂਰਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨਾ ਲਵੇ। ਇਹ ਮਨੱਖ ਦੇ ਲਾਲਚੀ ਢਿੱਡ 'ਚ ਹੁਰਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਤਾਂ ਸੰਗ, ਸ਼ਰਮ ਤੇ ਤਰਸ ਕਰ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਨੌਟ ਤੜਾਉਣ ਗਏ ਸੀ ਭਾਨ ਨਾਲ ਪੱਲਾ ਭਰ ਲਿਆਏ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਈ ਲੋਕ ਖੀਸੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਤਾਂ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਇਆ ਵਾਹਵੈ ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਭਾਨ ਦਾ ਭਾਰ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਥਾਣੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਤਾਰ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਟਾਸ ਹੀ ਪਾਉਣੀ ਪਊ ਚੰਗਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਗਏ ਤਾਂ ਗੰਗਾ ਨਹਾਉਣ ਸਨ ਪਰ ਛਪੜੀ 'ਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਆਪਣਾ-ਆਪ ਲਬੋੜ ਲਿਆਏ। ਮੁੱਛਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਕੇ, ਹੱਥ ਅਕੜਾ ਕੇ ਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਪੁੰਨ ਨਹੀਂ ਪਾਪ ਦਾ ਭੈਰਵੀ ਰਾਗ ਅਲਾਪ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਆਕੜਖੋਰਾਂ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਫਸ ਤਾਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਛੇਤੀ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਲਤਨਤ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਨੀਵੀਂ ਥਾਂ ਬਿਠਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਓ ਇਹਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਚ ਤਿਲ ਫੁੱਲ ਪਾਇਐ? ਕਤਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਰਨ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਮੰਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਏਦਾਂ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਦੋਸਤ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ 'ਲੱਖ ਲਾਹਣਤ ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ।' ਕਈ ਬੰਦੇ ਮਟਰ ਕੇ ਦਾਣੇ ਸਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਲਾਲ ਟਮਾਟਰ ਵਾਂਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਆਣੇ ਦੋਸਤ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਸੰਗਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਸੰਗਾਤ ਕਈ ਵਾਰ ਖੰਡ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰ ਲਪੇਟ ਕੇ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਛਾਪਾਂ-ਛੱਲੇ ਤੁਹਾਡਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੀ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਭਾਰ ਢੋਣ ਵਾਲੇ ਰਿਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਾਲਣ ਹੇਠ ਲਾਸ਼ ਬੋਰੀ 'ਚ ਛੁਪਾ ਕੇ ਨਹਿਰ ਕਿਨਾਰੇ ਸੁੱਟ ਆਏ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨਹਿਰ 'ਚ ਪਾਣੀ ਆਉਣਾ ਸੀ ਪਰ ਇੰਜ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਤਾਂ ਘੁੰਗ ਵਸਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਰੋਹ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ 'ਚ ਘਿਰ ਗਿਆ।

ਕਈ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਬੱਦਲ ਹਾਲੇ ਅੰਗਤਾਈ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਛਤਰੀ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਣ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਮਾਰ ਗੁਆਂਢੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ 'ਹਾਏ ਮਰ ਗਏ, ਹਾਏ ਮਰ ਗਏ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਖਬਰਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹੈਰਾਨੀ ਪੁਤਲੀ ਨਾਚ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਲਾਲਚੀ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਬਾਪ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਛਾਉਣੀ ਲਈ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਕਰ ਲਈ। ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਫਿਰ ਗਮ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ। ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਬਾਕੀ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਦਿਨ ਕੱਟ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ ਉਹਦੇ ਸਿਵੇ ਦੀ ਖਾਕ ਬੜੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਨੂੰਰੀ ਉਡਾ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਜੋ ਹੋਵੇਗਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਪੌੜੀ ਕੱਢ 'ਚ ਹੀ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਰੰਗੀਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਵਿਰਾਨੀ ਦੀ ਬਦਬੂ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ 'ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਨਾ ਰਾੜਣਾ ਵੇ' ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਕਾਵਾਂ ਦੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ 'ਚ ਕੋਇਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲੀਆਂ। ਸੁਨੱਖੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਕਦੇ ਬਦਸੂਰਤ ਅੱਲਾਦ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅਸੀਂ 'ਕੱਲਾ-ਕੱਲਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਰੰਗ ਵੇਖਿਆ... ਵਾਂਗ ਇਕ ਰੰਗ ਬੇਰੰਗ ਹੋਇਆ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਦੇ ਕੁ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰਿਆ ਇਹ ਰੰਗ ਯਾਦ ਵੀ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਨੇੜੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਸੁਰਾਰਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਰੱਬ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਜਣੇ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ ਚਾਰ 'ਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਦੋ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਰਮੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ 'ਚ ਸਨ, ਮੈਂ ਮਕੈਨੀਕਲ 'ਚ ਤੇ ਚੌਥਾ ਰਜ਼ਿਦਰ ਸਿੰਘ ਛੇ ਫੁੱਟ ਦੇ ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਰੱਜ ਕੇ ਸੁਨੱਖਾ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ। ਉਹ ਰੱਜ ਕੇ ਬੀਬਾ ਸੀ ਪਰ 56 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ 'ਚ ਇਹ ਜੁਅਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੁਸਕ ਵੀ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਹਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਕਾਲਜ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਤੁਆਰਫ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਇਹ... 'ਚ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ। ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਪੁੱਤਰ ਹਾਂ ਤੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ। ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਬੈਠਿਆਂ ਮੈਂ ਰਜ਼ਿਦਰ ਦੀ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ 'ਆਂਟੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸੁੱਝੇ ਫਿਲਮ ਬੜੀ ਚਰਚਾ 'ਚ ਹੈ, ਵੇਖੀ ਹੈ।' ਉਹ ਝੱਟ ਦੇਣੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਫਿਲਮਾਂ ਮੈਂ ਵੇਖਦੀ ਹੀ ਘੱਟ ਹਾਂ। 'ਪਰ ਵੇਖਿਓ' ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਂ-ਪਾਸਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਤੇ ਮੇਰੇ ਜੁਆਬ 'ਤੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹਾਸਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਰਜ਼ਿਦਰ ਦਾ ਬਾਪ

ਤਿੱਖੀ ਪੱਗ, ਖੜੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਤੇ ਸਵਾ ਛੇ ਫੁੱਟਾ ਗੋਰਾ ਨਿਛੋਰ ਰੰਗ ਵਾਲਾ ਕੱਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਵੱਡਾ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਵੀ ਉਹਦੇ ਮੂਹਰੇ ਬੋਣਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸੁਨੱਖਾ ਰਜ਼ਿਦਰ ਜਬੂ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਿੱਠੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਵਾਲੀ ਵੇਲ੍ਹ ਕਿਹੜੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸਾਂ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲਾਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਮਾਤਾ ਰਾਣੀ ਦੀ, ਮੈਂ ਲਿਖਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੇਵੀ ਮਾਂ ਸਰਸਵਤੀ ਦੀ ਤੇ ਰਜ਼ਿਦਰ ਨੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲਗਾ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ੇਅਰ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ:-
ਈਸ਼ਵਰ! ਪਰਮਾਤਮਾ! ਮੇਰੇ ਖੂਦਾ।
ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਬਣਨਾ ਸਿਖਾ।
ਇਕ ਵਾਰ ਹੋਸਟਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗੱਜਣ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਮਾਹੌਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ 'ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਈ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ' ਵਾਲੇ ਹੋ। ਤੇ ਇਉਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਕਾਲਜ 'ਚ ਸਾਡੇ ਚੌਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਲੀ ਅੱਲ ਪੈ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਜਿਧਰ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਮੁੰਡੇ ਆਖਦੇ ਇਹ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਆਲੇ ਨੇ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਚੌਰਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹੇਠ ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਖੈਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਸੀਂ ਚੌਰਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ, ਇਤਫਾਕ 'ਚ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਫੋਟੋਆਂ ਨੂੰ ਧੂਫ ਕਰਦਿਆਂ ਡੱਬੀਆਂ ਨਹੀਂ ਡੱਬੇ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਾਂਝ ਗੂੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਰੱਖੜੀਆਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਦਲ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਤੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਮਹੀਨੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਜਾਂਦੇ।
ਰਮੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਜੈ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਜੇ. ਈ. ਲੱਗ ਗਏ। ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਂ ਸਕੂਲ 'ਚ ਅਧਿਆਪਕ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤੇ ਦੋ ਨਹਿਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਰਜ਼ਿਦਰ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਇੰਜ ਅਸੀਂ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਹੋ ਗਏ।
ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਮੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਆਹ ਆ ਗਿਆ। ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਲੰਡਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਤੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀ ਮਨਹੂਸ ਖੁਬਰ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਰਜ਼ਿਦਰ ਦਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਲਾਸ਼ ਇਕ ਵੱਡੀ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਅਲੱਗ ਨੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮਿਲੀ।
ਸਬੱਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਜ਼ਿਦਰ, ਰਮੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਗਿਆ ਪਰ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਿਮਾਚਲ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਤਰਬੱਲ ਮਚ ਗਿਆ। ਟਰੈਫਿਕ ਜਾਮ ਹੋਏ, ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਏ ਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਹੀ ਮਿਲੀ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਬਿਉਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਪਰ ਦੋ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕਤਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੁੰਭਕਰਨੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਕਲੌਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਤੇ ਚੈਨ ਕਿਥੋਂ ਆਵੇ? ਕੰਧਾਂ ਕੋਲਿਆਂ 'ਚ ਬੜੇ ਸਿਰ ਮਾਰੇ, ਪਾਗਲਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਹੱਥ ਕੁਝ ਨਾ ਲੱਗਾ।
ਢਾਈ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਪਿਛੋਂ ਦੁਖੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚਲੋ ਜੋ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗੁੱਝਾ ਭੇਦ ਤਾਂ ਪਤਾ ਕਰ ਦਿਓ ਕਿ ਅਕਸਰ ਸਾਡੇ ਬੇਕਸੂਰ ਪੁੱਤ ਦਾ ਕਤਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਏਨਾ ਤਗੜਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲਾਗੇ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦੇਵੇ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਹ ਇਕ ਕਤਲ ਦਾ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਦਿਓ ਮੈਨੂੰ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਤੇ ਇਕ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਤੇ ਫਿਰ ਜੋ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਉਹ ਬੜੇ ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਗੋਂ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਰਕੀਆਂ ਵੀ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਵੀ, ਉਹ ਇਕ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕਾਤਲ ਬਣ ਗਏ।
ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਫਿਲਮ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲਈ ਤਾਂ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਉਹਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਰਾਤ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਰਜ਼ਿਦਰ ਵਾਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਖੂਬ ਖਰਮਸਤੀਆਂ ਤੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਂਦਾ ਪਾਉਂਦਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਕੁਝ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੇਖੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਜ਼ਿਦਰ ਬਰਾਤ 'ਚੋਂ ਗੁੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੋਣ-ਕੋਣ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਮੁੜ ਕੇ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਸਾਡੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚਲੇ ਤਿੰਨ ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਗਾਇਬ ਸਨ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਹੀ ਸਰਦਲ 'ਤੇ ਪੁੱਜਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਸਣੇ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਦਬੋਚ ਲਿਆ।
ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਸੀ ਕਿ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾ ਬਲਾਉਣ ਕਦੇ ਬੱਕਰੇ ਬਾਣੀਏ ਕਰਨ ਨਾ ਲੜਾਈ... ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਵਾਂਗ ਹੰਸ ਨੇ ਚੁੰਝ ਪਾ ਕੇ ਦੁੱਧ ਅਲੱਗ ਤੇ ਪਾਣੀ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਜ਼ਿਦਰ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਭੁੱਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਰਜਾਨਾ ਸੀ।
ਹੋਇਆ ਇੰਜ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਮੇਸ਼ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤੇ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਬਰਾਤ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਰਜ਼ਿਦਰ ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਖਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਭੈਣ ਆਏ ਸਾਲ ਰਜ਼ਿਦਰ ਦੇ ਵੀ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨਣ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਦੇ ਕੰਨ ਭਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਇਹ ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਨੱਚ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇਹ ਜੁਰਅਤ ਕਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਲਵੇ। ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਵਿਜੈ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਾਤ 'ਚੋਂ ਲੈ ਜਾਵੋ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਭੁਗਤ ਸੇਵਾ ਕਰੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕਬੀਲਾ ਬਹੁਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ।
ਤੇ ਵਿਜੈ ਆਪਣੇ ਦੋ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਜ਼ਿਦਰ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਹੋਰ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਪਰ ਖਾਲੀ ਪਏ ਕੁਆਰਟਰ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਤਿੰਨ ਪੈਗ ਭਰ ਕੇ ਸੁੱਕੀ ਸੁਰਾਬ ਪਿਲਾਈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਬੋਲਿਆ, "ਸਾਲਿਆ ਤੂੰ ਸਾਡੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ?"
"ਕਿਹੜੀ ਭੈਣ?"
"ਜਿਹਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਨੱਚਦਾ ਸੀ।"
ਕੰਜਰ ਦਿਓ, ਉਹ ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ, ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਚਾਅ 'ਚ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਨਹੀਂ ਨੱਚ ਸਕਦੇ।" ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਗੁੱਟ ਥਥਲਾਉਂਦੇ ਰਜ਼ਿਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।
"ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਆਂ ਵੱਡਿਆ ਬਦਮਾਸ਼ਾ, ਸਾਲਿਆ ਕੁੱਤਿਆ।"
ਤੇ ਫਿਰ ਤੂੰ ਤੂੰ ਮੈਂ ਮੈਂ ਹੱਥੋਪਾਈ 'ਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਸੁਰਾਬੀ ਹੋਇਆ ਰਜ਼ਿਦਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦਾ। ਨਾ ਪੇਸ਼ ਜਾਂਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਵਿਜੈ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਨੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਰਾਡ ਵਰਗਾ ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਰਜ਼ਿਦਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਪਿੱਠ ਭਾਰ ਜਾ ਪਿਆ।
ਸੱਚ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਜ਼ਿਦਰ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਹਨੂੰ ਹੋਸ਼ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਰਜ਼ਿਦਰ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਤਿੰਨੋਂ ਜਣੇ ਵਾਕਿਫ ਕੈਮਿਸਟ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੋਸ਼ 'ਚ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣੀ। ਉਧਰ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪਲ-ਪਲ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ।
ਆਖਰ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਰੋਹ 'ਚ, ਰਜ਼ਿਦਰ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ, ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਈਆਂ, ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਭੰਨ ਤੌਤ ਹੋਈ, ਨਾਅਰੇ ਲੱਗੇ, ਵੱਡੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਏ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਹੋਈ ਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਰਜ਼ਿਦਰ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਸਾਹ ਸੂਤ ਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟ ਕੇ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰੇ ਤੇ ਇਕ

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਪਰਿਵਾਰ ਫੂਕਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀਆਂ ਨੇ, ਨੂੰਰੀ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਗਈ ਏ ਝੁੱਲ ਲੋਕੋ। ਪਾਇਆ ਲਹੂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਕਿਸ ਅੱਤਰੇ ਨੇ, ਰਿਹਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਖੁਲ੍ਹ ਲੋਕੋ। ਵਧ ਕਲੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਮਲ ਸੀ ਜਿਸਮ ਜਿਹੜੇ, ਵਿਕਦੇ ਟਕੇ ਟਕੇ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਲੋਕੋ। ਖੋਟੇ ਮਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਬਖਸ਼ੀਂ ਰਹਿਬਰਾ ਜੇ ਹੋ ਗਈ ਏ ਝੁੱਲ ਲੋਕੋ। ਜੀਰਾ ਮੂੰਹ 'ਚ ਦੇਣ ਨੂੰ ਫਿਰਨ ਜਿਹਦੇ ਉਹਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਟਕਦਾ ਝੁੱਲ ਲੋਕੋ। ਹਾਸੀ ਖਚਰੀ ਹੀ ਹੱਸਦੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਉਪਰੋਂ, ਵਿਚੋਂ ਫਿਕਰਾਂ ਦੇ ਖਾਧੇ ਨੇ ਝੁੱਲ ਲੋਕੋ। ਵਰਤ ਰੱਖ ਕੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਘਰੇ ਪੁਜਣ, ਬਾਹਰ ਜਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵੱਟਦੀਆਂ ਮੁੱਲ ਲੋਕੋ। ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਿਰ 'ਚ ਖੰਭ ਪਵਾਈ ਫਿਰਦੇ, ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਝੁੱਲ ਲੋਕੋ। ਤੇਲ ਦੀਵੇ 'ਚੋਂ ਮੁੱਕੇ ਤਾਂ 'ਲਾਜ ਕਰੀਏ ਇਹ ਸਣੇ ਬੜੀ ਦੇ ਹੋ ਗਿਆ ਗੁੱਲ ਲੋਕੋ।

ਬਾਕੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ

ਜਦ 1947 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਏ। ਬੜੀ ਛੇਤੀ ਸਿੱਖ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਲ ਵਧ ਗਏ। ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਸਨੇਹ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਲਿਆ। ਹਰ ਥਾਂ ਮੋਟਰ ਪਾਰਟਸ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਾਰੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਖੰਡਿਆਂ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਨੀਪੁਰ, ਅਸਾਮ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਆਦਿ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਛਾ ਗਏ। ਪੈਸਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਹੀ ਧੜਾ-ਧੜ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਏ। ਜਦ ਸਿੱਖ ਹੋਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੇ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਚੇਨਈ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1935 ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਬਿਦਰ (ਕਰਨਾਟਕ) ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ, ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਤ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੀ ਹੋਰ ਹੋ ਗਈ। 1984 ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਬਾਹਰ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਲਿਆਇਆ। ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਘਰ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਾੜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਰ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਆ ਵਸੇ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਬਾਹਰਲਾ ਸਿੱਖ ਬਿਨਾਂ ਕਸੂਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅੱਜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੀ ਮਸਲੇ ਹਨ? ਕੌਮੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹਰ ਸਟੇਟ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਥਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਲਾਤ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸਿੱਖ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਹਰਿਆਣਾ, ਫਿਰ ਦਿੱਲੀ, ਫਿਰ ਯੂ.ਪੀ., ਉਤਰਾਖੰਡ, ਕਸ਼ਮੀਰ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਦਿ ਹਨ। ਹਰ ਦਸ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਜਨਗਣਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ 2001 ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕੀ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਧੀ ਹੈ।

ਰਾਜਸਥਾਨ: ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬੀਕਾਨੇਰ ਨੇ ਗੰਗ ਨਹਿਰ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਗੰਗਾਨਗਰ, ਹਨੂੰਮਾਨਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਲਈ ਜਾ ਵਸੇ। ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਗਏ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਨਹਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਸਿੱਖ ਜਾ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਦੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਵੇਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ

ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਜੁਬਾਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਾਜ-ਭਾਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾਨਗਰ ਵਿਚ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਸਿੱਖ ਕਾਲਜ ਹੈ, ਪਰ ਫੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ: ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਵਕਤ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਸਿੱਖ ਵੱਸ ਗਏ ਸਨ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਜਗੀਰਦਾਰ 230 ਸਾਲ ਤੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਹਨ, ਉਚੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਲੋਕ ਜਾਣੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਮੁਗਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹੀ ਫੁਟਕਾਰਾ ਦੁਆਇਆ ਸੀ। ਕੈਥਲ, ਕਲਸੀਆਂ, ਜੀਂਦ ਬੁੜੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਕੈਥਲ ਵਿਚ ਵਿਕਣ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕੇਵਲ ਮੁੱਖ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਿੱਖ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਬੜੀ ਹੈ। ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ: ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ, ਮੇਅਰ, ਸ. ਗੁਰਮੁਖ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਫਿਰ ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਆਦਿ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 1984 ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ। ਕਦੇ 11 ਲੱਖ ਸੀ, ਹੁਣ 6 ਲੱਖ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਹੁਤ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ, ਟੈਕਨੀਕਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ, ਵੱਡੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਹਨ ਪਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਿਆਰ ਘੱਟ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਬੀ.ਐ.ਪੀ. ਦੇ ਰਾਜ 2003 ਵਿਚ ਦੂਜਾ ਦਰਜਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸੈਂਟਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਮਿਊਂਜ਼ੀਅਮ ਸਿੱਖ ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਸਿੱਖ ਕਲਾ, ਸਿੱਖ ਸੰਗੀਤ ਆਦਿ ਇੱਥੇ ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਬਣਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਹੀ ਠੀਕ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੱਧੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਇੱਥੇ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

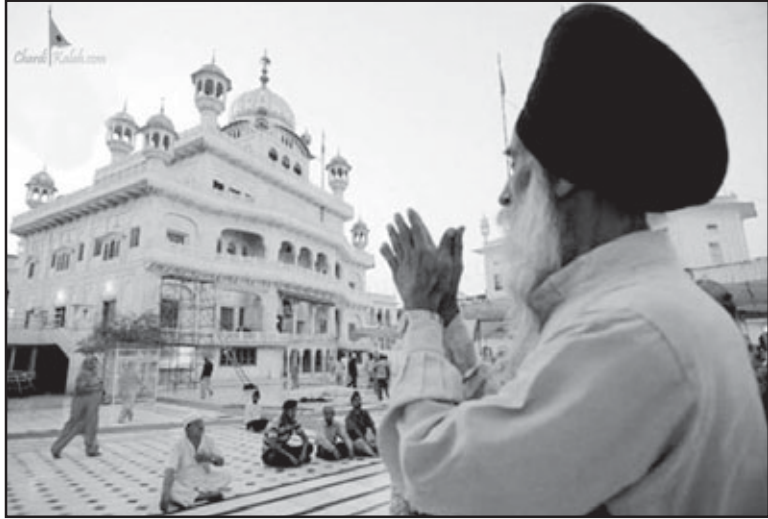
ਉਤਰਾਖੰਡ: ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਤਰਾਈ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀਯੋਗ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਕਮਾਇਆ। ਸ਼ੇਰ ਚੀਤਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦ ਇਲਾਕਾ ਵਸ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਈ। ਜਦ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ ਤਾਂ ਤਰਾਈ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਹਰਾਦੂਨ ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਸਿੱਖ ਵਸਦੇ

ਹਨ। ਮਸੂਰੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ 1969 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। ਹੋਮਕੁੱਟ ਸਾਹਿਬ, ਰਿਸ਼ੀਕੋਸ਼ ਤੇ ਹਰਿਦੁਆਰ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। 3 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੂ ਹੋਮਕੁੱਟ ਸਾਹਿਬ ਹਰ ਸਾਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੂਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਰਮਲੇ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਥਾਨ ਰਿਸ਼ੀਕੋਸ਼ ਤੇ ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਵੀ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੈ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼: ਇੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਛੇ ਲੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਜਸੀ

ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਧੀਆ ਮੈਗਜ਼ੀਨ, ਕੈਂਪ ਸੈਮੀਨਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭੁਪਾਲ ਇੰਦੌਰ, ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ। ਹਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 1952 ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਵਜ਼ੀਰ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਰਿਟਾਇਰ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਪੂਰਬ ਭਾਰਤ: ਗੁਰੂ

ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਕਦੇ ਯੂ.ਪੀ. ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਬੋਰਡ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। 1974 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਬਣੇ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ) ਵਜ਼ੀਰ ਵੀ ਬਣੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਨਪੁਰ ਤੇ ਉਸਦਾ ਲੜਕਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇਵੇਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਸਕੂਲ ਬਹੁਤ ਹਨ ਪਰ ਸਟਾਫ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਟੀਚਰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ ਵੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ 1988 ਵਿਚ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਲੈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਝਾਰਖੰਡ ਵੱਖਰਾ ਸੂਬਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜਸੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਰਾਂਚੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਵਸੋਂ ਹੈ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼: ਇਹ ਇੱਥੇ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਚਲਾ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਸਭਾ ਕਮੇਟੀ ਬੜੀ

ਸਾਹਿਬਾਨ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਸਾਮ, ਬੰਗਾਲ ਸਿੱਕਿਮ ਆਦਿ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ। ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵੀ ਅਸਾਮੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ, ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਆਮ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਾਟੀ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਅਸਾਮੀ ਸਿੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਵੀ ਹਨ। ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਨਾਗਾਲੈਂਡ, ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਸਿੱਖ ਹਨ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਹੈ। ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਪਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਕੰਮ ਘਟਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਰਿਵੀਊ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਕੈਪਟਨ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਇੱਕ ਹੀ ਸਿੱਖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਪੁਸ਼ਾਜ਼ੀ ਬੜੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰ 'ਦੇਸ਼' ਦਰਪਨ' 70 ਸਾਲ ਤੋਂ ਛਪ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉੜੀਸਾ: ਇੱਥੇ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭਾਈ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ (ਪੰਜਵਾਂ ਪਿਆਰਾ) ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰਦੀ

ਹੈ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਕਰਨਾਟਕ, ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੇ-ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਉੱਜਲ ਸਿੰਘ ਗਵਰਨਰ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਭਵਨ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਮਦਰਾਸ ਵਿਚ ਬਣਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ। ਕੋਚੀਨ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਚੇਨਈ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰਮ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੋਇੰਬਟੂਰ ਵਿਚ, ਸਿੱਖ ਵਸਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੌਖੇ ਹਨ। ਬਿਦਰ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਖਾਲਸਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਂਧਰਾ: ਹੈਦਰਾਬਾਦ 'ਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਆਏ ਤੇ ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਵੱਸ ਗਏ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁਹੱਲੇ ਹਨ। ਦੱਖਣੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲਿਟਰੇਚਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖ ਵਸੇ ਹਨ, ਸੌਖੇ ਹਨ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ: ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਝੁੱਲਿਆ ਸੀ ਜਦ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਉੱਥੇ 1935 ਸਥਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਹਸਪਤਾਲ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਵਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸੈਰਿਫ ਸਿੱਖ ਸ੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਐਸ. ਬੇਦੀ ਬੰਬੇ ਦਾ ਮੇਅਰ ਵੀ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 30 ਦੇ ਕਰੀਬ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਤੇ ਕਾਲਜ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਾਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਕਈ ਸਿੱਖ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਹਨ। ਪੂਨਾ, ਨਾਸਿਕ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ। ਦੋ ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਵੀ ਬਣੇ ਹਨ। ਨਾਗਪੁਰ ਦਾ ਮੇਅਰ ਵੀ ਸਰਦਾਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਬੜੇ ਹਨ। ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਂਦੇੜ ਦੀ ਬੜੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। 300 ਸਾਲਾ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ। ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੰਗਰ ਸਥਾਨ ਦੀ ਜਿਤਨੀ ਸਿਫਤ ਕਰੀਏ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਬੰਜਾਰੇ ਤੇ ਸਿਕਲੀਗਰ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ। ਪਰ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਸਕੇ।

ਦਰਅਸਲ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਕਈ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲਾਂ ਬਣੀਆਂ ਪਰ ਚੱਲੀਆਂ ਨਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਗੁਟਕੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਬਾਹਰਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਧੇਗਾ।

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੀਰ

ਭਾਰਤ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਬਲਦੀ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਝੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਝੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸ਼ੂਟ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਸਮੇਂ ਜ਼ਾਲਮ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੁਰਾ ਖੋਜ ਸਿਟਾ ਦੇਣ ਦੀ ਠਾਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੰਘ ਬਲੀ ਵੇਚੀ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਵਿਚ ਓਟ ਆਸਰਾ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੋਂ ਧੱਕੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜਥਾ ਐਮਨਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ 'ਰੋੜੀ ਸਾਹਿਬ' ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਪੁੱਜਾ ਸੀ।

ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉੱਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਰਾਤ ਲਈ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਰਸਦ ਆਦਿ ਖਰੀਦ ਕੇ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਛਕ ਲੈਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਿੰਘ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਫਾਕੇ 'ਤੇ ਸਨ। ਹੰਕਾਰੇ ਹੋਏ ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਾ ਮੰਨੀ ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ

ਆ ਘੇਰਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਟਾਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਣ ਕੇ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਅੱਗ ਬੁਝਾ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਖੜਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਾਜਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵੀ ਖੜਕੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਦ ਤੱਕ ਖੜਕੀ ਨਹੀਂ ਅਖਵਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ।

ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਯਾਹੀਆ ਖਾਂ ਕੋਲ ਦੀਵਾਨ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਫਰਿਆਦ ਲੈ ਕੇ ਯਾਹੀਆ ਖਾਂ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਸੂਬਾ ਲਾਹੌਰ ਕੋਲ ਫੌਜੀ ਮਦਦ ਮੰਗਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੁਰਾ ਖੋਜ ਸਿਟਾ ਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਇਹ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਿਤਨੇ ਸਿੱਖ ਵੱਸਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਮਾਰਚ, 1746 ਈ. ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁੱਚਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਦੇ ਕੁਲ-ਗੁਰੂ ਗੁਸਾਂਈ ਜਗਤ ਭਗਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੂਸਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨੀਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਟਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਯਾਹੀਆ ਖਾਂ ਅਤੇ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਸਮੇਤ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਦੂਸਰੇ

ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ

ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਮੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ "ਕਾਰੂਨੁਵਾਨ ਦੇ ਛੰਡ" ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਛੰਡ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੰਘ ਸਰਨ ਲਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੁਗਲੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੰਗਲ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਿਚ ਔਕੜ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਰੁੱਖ ਵੱਢ ਕੇ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਜੋਰ 'ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਛੰਡ ਵਿਚੋਂ ਉਖੇੜ ਕੇ ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ ਵਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿੰਘ ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ ਪਾਰ ਕਰਕੇ 'ਪੜੋਲ' ਅਤੇ 'ਕਰੂਹੇ' ਇਲਾਕੇ ਵਲ ਵਧੇ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇਗੀ ਪਰ ਹੋਇਆ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਆਸ ਝੁਠੀ ਨਿਕਲੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਪਨਾਹ ਦੇਵੇਗਾ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਭਾਗੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਦਦ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਡਾਕੀ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਸਿੱਧੇ ਖੜੇ ਪਹਾੜ ਸਨ, ਸੱਜੇ

ਪਾਸੇ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਦਰਿਆ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਵੈਰੀ ਦੀ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕਰਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਫੌਜ। ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਰਸਦ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਘੋੜੇ ਵੀ ਤੁਰ ਤੁਰ ਕੇ ਨਿਵਾਲ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਬਿਪਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਹੌਂਸਲਾ ਨਾ ਛੱਡਿਆ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੈਦਲ ਜਵਾਨ ਪਹਾੜਾਂ ਵਲ ਵਧਣ ਅਤੇ ਘੋੜ ਅਸਵਾਰ ਵੈਰੀ ਦਲ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ। ਜਿਹੜੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਲ ਗਏ ਸਨ ਉਹ 'ਮੰਡੀ' ਅਤੇ 'ਕੁਲੂ' ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਾਂ ਵੈਰੀ ਦਲ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਪਏ। ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬੇਸ਼ਕ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਹੌਂਸਲੇ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਵੈਰੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾ ਗਏ।

ਦੋ-ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਰਿਆੜਕੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਗਰਮੀ ਅੱਤ ਦੀ ਸੀ। ਤਪਦੀ ਰੇਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੀੜੇ ਪਾੜ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਪੱਟੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਏ ਸਨ। ਖਾਣ ਲਈ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਢਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੇਤ ਤੋਂ ਰੱਖ ਗਰਮ ਕਰ ਕੇ

ਰੋਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਆਰੰਭੀਆਂ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਦੀ ਫੌਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਰੇਤਲਾ ਇਲਾਕਾ ਲੰਘ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜਿਉਂ ਦਰਿਆ ਬਿਆਸ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਵਲ ਵਧ ਗਏ ਸਨ। ਆਲੀਵਾਲ ਦੇ ਪੱਤੜ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਜੂਨ, ਸੰਨ 1746 ਦੀ ਹੈ। ਲੱਖਪਤ ਰਾਏ ਦੀ ਫੌਜ ਵੀ ਲੜ ਲੜ ਕੇ ਹੰਭ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਮਰ-ਖੱਪ ਵੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲਾਹੌਰ ਪਰਤ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਤ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਮੀਨਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੋਥਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਸੀਤ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦਫਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਕੇ ਨੂੰ "ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ" ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਝੇ ਨੇ ਵੱਡਾ ਸੰਤਾਪ ਹੋਵਾਇਆ ਸੀ।

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਜੱਟ, ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਧੀਆਂ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ
 ਮੇਰੇ ਨਾਨਕੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰ, ਤਕਰੀਬਨ ਦਸ ਕੁ ਮੀਲ ਪੈਂਦੇ ਸੀ, ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੱਡੇ ਮਕੌਰੇ ਸੀ। ਮਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਾ ਬੱਸ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣ ਭਰਾ ਸੀ। ਬੇਜੀ ਦਸਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਨੇ ਦੀ ਮੌਤ ਸਿਰਫ ਪੱਚੀ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਨਾਨੀ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ ਪਾਲੇ। ਨਾਨੀ ਵੀ ਪੰਜਾਹ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਮਾ ਜੀ ਬੇਜੀ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੋਹ ਸੀ। ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ

ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੜੇ ਪੱਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਤ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ, ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਅਤੇ ਸਵੈਯੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਜੁਬਾਨੀ ਯਾਦ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਉਦੋਂ ਪਿੰਡੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਵੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦੀ ਹੁੰਦੀ। ਗੱਡੇ, ਘੋੜੀ ਤੇ ਜਾਂ ਪੈਦਲ ਹੀ ਲਖਣਪੁਰ ਦੀ ਖੂਹੀ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ, ਹਵਾਰੇ ਦੇ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬੇ ਚੜਦਿਆਂ ਉਤਰਦਿਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ ਬਣਨ ਨਾਲ ਸੁਏ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਸੁਏ-ਸੁਏ ਤੁਰਕੇ ਆ ਜਾਈਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੂਸਰੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਹਾਲੇ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਜਣੀਆਂ ਬੇਜੀ ਨਾਲ ਨਾਨਕੇ ਗਈਆਂ। ਛੁੱਟੀਆਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਮਾ ਜੀ ਛੱਡਣ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਗਲ ਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮੱਢੇ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਯਾਦ ਕਰਾਏ, "ਬਿਰਯ ਨਿਰਯੁਗਿਰ ਜਨ ਪਿਆਰੇ", ਅਤੇ "ਉਠਤ ਸੁਖੀਆ ਬੈਠਤ ਸੁਖੀਆ," ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਯਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਆਦਤ ਬਣ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ। ਇਹ ਆਦਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਿਭਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਨ ਕਿਸੇ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹਾਂ।

ਮੇਰੇ ਬੇਜੀ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਦੁੱਧ ਰਿਤਕਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਸੀ। ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, "ਨਿੰਦਉ ਨਿੰਦਉ ਮੇ ਕਉ ਲੋਗੁ ਨਿੰਦਉ।" ਜੱਟ ਦੀ ਗੁਰੂ ਲਈ ਸਰਧਾ ਬੜੀ ਨਿਰਾਲੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਾਲੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਠ ਭਾਵੇਂ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ, ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਪਰ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਮਰਨ ਮਾਰਨ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਝੱਟ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਫਲ ਪੰਥਕ ਕਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸੁਹਿਰੀ ਸਿੱਖ। ਜੱਟ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਜਦੋਂ ਸਿਲਾਈ ਕਢਾਈ, ਸਿੱਖਾਉਣ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸੈਂਟਰ ਖੁਲ੍ਹਿਆ ਮੈਂ ਪੰਜਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਿਸਤਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਗੁਰਮੇਲ ਨਾਲ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਸਿਲਾਈ ਸਿੱਖਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਤਾਂ ਦੂਸਰੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਾਲ ਸੀ ਪਰ ਬਾਹਰਲਾ ਘਰ ਸਾਡੇ ਵਕੀਲ ਵਾਲੇ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਦੋ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰ ਸੀ। ਉਹ ਭੈਣ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਬਣ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਿੰਡਾ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਲ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਹੁੰਦਾ, ਨਿਜੀ ਮਾਇਆ ਇਕਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਖ਼ਿਸ਼ਟ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਈਆਂ, ਤਕਰੀਬਨ ਉਦੋਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਮਵਰ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਿਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਆਦਿ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਇਮਾਰਤ ਨਾ ਬਣੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਆਪ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਚਾਰ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਲੈ ਆਉਣੀਆਂ। ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੋ ਜਮਾਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਹਾਲੇ ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ, ਜਦੋਂ ਬਿਜਲੀ ਆਈ ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਅੱਠਵੀਂ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਅਸੀਂ ਵੱਡੀ ਲਾਲਟੈਣ, ਜਗਾ ਕੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਟੂਲ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਲੈਣੀ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਡਾਹ ਕੇ ਤਿੰਨਾਂ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਭਤੀਜੇ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਬੈਠ ਜਾਣਾ। ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਸੌਂ ਜਾਣ ਤੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਬੇਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਹੀਂ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਈ ਰਾਤ ਸਾਨੂੰ ਝਿੜਕ ਕੇ ਸੁਲਾਉਣਾ। ਬੇਜੀ ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਦਕਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣ ਹੋਈ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਦੀ ਭਾਬੀ ਮੈਨਾ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਰਸੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਪੰਜਰ' ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਦੇਵ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਿਹ 'ਸੁਨੇਹੜੇ' ਆਦਿ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਸੁੰਦਰੀ' ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕ 'ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ' ਪੜ੍ਹੀ ਜਿਸਨੇ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਾਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਹੀ 'ਅੱਖਰ' ਦੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਖਬਾਰ, ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਪੁਸਤਕ ਆਪਣੇ ਨੀਚੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਵੀ ਥਾਂ ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਪਵੇ।

ਕੋਟਲਾ ਸ਼ਮਸ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ "ਸਰਦਾਰ" ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੌਤ ਕੰਗ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ 10-10, 15-15 ਰੁਪਏ ਜਗੀਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਜਗੀਰਦਾਰ ਔਰਤਾਂ ਜਦੋਂ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕਢੀ ਹੋਈ ਜਾਂ ਚਿਕਨ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਢੱਕ ਲੈਂਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੇ-ਪਹਿਲ ਇਹ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਲੱਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਲ ਰੁਚੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਬਣੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਸਮਰਾਲੇ ਦਸਵੀਂ ਤੱਕ ਰਿਹਾ। ਕੋਟਲੇ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਗਰੇਵਾਲ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਸਹੀ ਸੇਧ ਵਾਲੀ ਸਾਰਥਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ
 ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,
 ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਈ ਅਖਬਾਰ ਹਰ ਹਫਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਹਫਤੇ ਕੁਝ ਗਵਾਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਇਸ ਪਰਚੇ ਦੀ ਵਧਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਮਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਪਰਚੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਲੰਘੀ 27 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 10ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਮਨਾਈ ਗਈ ਸੰਗੀਤਕ ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਮਈ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੰਪੂਰਨ ਅਖਬਾਰ ਲਿਖਣਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਇਸੇ ਨੇ ਹੀ ਭਰੀਆਂ ਹਨ। ਰੱਬ ਕਰੇ ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹੇ, ਇਸ ਨੇ ਅਜੇ ਬੜੀਆਂ ਬੁਲਦੀਆਂ ਸਰ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ।
ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਸ਼ਿਕਾਰੋ
 630-440-3458

ਦੇ ਪਿੰਡੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਜਰਵਾਲ ਅਤੇ ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕੁੜੀਆਂ ਆਮ ਜੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ ਸਨ ਅਤੇ ਫੁੱ-ਫਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ। ਦੂਸਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ "ਮਾਨ" ਗੋਤ ਦੇ ਆਮ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਡਾ ਕਾਫੀ ਸਹੇਲਪਣਾ ਸੀ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕੁੜੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਨਾਲੋਂ ਕੋਟਲਾ ਸਮਸ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਵੱਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਅਮਰਨਾਥ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਅਧਿਆਪਕ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਭਾ ਮਾਸਟਰ ਅਮਰਨਾਥ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੇ ਸਭਾ ਕਾਰਨ ਪਿਠ ਪਿਛੇ ਬੱਚੇ ਉਸਨੂੰ "ਭਾਘਾ" ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਬੱਚੇ ਇਥੇ ਮਥਾ ਟੇਕਣ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹਲਟੀ ਵਾਲਾ ਖੂਹ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਖੋਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸਤੇ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਤਖਤੀਆਂ ਧੋਂਦੇ। ਪੰਜਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਪੰਤ, ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਡਿਤ ਪੰਤ ਬਿਨਾਂ ਛੱਤ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਥ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿੰਦੇ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਲੰਘੇ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿਛੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਜਿਪਸੀਆਂ ਸੜਕ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਕਦੀਆਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣੀ ਹੋਵੇ।

ਪੰਜਵੀਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਭਤੀਜੇ ਦੇ ਨੰਬਰ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਏ। ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਜਣੇ (ਮੈਂ) ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਅਤੇ ਤਾਏ ਦੀ ਪੋਤੀ, ਆਪਣੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲੈ ਕੇ ਸਮਰਾਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਥੇ ਮੇਰੇ ਭਤੀਜੇ ਦਾ ਮਾਸਤ ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਫੌਜ ਵਿਚੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀ.ਟੀ. ਮਾਸਟਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲ ਕਰਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਮੁਖਤਿਆਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਛੇਵੀਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾਉਣ ਲਿਆਏ। ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀਰ

ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,
 ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 10ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਕਬੂਲ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਠਕ ਹਾਂ। ਰੋਟੀ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਰੱਜ ਕੇ ਖਾ ਲਈਏ ਪਰ ਪੇਟ ਅਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਬਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਕਰੇ ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਵਧੀਆ ਲੇਖਕ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜਿਥੇ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਲਿਖਤਮ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰੇ ਦਾ ਗੱਲੀਬਾਤੀ ਉਡੀਕਦੇ ਹਾਂ ਉਥੇ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਦੇ ਕਾਲਮ 'ਇੰਨੀ ਕੁ ਬਾਤ' ਪੜ੍ਹੀ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ। ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਾਲਮ 'ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ' ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਮੇਜਰ ਦਾ ਕੁਝ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫੁਪਿਆ ਲੇਖ 'ਸੋਹਣੀ ਪੱਗ ਅਤੇ ਮਾਰਤੀਓ ਨਾਂ ਦੀ ਉਹ ਕੁੜੀ' ਮੁੜ ਮੁੜ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਰੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ।
ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ,
ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਦਾਰਜੀ
 17 ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਦਾ ਸਾਡਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਵੀਰ ਜੀ ਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਮਰਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀਆ ਦਾ ਵੀ ਪਿੰਡ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਨਾਲ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਮਾਦਤ ਹਸਨ ਮੱਟੋ ਵੀ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੀ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੌਸਲ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਕੱਟੜ ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰਨ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ। ਉਸਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੱਦਰ ਦੀ ਸਲਵਾਰ ਅਤੇ ਖੱਦਰ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਨਾਲ ਰੰਗਦਾਰ ਕਮੀਜ ਪਹਿਨੀ ਹੁੰਦੀ। ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਸਕੂਲ ਖੰਨਾ ਰੋਡ ਤੇ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਮਰਾਲੇ ਦੀ ਹਦ ਸੀ। ਆਸ ਪਾਸ ਹਰੇ ਭਰੇ ਖੇਤ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਟੋਭਾ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਸ. ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ (ਸਵਰਗੀ ਮਨਿਸਟਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਦੇ ਚਾਚਾ) ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਕੰਵਲਜੀਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਣਵਾਇਆ ਜੋ ਪਿੱਛੋਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਸਕੂਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਕੰਵਲਜੀਤ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੋ ਜਮਾਤਾਂ ਅੱਗੇ ਇਸੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਸੀ।

ਸੱਤਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਕਮਰਿਆਂ 'ਚ ਲਗਦੀਆਂ ਅਤੇ ਛੇਵੀਂ ਜਮਾਤ ਲਈ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਾਲੀ ਦੇ ਤੌਪਤੀ ਨਮਾ ਕਮਰੇ ਤੱਕ ਲੰਬਾ ਛੱਪਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੇਵੀਂ ਕਲਾਸ ਤਿੰਨ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤਪਤਾਂ ਤੇ ਬੈਠਦੀ ਸੀ। ਅੱਠਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਕਲਾਸ ਡੈਸਕਾਂ ਤੇ ਬੈਠਦੀਆਂ। ਵਰਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਚੌੜਾ ਰਸਤਾ ਛੱਡ ਕੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗਰਾਊਂਡ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਲੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਆਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਲੀਅਰ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਵਾਤ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਦਿੱਖ ਉਦੋਂ ਬਹੁਤ ਦਿਲ ਖਿੱਚਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਰਾਊਂਡ ਵੀ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਮਿਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੌਸਲ ਨੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਬਹੁਤ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ। ਛੇਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਮਿਸ ਪਤਵੰਤ ਕੌਰ ਰਾਇ ਸੀ। ਉਹ ਛੇਵੀਂ ਨੂੰ ਗਣਿਤ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਾਇੰਸ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਪਤਵੰਤ ਭੈਣ ਜੀ ਦਾ ਪਿੰਡ ਭਾਵੇਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਨੇੜੇ ਚੱਕ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇਕ ਹੋਰ ਅਧਿਆਪਕਾ ਮਿਸ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਸਮਰਾਲੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਮਿਸ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੌਵੀਂ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਨੂੰ ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਸਾਇੰਸ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ। ਪਤਵੰਤ ਭੈਣ ਜੀ ਮਿਹਨਤ ਵੀ

ਦੇ ਕਾਲਮ 'ਇੰਨੀ ਕੁ ਬਾਤ' ਵਿਚ ਦਾਰਜੀ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਰਜੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਦਾਰਜੀ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮਨਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੱਕੜ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਮੁਦਈ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹੋ ਲਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਪਿੰਡੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਉਣ ਲਈ ਤੁਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲਿਸਟ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦੇਣੀ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਜ਼ੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੁਰ ਕੇ ਹੀ ਚਲਾ ਜਾਣੀ ਕਿਹੜਾ ਦੂਰ ਹੈ, ਐਵੇਂ ਬੱਸਾਂ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਕਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਣਾ, ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਮੈਸ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮ ਆਇਆ ਕਰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਏਨਾ ਉਚੀ ਬੋਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਡਾਈਨਿੰਗ ਹਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰਾਹ ਹੀ ਇਹ ਕੱਢ ਲਿਆ ਕਿ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਰੋਟੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮੰਗਵਾ ਲੈਣੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਕੋਰੀਡੋਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਆਮ ਦਰ ਦੀ ਖਬਰ ਪੂਰੇ ਹੋਸਟਲ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹੀ ਜਾਣਾ।
 ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਲਚਰ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਵੇਲੇ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਏ ਹਨ।
ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ, ਡਿਟਰਾਇਟ

ਕਰਾਉਂਦੀ ਪਰ ਉਸਦਾ ਸਭਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸਖਤ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਹਲੇ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਛੇਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁੜੀਆਂ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਰੋਲਾ ਹੋਡ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੱਕ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੋਡ ਨੇ ਦਬਕਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤ ਨੇ ਸਾਰੀ ਜਮਾਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਸਭ ਦੇ ਇਕ ਵਾਇਓ ਹੱਥ ਅੱਗੇ ਕਰਾ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਇਕ ਇਕ ਰੁਲ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਸੁਜਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਆਖਰੀ ਡੰਡਾ ਖਾਧਾ ਸੀ। ਛੇਵੀਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਗੁਰਬਖਨ ਕੌਰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਹੇਡੋਂ ਤੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਸਮਰਾਲੇ ਆਉਂਦੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਉਹ ਇੱਕੋ ਇਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਤੀ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਬਾਲ ਵਿਧਵਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕੱਟੜ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਸੀ ਜੋ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਕਇਦਾ ਹਵਨ ਯੱਗ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੀ। ਹਿੰਦੀ ਸਿੱਖਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਂਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਬਦੋਲਤ ਦਸਵੀਂ ਤੱਕ ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੰਬਰ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦੇ। ਪੰਜਵੀਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਚੀਦਾ ਸੀ ਬਸਤੇ ਨਾਲ ਤਖਤੀ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਪਰ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨੇ ਲਿਖਾਈ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਬਾਕਇਦਾ ਛੇਵੀਂ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਤਖਤੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਪੰਜਵੀਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵਰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਵਰਦੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ-ਖੱਦਰ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਸਲਵਾਰ, ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਭਾਗ ਮਾਰਦੀ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਕਮੀਜ (ਇਹ ਰੰਗ ਸਿਰਫ ਸਮਰਾਲੇ ਦੇ ਖੱਦਰ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ) ਅਤੇ ਮਲਮਲ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਚੁੰਨੀ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ ਹੀ ਪਹਿਨਦੀਆਂ। ਸੁਹਿਰ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਹਰੇ ਖੱਦਰ ਦੀ ਫਰਾਕ ਪਾ ਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਸ਼ੀਨੀ ਖੱਦਰ ਸੁਆ ਲੈਂਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕਿਸੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚੁੜੀਆਂ ਪਾਉਣ, ਨਹੁ ਪਾਲਿਸ਼ ਲਾਉਣ, ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਮਹਿੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਜੇ ਬਜ਼ਾਰੋਂ ਕੋਈ ਕਾਪੀ, ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਡ ਮਿਸਟਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਹੀ ਘਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ 6ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਸੂਰੂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਪਹਿਲਾ ਮੋਟੀ ਰਫ ਕਾਪੀ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਪੱਕੀ ਕਾਪੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸਭੇ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਅਗਲੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਦੇ ਪੀਰੀਅਡ ਦੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਖਾ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਹੁਣ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਇਕ ਕਮਰੇ 'ਚ ਦਰੀਆ ਵਿਛਾ ਕੇ ਸੌਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
 ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਗੁਆਂਢਣ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪੱਕੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਨਾਮ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ +2 ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ। ਉਥੇ ਇਸਤਰੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਦਰੀਆਂ ਵਿਛਾ ਕੇ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਅਰਾਮ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਆਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਦੋ-ਦੋ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਬੁਧਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ, "ਮੈਡਮ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਪੀਰੀਅਡ ਹੈ ਫਲਾਣੀ ਕਲਾਸ ਲੈ ਲਵੋ।" ਪਰ ਅਧਿਆਪਕਾ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੇ ਜੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਰਕਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਹਨਤੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਕੀਤੀ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਤਿਆ ਘਤਿਆ ਉੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹੜਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਡੀਸੀ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਹੈ? ਇਹ ਹੈ ਅਜਕਲ੍ਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਹਾਲ। ਪੁਰਸ਼-ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਨ-ਦਿਹਾਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਸਰਾਬਾਂ ਪੀ ਕੇ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜ ਛਾੜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਕਿਥੇ ਗਈ? ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਹਰ ਅਧਿਆਪਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਮੰਦਾ ਹਾਲ ਹੈ।

ਗੁਰਬਚਨ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਇਨਾਮ ਲਈ ਤਰਲੇ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ

ਸਵਾਲ: ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਉੱਥੇ ਹੀ ਨਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰੁੰਬਲਾਂ ਫੁੱਟ ਤੁਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਟਿਆਲੇ ਗਏ ਤਾਂ 'ਭੂਤਵਾਤੇ' ਦਾ ਜਨਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ ਤਾਂ 'ਦਿੱਲੀ ਸਕੂਲ' ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਕੀ ਗਿੱਦਤਸਿੰਗੀ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ?

ਨੂਰ: ਅਕਸਰ ਮੈਂ ਚਾਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜਾਵਾਂ, ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰੰਗ ਪੈਦਾ ਕਰਾਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਟਿਆਲੇ ਗਿਆ, 'ਭੂਤਵਾਤੇ' ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਜੋ ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਸਰਗਰਮੀ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਰਹੀ। ਦਿੱਲੀ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਟਰੱਕਚਰਲਿਜ਼ਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸਾਂ, ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਜੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਵੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀਆਂ, ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹੀ ਉਹ ਵਿਕਾਸ ਵਲ ਵਧਿਆ ਤੇ ਸਟਰੱਕਚਰਲਿਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। 'ਇਕੱਤੀ ਫਰਵਰੀ' ਕਰਕੇ 'ਦਿੱਲੀ ਸਕੂਲ' ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ। ਗਿੱਦਤਸਿੰਗੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਨਵੇਂ ਗਿਆਨ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਿਪੇਖ ਬਣਾਓ। ਸੰਚਾਰ ਕਰੋ, ਗਿੱਦਤਸਿੰਗੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵੀ ਹੱਥ ਰਹੇਗੀ।

ਸਵਾਲ: ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਕਫੀਅਤ 'ਭੂਤਾਂ' ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਵੇਂ ਦੁਆਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣ ਵਰਗੀ ਕਿਰਿਆ ਸੀ ਉੱਥੇ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਕੀ?

ਨੂਰ: ਭੂਤਵਾਤੇ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੂਲ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ। ਇਹ ਜੁਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਨਵਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਲਗਭਗ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ। ਹਰ ਇਕ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਬੋਲਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਕੋਈ ਕਦੋਂ, ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਭਰ ਉਸ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ। ਲਿਖਤ ਲਗਭਗ ਮੁਹੱਈਆ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਗੇਰੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਲਿਖਣਾ ਜੁਰੂਰੀ ਸੀ। ਭੂਤਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਨੇਕ ਨਵੇਂ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਸਵਾਲ: 'ਭੂਤਵਾਤੇ' ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੇਹੱਦ ਦਿਲਚਸਪ ਯਾਦਾਂ ਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ?

ਨੂਰ: ਭੂਤਵਾਤੇ ਦੇ ਸਿਰਜਕਾਂ 'ਚੋਂ ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ, ਨਵਤੇਜ ਭਾਰਤੀ, ਹਰਿੰਦਰ ਮਹਿਬੂਬ ਤੇ ਲਾਲੀ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਲੀ, ਹਰਭਜਨ ਸੇਹੀ, ਕਾਮਰੇਡ ਮੇਘ, ਕੁਲਵੰਤ ਗਰੇਵਾਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਲੀਅ ਆਦਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ। ਭੂਤਵਾਤੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਰਬੰਸ ਬਰਾੜ, ਨਿਰਦੇਖ ਵੀ ਭੂਤਵਾਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ। ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਉਸਤਾਦ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਂਭੂਤ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਅਤੇ-ਬੁਝੇ ਭੂਤ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਭੂਤਵਾਤੇ ਦੀ ਦੀਦੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਸਨੇ ਇਕ ਲੇਖ ਵੀ ਛਾਪਿਆ 'ਸੱਚੀ ਮੁਰੀ ਦੇ ਭੂਤ', ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਿਚ ਭੂਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਡਿੱਤਣ ਵਧੇਰੇ ਉਘੜਦੀ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਭੂਤ ਨੇ ਸਹਿਜ ਹੀ ਆਖਿਆ, "ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਭੂਤਨੀ ਸਿਵਿਆ 'ਚ ਆਂ"। ਭੂਤਵਾਤੇ ਦਾ ਨਾਂ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸੌਂਦੇ ਕਦੋਂ ਨੇ। ਕਦੇ ਇਥੋਂ ਉੱਚਾ ਸੂਫੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਲਾਸਿਕੀ ਸੰਗੀਤ ਗੂੰਜਦਾ, ਕਦੇ ਨੀਵੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਰੱਸੀ ਤੇ ਜਾਪੁਏ ਸੁੱਕਦੇ ਦੇਖਦੇ। ਕਦੇ ਭੂਤ ਇੱਟਾਂ ਸੁੱਟਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੁੰਦੇ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌਂਦੇ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਦਸ ਜਣੇ ਬਰਾਂਡੇ ਜਾਂ ਵਿਹੜੇ 'ਚੋਂ ਜਾਗਦੇ। ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ 'ਚ ਬਿਸਤਰੇ ਦੋ ਹੀ ਸਨ। ਅਕਸਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਤੇ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਸਰਹਾਣੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਲਾ ਲੇਖਕ ਆ ਜਾਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸੇਖੋਂ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਣ ਲਈ ਦੋ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਰੋਟੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਪੱਕਦੀਆਂ, ਉਨੀਆਂ ਹੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੰਡ ਕੇ ਖਾਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਲੰਗਰ ਮਸਤਾਨਾ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਭੂਤਵਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਈ ਦਿਲਚਸਪ ਯਾਦਾਂ ਨੇ। ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਪਤੀਲਾ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਮਾਂਜਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ, ਧੋ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਮਾਂਜ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਹਲਵਾਈ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੁੱਧ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਖੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਵਾਰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਲੰਗਰ ਮਸਤਾਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਹਰਭਜਨ ਸੇਹੀ ਤੇ ਹਰਿੰਦਰ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਮਿਲੇ, ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰੋਟੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਦਾਰੂ ਵਰਤਾਇਆਂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਏ, ਬੋਤਲਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾਣ ਤੇ ਭੂਤਵਾਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਹਰਬੰਸ ਬਰਾੜ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਬਾਰੇ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸ਼ੂਮ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ

ਗੁਰਬਚਨ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਨੂਰ ਸੰਬੰਧੀ ਇਕ ਤਿੱਖਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ 'ਹੁਣ' ਵਿਚ ਛਪੀ ਜਿਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਸ਼ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਉਹਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਟਰੰਕ ਫਰੋਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤਹਿਅਾਂ 'ਚ ਛੁਪਾਏ ਕਾਫੀ ਪੈਸੇ ਮਿਲੇ। ਬੀ. ਕੰਪੋਲਕਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਟਰੰਕ ਵਿਚ ਛੁਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਭੂਤਵਾਤੇ ਆ ਕੇ ਸਲਾਹ ਬਣਾਈ ਕਿ ਜਿੰਮਲੇ ਦੀ ਸੈਰ ਕੀਤੀ ਜਾਏ। ਫਿਰ ਸਲਾਹ ਹੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਕਤਾਹੀ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਲਿਆ ਕੇ ਕਤਾਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਭੂਤ ਨੇ ਬੀ ਕੰਪੋਲਕਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਵਿਚੋਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਤਾਹ ਹੋਰ ਤਾਕਤਵਰ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੋਲਿਆ ਇਹ ਤਾਂ ਜਹਿਰੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਏ। ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗਲੀ 'ਚ ਬੈਠਾ ਕੁੱਤਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛਕਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਉਹ ਬੜੇ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਖਾਧਾ। ਅਸੀਂ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਉਡੀਕਿਆ, ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਬਸ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਕਤਾਹ ਨੂੰ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਏ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਬਾਹਰੋਂ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏਗਾ, ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਧੰਨ ਹੈ ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਭੂਤਵਾਤੇ 'ਚ ਪੈਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਭੂਤਵਾਤੇ ਦੀ ਰਗੜ ਰਗੜ ਕੇ ਸਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਛੁਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਭ ਰਹੀ ਉਹ ਵੀ ਹਰਿੰਦਰ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਚੋਂ ਲੱਭ ਗਈ। ਇਕ ਨਵੀਂ ਕਮੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਭ ਰਹੀ। ਉਹ ਵੀ ਲੱਭ ਗਈ। ਇਕ ਚੂਹੇ ਨੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਇਕ ਮੋਰੀ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ, ਪਿੱਛੇ ਖੋਤ ਸਨ। ਹਰਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਉਹ ਕਮੀਜ਼ ਉਸ ਮੋਰੀ ਵਿਚ ਤੁੰਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਫਾਈ ਤੇ ਖੋਜ ਤਾਂ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਉਸ ਜੋਤੀ ਦਾ ਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸਫਾਈ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਾਂ। ਇਕ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਸਬਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਲੂ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਕਰ। ਸਾਡਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਸਤੇ ਨੇ, ਜਦੋਂ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਬਿਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਰਕਮ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਆਲੂ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਮ.ਏ. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪਰਚਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਧਰ ਅੰਬਾਲੇ ਸਤਿਆਜੀਤ ਦੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੋਅ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਹ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਅੰਨਦ ਲੈਣ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਵਾਪਸ। ਰਾਤ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਆ ਕੇ ਸੁੱਤੇ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਪਰਚੇ ਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਭੂਤਵਾਤੇ ਦੀਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਯਾਦਾਂ ਨੇ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰੀਤਨਗਰ ਤੇ ਲੋਅਰ ਮਾਲ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਭੂਤਵਾਤੇ ਦੀ ਥਾਂ ਕਈ ਮਿੱਤਰ ਭੂਤਵਾਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਹ 'ਭੂਤਵਾਤੇ' ਫਿਰ ਨਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਭੂਤ ਦੇਸੀ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਖਿਲਰ ਗਏ।

ਸਵਾਲ: ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮਾਰ ਵਗ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭੂਤਵਾਤੇ ਵਰਗੀ ਮਲੰਗੀ ਅਤੇ ਜਹਿਨੀਅਤ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ?

ਨੂਰ: ਨਿੱਕਤ-ਦੁਕਤ ਮਲੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭੂਤਵਾਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਉਹ ਮਲੰਗੀ ਇਕ ਥਾਂ ਨਾ ਜੁੜੀ। ਉਹ ਭੂਤਵਾਤਾ ਇਕ ਸੰਕਲਪ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਫਿਰ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆਇਆ। ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ।

ਸਵਾਲ: ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਸੇਖੋਂ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਚਰਮ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਸਨ ਸੱਠਵਿਆਂ ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਵਿਚ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੂਤਵਾਤੇ ਵਲ ਕੀ ਵਤੀਰਾ ਸੀ?

ਨੂਰ: ਭੂਤਵਾਤੇ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ, ਮੀਸ਼ਾ ਨੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਆਉਂਦੇ। ਸਾਹਿਤਕ ਚਰਚੇ ਛਿੜਦੇ। ਕਈ ਨਵੇਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਲਾਲੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਬਾਬਾ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਉਹ ਅਕਸਰ ਨਵੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤਲਾਸ਼ਦਾ ਤੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉਂਦਾ।

ਸਵਾਲ: ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਨਾਮਾਂ, ਸਨਮਾਨਾਂ, ਰੂ-ਬ-ਰੂਆਂ, ਘੁੰਡ ਚੁਕਾਈਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਚਿਤ ਹੋ। ਕੀ ਕਈ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ?

ਨੂਰ: ਇਨਾਮਾਂ, ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਕ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਜਾਂ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ ਜੋ ਇਨਾਮ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ਼। ਇਨਾਮਾਂ, ਸਨਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹਰ ਲੇਖਕ ਗ੍ਰਸਤ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਮੀਸ਼ੇ ਨੇ ਆਖਿਆ, -ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵਧੇਰੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। (ਉਦੋਂ ਇਨਾਮ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਸੀ) ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਨਾਮ ਲਈ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਂ ਖਰਚ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਾਂ। ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਨਾਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦਸੰਬਰ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਈਆਂ ਦੇ ਫੋਨ ਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਲੀਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਨਾਮ, ਸਨਮਾਨ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਮਿਲੇ ਹੀ ਠੀਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਿੰਬ ਰਚਨਾ ਨੇ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਇਨਾਮਾਂ, ਸਨਮਾਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ।

ਪਰ ਇਸ ਰੋਲ-ਘਚੋਲ ਵਿਚ ਬੜਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਡਾ. ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ ਨੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਹੋਰ ਲੇਖਕ ਇਉਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਗੁਰਬਚਨ (ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਸੀ) ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਇਨਾਮ ਵੀ ਦੁਆਓ' ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ 'ਤੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ।' ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਲੈ ਮੈਂ ਉਹ ਸਫਾ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।' (ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਸਕੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੱਸੀ) ਇਉਂ ਜੇ ਇਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲ਼ ਕੱਢਦੇ ਹਨ, ਇਨਾਮ ਸਨਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਚੇਤਨ ਵਿਚ ਵੀ ਘਰ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਰਸਟਰੇਸ਼ਨ ਗਾਲ਼ੀ ਗਲੇ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰਚੇ ਕੱਢਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਦਰਸ਼ਕ ਹਾਂ।

ਨੂਰ: ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਵਾਂਗ ਹੋ। ਇਹਦਾ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਇਨਾਮ ਵੱਡਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਭੇਤ ਲਗਦਾ ਈ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਨੰਗੇ ਕਰੋਗੇ ਕੁਝ ਚਿਹਰੇ?

ਨੂਰ: ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਤੇ ਇਨਾਮ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਅਕਸਰ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਇਨਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਇਨਾਮ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਆਣੇਗੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸੰਗੀਤ ਆਦਿ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚੋਂ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗੀ। ਉਤਲੇ ਇਨਾਮ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੇਠਲੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਲੇਖਕ ਮਿਲਣੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਲਗਭਗ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਨਾਮਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਨਾਮਾਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਜਾਂ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਇਨਾਮ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਚਹੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤੇ।

ਨੂਰ: ਰੌਲਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨੂਰ ਦੀ ਮੁੱਖਬੰਦਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਹੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਇਸ ਇਨਾਮ ਲਈ ਮੂਲ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਇਹ?

ਨੂਰ: ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧ ਮਹੱਤਵਯੋਗ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। 'ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਾਵਿ ਜਗਤ' ਤੇ 'ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ'। 'ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ' ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ

ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਲੇਖ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਚੋਣਵੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਰੇ। ਇਹ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਰੇ ਆਲੋਚਨਾ ਹੈ। ਇਕ-ਦੋ ਲੇਖ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਇਸ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪਾਠਗਤ ਆਲੋਚਨਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਵਿਧੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿਚ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੇਰਾ ਯਤਨ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨੂਰ: ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਇਸ ਭੁੰਡੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਅਤੇ ਫੇਰ ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦੀ। ਕੀ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ?

ਨੂਰ: ਮੈਂ ਬਣ ਗਈ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਣਾ ਲੋਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੰਬਲ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਬਾਅਦ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਹਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਂਝ ਸਕੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਹਿਜੇ ਬਹਿ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਾਂ, ਪਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਉਂ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਨੂਰ: ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਭੂਤ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀ ਕਹੋਗੇ ਕਿ ਵੱਡਾ ਲੇਖਕ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਨੂਰ: ਲੇਖਕ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਹੋ ਕੇ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭੂਤ ਤੋਂ ਭਵਿੱਖ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਲਿਖਤ ਦੇ ਜੀਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪਛਾਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਦਾਂਤੇ, ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ, ਕਬੀਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਟਾਲਸਟਾਇ, ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ, ਕਾਫਕਾ, ਪਾਬਲੋ ਨੇਰੂਦਾ ਆਦਿ। ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਇਹ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕ ਵੀ ਪ੍ਰਤਿਮਾਨ ਤੇ ਮਾਡਲ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹਰ ਲੇਖਕ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਬਣੇ, ਫਿਰ ਹੀ ਉਹ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਸਵਾਲ: ਕਾਨਾਫੂਸੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ-ਨੂਰ ਨੇ ਆਖਰ ਵਨੀਤਾ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੁਆ ਹੀ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਵਨੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਲਿਖਤ ਏਨੀ ਹੀ ਚੰਗੀ ਹੈ?

ਨੂਰ: ਡਾ. ਵਨੀਤਾ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਬਿੰਬ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਆਮ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਰੀ-ਕਾਵਿ ਕੇਵਲ ਮਰਦ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾਰੀਵਾਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਕਾਵਿ 'ਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਰੈਟਰਿਕ ਵੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਾਵਿ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਨਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਚੰਗੇ ਕਵੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੇ। ਉਸਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਇਨਾਮ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਅਜੇ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਲੀ ਰਚਨਾ ਉਸਨੇ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਉਸਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਤੇ ਧੀਮੀ ਸੁਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਸਰਬਪੱਖੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾ, ਅਨੁਵਾਦ, ਆਲੋਚਨਾ, ਸੰਪਾਦਨਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ 25 ਤੋਂ ਵਧ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੈ।

ਨੂਰ: ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਨਾਲ ਬੜੀ ਯਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਭਲਾ 'ਤੱਕ ਕਰਕੇ' ਕਿਵੇਂ ਟੁੱਟ ਗਈ?

ਨੂਰ: ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੀ ਚੋਣ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ ਲੜੀ। ਪਾਤਰ ਜਿੱਤਿਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡਾ 'ਫਰੈਂਡਲੀ ਮੈਚ' ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦੋਸਤ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ 1970-71 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਧ-ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ 'ਕਲਯਾਨ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚੋਂ ਵਿਦਾ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਹੁਣ ਵੀ ਸਾਡੀ ਦੋਸਤੀ ਸੰਘਣੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਨੂਰ: ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿਚ ਇਉਂ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਚੰਗਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ 'ਰੋਟੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੂਰੇ ਤਾਲ' ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਰੱਟ?

ਨੂਰ: ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਚੰਗੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰਾ ਚੰਗਾ ਸਾਹਿਤ ਉਧਰ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਖਰ ਉਹ ਲੇਖਕ ਵੀ ਇਧਰ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਸਾਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਇਧਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਧੇਰੇ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਉਧਰੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਹਿਤ ਚੰਗਾ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਧਰ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਵਿਰੋਧਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇਗੀ। ਅਜੇ ਤਾਂ ਇਧਰੋਂ ਗਏ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਇਧਰ ਦਾ ਹੀ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਤ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਦੇ ਅਜੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਸੀਮਾ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਉਘੜੀ ਹੈ।

ਵਾਹ ਵਾਹ ਬਲੈਕ ਸੀਪ

ਪਿੰਡ ਦੀ ਫਿਰਨੀ ਉਤੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਪੱਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸਕੀਮੀ ਬੰਦੇ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸਕੂਲ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਵਰਦੀਧਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕੇ ਨਰਸਰੀ ਕਵਿਤਾ 'ਬਾਅ ਬਾਅ ਬਲੈਕ ਸੀਪ' ਰਦਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਕੋਲ ਖੜੇ ਦੇ ਜੱਟ ਸੁਣ ਕੇ ਗਦ ਗਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਸੁਆਦ ਆ ਗਿਆ ਬਈ, ਆਹ ਤਾਂ ਹੋਏ ਸਕੂਲ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਤਾਂ ਘੱਟਾ ਈ ਉੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ; ਨਿਆਣੇ ਚੱਤੇ ਪਹਿਰ ਖੋਰੂ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਨਲਕੇ ਦੇ ਗੋਤੇ ਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਹਟਦੇ, ਮਾਹਟਰ ਮਾਹਟਰਨੀਆਂ ਤਾਂ ਲੱਤਾਂ ਤੇ ਲੱਤਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਮੱਖੀਆਂ ਈ ਉੜਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।" ਦੂਜੇ ਨੇ

ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਾਪੀਆਂ, ਬਸਤੇ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ-ਆਮਦਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਸੀਮ ਹਨ। ਪਿੰਡ 'ਚੋਂ ਗੰਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਦਾ ਦਲਿੰਦਰ ਨਿਕਲੇ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਮਾਂ-ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਦਲਿੰਦਰ ਤਾਂ ਨਿਕਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਰ ਕਿਤੇ ਰੂੜੀਆਂ 'ਚ ਰੁਲਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਠੱਠੀ ਜਿਹੀ ਦਾ ਝੋਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੂੜੀ ਮਾਰਕਾ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਠੱਠੀਆਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨ, ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਆਏ ਭਈਏ ਤੇ ਹੋਰ ਖਸਤਾ ਹਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਭਾਗ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜੇਹੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹੁਣ ਮਖੌਲ ਨਾਲ ਫੱਟੀ ਸਕੂਲ, ਤੱਪਤ ਸਕੂਲ, ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਹਾਂਜ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ

ਕਿਹਾ, "ਓਹ ਤਾਂ ਹੋਈ ਗੱਲ, ਆਹ ਬਲੈਕ ਸੀਪ ਕੀ ਸ਼ੈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬੜੀ ਇਹਦੀ ਨਿੱਤ ਬਾਹ ਬਾਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?" ਦੁਆਬੇ ਅਤੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਧੁਨੀ 'ਵ' ਨੂੰ 'ਬ' ਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦੀ 'ਬ' ਨੂੰ 'ਵ' ਬੋਲ ਕੇ ਉਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਵਾਲੀਬਾਲ ਨੂੰ ਏਥੇ 'ਬਾਲੀਵਾਲ' ਤੇ 'ਗੁਲਾਬ' ਨੂੰ 'ਗੁਲਾਵ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਬੁੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ "ਬਹਿਤਕੇ ਦੀ ਬੱਖੀ ਬਿਚ ਬੱਟਾ ਮਾਰਿਆ।" ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ 'ਬਾਅ ਬਾਅ ਬਲੈਕ ਸੀਪ' ਨੂੰ 'ਵਾਹ ਵਾਹ ਬਲੈਕ ਸੀਪ' ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਸਮਾਦ ਵਿਚ ਆਏ ਜੱਟ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਚੇਤ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੁੰਝਾਂ ਵਾਂਗ ਉਗ ਚੁੱਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਹੀ ਵਾਹ ਵਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਰਹਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ 'ਬਲੈਕ ਸੀਪ' ਦਾ ਇਕ ਮਤਲਬ ਘਟੀਆ ਜਾਂ ਘਿਣਾਵ ਬੰਦਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਜੇਹੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ੋਂ ਕਢਿਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗਲੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਾਂ!

ਆਪਣੀ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਏਨਾ ਠਿੱਠ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ 'ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ' ਉਕਤੀ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੜੀ ਚਿੜ੍ਹ ਆਉਂਦੀ ਹੈ- ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਮਾਂ ਮਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਤਰਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਤਰਸਯੋਗ ਬਿੰਬ ਉਘੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ।

ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਭੈੜੀ ਤਸਵੀਰ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਤਾਂ ਲਓ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਖਬਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਜੋ ਜ਼ਿਲਾ ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਰੇਮਪੁਰਾ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਖਬਰ ਇਸ ਸਕੂਲ 'ਚ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਸਕੈਂਡਲ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਫਿਰ ਭੀ ਬੜੀ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੀ ਗਾਇਬ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਸਕੂਲ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ! ਪਰ ਖੈਰ, ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ੈ ਤਾਂ ਘਟੋ ਘਟੋ ਏਥੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਾਰਨ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਭਾਂ ਭਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਵਾ ਲੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾ 32 ਸਾਲਾ ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਹੁਣ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੈਣ ਜੀ ਬੜੇ ਖਾਸ ਹੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਢਿਡ 'ਚ ਚਾਰ ਅੱਖਰ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਅੱਗੇ ਚਲੇ ਗਈ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਕੂਲ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਭੈਣ ਜੀ ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਹੱਥ ਵੀ ਬੰਨ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਨਿਆਮਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਭੇਜੋ। ਪਰ ਇਸ ਨਿਕਰਮਣ ਦੇ ਕਰਮ ਦੇਖੋ, ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਇਕ ਵੀ ਬੱਚਾ ਸਕੂਲ ਦੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਕਾਰਨ? ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਫੱਟੀ, ਝੋਲਾ, ਤੱਪਤ ਆਦਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਉੜਾ ਉਠ ਦੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਭਿਅਤਾ ਤੇ ਔਕਾਤ ਤੋਂ ਨੀਵੀਂ ਗੱਲ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੁਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਭੇਜ ਕੇ ਕਿਉਂ ਕਾਠ ਮਾਰਨ। ਮੁਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਿਸਥਾ। ਫਿਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕੰਪਿਊਟਰ, ਡੈਸਕ, ਯੂਨੀਫਾਰਮ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗਲਾਂ 'ਚ ਲਟਕਦੀਆਂ ਟਾਈਆਂ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸੱਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਰਬ ਸਿਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾ ਭੇਜ ਕੇ ਫਿਰ ਇਹ ਸਕੂਲ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ

ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਪਰ ਇਸ ਸਾਲ ਉਹ ਵੀ ਦਗਾ ਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ 'ਚ ਭੇਜਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੈ ਤੇ ਵਰਦੀਆਂ ਚ ਲਿਖਕਦੇ ਬੱਚੇ ਬੱਸਾਂ 'ਚ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ ਨੇ ਇਕ ਟੀ ਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜਦ ਵੀ ਦੇਸ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ "ਹਰ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹੀਂ ਪੈਰੀਂ ਵਾਪਿਸ ਦੌੜ ਜਾਵਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੋਰ ਦੇ ਪੀੜੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਹੋ ਸਕੇਗੀ।" ਗਲੋਬਲੀਕਰਨ ਦੇ ਦੂਰਰਸ ਨਤੀਜੇ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਦਿਅਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਭਈਆਂ ਦਾ ਆ ਵਸਣਾ ਆਦਿ ਤੱਥ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਦੁਖਾਂਤਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤਰਸਯੋਗ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜੋਕੀ ਬਿਜਨਸ-ਮੁਖੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਰ ਆਰਟਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵੱਕਤ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸ ਜਾਣ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਚੌਗਿਰਦਾ ਭਈਆਂ ਨੇ ਮੱਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਜੇਹੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਪੁਰਬੀਆ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਖਿਚਤੀ ਨਾਲ 'ਪੰਜਾਭਿਆਣੀ' ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਉਪਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਉਦੈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਹਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਮੁੜੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਕਵੀ ਜੋਗੇ ਭੰਗਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ,
 ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਰਿਹਾ
 ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉਤਰਿਆ,
 ਭਈਏ ਭਾਰ ਉਠਾ ਰਹੇ
 ਰਿਕਸੇ ਚਲਾ ਰਹੇ, ਪਾਠ ਬਥਾ ਰਹੇ,
 ਜਰਦਾ ਲਗਾ ਰਹੇ
 'ਕਹਾਂ ਜਾਨਾ ਸਰਦਾਰ ਜੀ',
 ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਲਗਾ ਰਹੇ
 ਘਰ ਆਇਆਂ, ਨੇਪਾਲੀ ਰਸੋਈਆ
 ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਪੱਥਰ ਵਿਛਾ ਰਿਹਾ
 ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਗਿਆ,
 ਬਿਹਾਰੀ ਟਰੈਕਟਰ ਦੁੜਾ ਰਿਹਾ,
 ਪਾਣੀ ਲਾ ਰਿਹਾ
 ਗੁੜ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ,
 ਯੂ ਪੀ ਮੈਨ ਦੇ ਵੇਲਣੇ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ
 ਜੱਟ ਪੰਜਾਬੀ, ਘੋਨ ਮੇਨ ਜਿਹਾ,
 ਨਿੱਕਰ ਬੁਨੈਣ ਪਾਈ
 ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਖੜਾ
 ਆਪਣੀ ਗੋਗੜ ਖੜਕਾ ਰਿਹਾ
 ਮੈਂ ਖੜਾ ਸੋਚ ਰਿਹਾ,
 ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਆਇਆਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਗਿਆਂ?
 ਕਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਪੜਾ
 ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ, ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ
 ਆਪਣੇ ਟੁੱਟੇ-ਫੁੱਟੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਪ ਹੀ ਇਹ
 ਕਮੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਵਾਂ:

ਬਚਪਨ ਯਾਦ ਆਇਆ
 ਤੇ ਮੈਂ ਸਕੂਲ ਤੁਰ ਪਿਆ
 ਬਾ ਬਾ ਬਲੈਕ ਸੀਪ, ਬੱਚੇ ਜਪਣ,
 ਟੀਚਰ ਜਪਣ, ਕੰਨ ਮੇਰੇ ਖਾ ਗਿਆ
 ਅਨੇਕਾਂ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ
 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਏਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ
 ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਖਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ
 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੋਹ
 ਓਪਰਾ ਓਪਰਾ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ
 ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ
 ਧਰਮ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਣ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਰੁਚਿਤ ਹਨ।
 ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ
 ਤਖਤੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ; ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ
 ਵਿਚ ਉੱਤੇ ਐੜੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ
 ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤਰੱਦਦ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇਕ
 ਧਾਰਮਕ ਦਾਇਰੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ
 ਜਮਾਨੇ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਕਸਦ
 ਪੜ੍ਹਨਹਾਰੇ ਨੂੰ ਚਿੰਨੀ ਜੋਗਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ
 ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਜੋਗਾ ਬਣਾਉਣਾ
 ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ

ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੀ ਉਠਾਈ
 ਕਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬੀ
 ਸਾਹਿਤ, ਇਤਿਹਾਸ ਆਦਿ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ
 ਸੰਦਰਭਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟੇ ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ
 ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਯਾਂਤਰਿਕ ਪਾਠ ਨਾਲ ਉਹ
 ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਰਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮਝ
 ਸਕਣਗੇ? ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਧਰਮ
 ਦੇ ਕਚਘਰਤ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਪਰਣਾਈ ਏਥੋਂ ਦੀ
 ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਤੱਤੇ ਤੱਤੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ
 ਪ੍ਰਭਾਵਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮਝ
 ਦੀ ਯਥਾਰਥਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ,
 ਉਹ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਭੜਕਾਹਟ 'ਤੇ ਹੀ ਔਖੇ ਹੋ
 ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਲੋਕ ਹਿੰਦੀ
 ਵਿਚ ਫੁਧੇ ਗੁਟਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਖਮਣੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ
 ਪਾਠ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਸੁਖ ਨਾਲ
 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਚੋਖੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ
 ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਚੋਬਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ
 ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ
 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ 'ਕੀ ਕਰਨੀ
 ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ' ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ
 ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਹਰ ਥਾਂ ਇਸਦਾ ਲਾਭ ਹੀ ਨਹੀਂ
 ਉਠਾ ਰਹੇ। ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ
 'ਚ ਚੀਨੀ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅਵੱਲ
 ਦਰਜੇ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ
 ਦੀ ਅਣਖ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਹੈ।

ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੁਨੀਆ
 ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਹੈ। ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੇ ਇਕ
 ਸਰਵੇਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣਹਾਰਿਆਂ ਦੀ
 ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ 3000 ਬੋਲੀਆਂ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ
 ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 13ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ
 ਇਸਦਾ 11ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ
 60% ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਯੂ.ਕੇ. 'ਚ
 ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਿਛੋਂ ਦੂਸਰੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ
 ਨੰਬਰ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੂਸਰੀ
 ਭਾਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ
 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ
 ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਜਨ-ਗਣਨਾ ਵਿਚ
 ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ
 ਧੌਣੇ ਧੌ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ

ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
 ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਜਿਥੇ ਆਪਣੇ
 ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਿੱਖ ਵੱਡੀ
 ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰ
 ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਹਨ।
 ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ
 ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਦ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ
 ਛੱਡ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਹਨ। ਪਰ ਇੰਟਰਨੈਟ
 ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਤੇ ਬਲਾਗਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
 ਮਰ ਕੇ ਸੌ ਤੱਕ ਅਪੜਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਵਾਲੇ ਤਾਂ
 ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਲੱਖ ਦੇ
 ਦਾਈਏ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੱਸ
 ਅੱਡਿਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਰਿਸਾਲੇ ਘਟ ਹੀ ਕਦੇ
 ਵਿਕਦੇ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂ ਕੇ, ਕੈਨੇਡਾ
 ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ
 ਬੰਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਨਹੀਂ
 ਪੜ੍ਹਦਾ, ਹਾਂ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
 ਮੁਫਤ ਜ਼ਰੂਰ ਚੁੱਕ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ।
 ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ
 ਬੋਲਣਹਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਹੋ ਜਾਣ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ
 ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਗਿਆਨ ਚੋਖੀ ਮਾਤਰਾ
 ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ

ਜਾਂਦਾ ਓਨਾ ਚਿਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ
 ਰਹੇਗਾ। ਭਾਸ਼ਾ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਕਿਰਿਆਵੰਤ ਅਤੇ
 ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਬੋਲ ਚਾਲ ਤਕ ਸੀਮਤ
 ਰਹਿ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਦੂਜੀਆਂ
 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜਜ਼ਬ ਹੁੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ
 ਹੋਂਦ ਗੁਆ ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ
 ਲਚਰ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾਈ
 ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਵੀ ਏਹੀ ਹੈ ਕਿ
 ਅਸੀਂ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸੁਹਜ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਹਾਂ। ਏਹੀ
 ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
 ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
 ਯੂ ਐਨ ਓ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
 ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵਜਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

'ਸਾਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦਸ ਕਰੋੜ
 ਹੈ', 'ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵੱਖਰੀ' ਜਾਂ 'ਕੋਈ
 ਮਾਈ ਦਾ ਲਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ
 ਸਕਦਾ' ਜਿਹੇ ਫੋਕੇ ਉਪਭਾਵਕ ਦਮਗਜੇ ਮਾਰ
 ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।
 ਠੱਸ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਦਿਆਂ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ
 ਚੇਤਨਤਾ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਲਹਿਰ ਉਸਾਰਨ ਦੀ
 ਲੋੜ ਹੈ। ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲਈ ਜਾ
 ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਬਦਲ
 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸਰਾਸਰ ਗ਼ਲਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾ
 ਹੀ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਉਤੇ ਹਾਵੀ
 ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ
 ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ
 ਭਾਰੂ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਥੇ ਲੋਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
 ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਬਿਆਈ ਜਾਂ ਵਢਾਈ
 ਦੀ ਰੁੱਤੇ ਜਦ ਭਈਏ ਗੱਡੀਆਂ ਭਰ ਭਰ
 ਲੁਪਿਆਣੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਉਤਰ ਕੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ
 ਤੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
 ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਸ ਘੋਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, "ਭਈਆ ਜੀ,
 ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਚੱਲੋਗੇ, ਬਾਹਰ ਗੱਡੀ ਖੜੀ

ਹੈ?" ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ
 ਆਉਣਾ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਆਰਥਕ ਵਰਤਾਰਾ
 ਹੈ, ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਦੂਸਰੇ
 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ। ਇਹ
 ਵਾਪਿਸ ਤਾਂ ਹੀ ਮੁੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇ ਅਸੀਂ ਵਾਪਿਸ
 ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਮੁੜੀਏ। ਇਹ ਪਰਵਾਸੀ ਕਾਮੇ
 ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਵੀ
 ਰਚਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਏਹੀ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ
 ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਗੁਆ
 ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ
 ਚੱਲੇਗੀ। ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ
 ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕ ਕੇ ਰਹਿਣਾ
 ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਆਪਣੀ
 ਜ਼ਬਾਨ ਨਾਲ ਵਢਾਦਾਰ ਨਹੀਂ। ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ
 ਵੇਲੇ ਕਿੱਥੇ ਵਸਣਾ ਪਵੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਸਰ ਦੂਜੇ
 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ
 ਹਨ। ਪਰ ਨਿਰੰਤਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਰਹਿਣ
 ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸਾਡੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਣਾ
 ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਐਸ ਵੇਲੇ
 ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਜੇ 'ਸੁੱਤੇ ਸੇਰ' ਨੇ ਇਸਦਾ
 ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਛੇਤੀ
 ਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਅਮਰ ਕਾਰਨਾਮਾ

ਜਉ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਣ ਕਾ ਚਾਉ।
ਸਿਰ ਧਰ ਤਲੀ ਗਲੀ ਮੇਰੀ ਆਉ॥
ਇਤਿ ਮਾਰਗਿ ਪੈਰ ਧਰੀਜੈ।
ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਕਾਣਿ ਨਾ ਕੀਜੈ॥

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੋਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਵੇਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ

ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਝਰੋਖੇ 'ਚੋਂ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਤੱਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਮਰ ਮਿਟਣ ਲਈ ਇਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਐਸਾ ਜਜ਼ਬਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਵਾਨੇ ਸ਼ਮਾਂ ਦੀ ਲਾਟ 'ਤੇ ਮਰ ਮਿਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੈ ਪਰ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਭ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਗੀ ਮਿਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਪਿੰਡ ਪਹੁਵਿੰਡ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਨਵਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਣ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਇਹ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਖੇਮਕਰਨ ਨੂੰ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭਿੱਖੀਵਿੰਡ ਕਸਬਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਲਹਿੰਦੇ ਵਲ ਕਸਬਾ ਖਾਲੜਾ ਵਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭਿੱਖੀਵਿੰਡ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰਨ 1862 ਈ. ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਪਹੁਵਿੰਡ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਭਗਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀਉਣੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਜੱਟ ਸਨ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਆਪ ਨੂੰ 'ਦੀਪ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪ ਹੱਡਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਆਪ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਗਏ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕੀਤਾ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਆਪ ਨੇ ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ੀ, ਘੋੜ ਅਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੈਨਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਲਈ ਸੀ।

ਹੋਰ ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਇਹ ਗੁਣ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਕਤਸਰ ਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਸੰਨ 1704 ਈ: ਵਿਚ ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਠਹਿਰੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿੰਡੋਂ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਹੋ ਸਕੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਜੋ ਬੀੜ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖਵਾਈ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੇ ਧੀਰਮੱਲੀਆਂ ਕੋਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਬੀੜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੀੜਾਂ

ਦੇ ਉਤਾਰੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਪ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਬੀੜ 'ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।

ਇਹ ਸਮਾਂ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਦੱਖਣ ਵਲੋਂ ਆਏ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਕੇ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਖੜਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਂ ਪੈਣ 'ਤੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ ਸੀ। ਆਪ ਬੜੇ ਹੀ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ, ਨਿਯਤਕ ਅਤੇ ਬੇਘੋਰ ਜਰਨੈਲ ਸਨ।

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ' ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਘੇਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 19 ਜੂਨ, 1716 ਈ: ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦ ਵਧ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੱਤ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ' ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਕਾਇਲ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦਲਾਂ 'ਬੁੱਢਾ ਦਲ' ਅਤੇ 'ਤਰਨਾ ਦਲ' ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਰਨਾ ਦਲ ਦੇ ਅਗੇ ਪੰਜ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਪ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਕ ਜਥੇ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੂਬਾ ਅਬਦੁਲ ਸਮਦ ਖਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਣਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਥੇ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੁ ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ।

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਕੋਤਵਾਲ ਮੱਸੇ ਰੰਗੜ ਨੂੰ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਰੇ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਸੱਪ ਵਾਂਗੂ ਲੜਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਲੋਹਾ ਲਾਖਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਖਬਰ ਮਿਲ ਗਈ ਕਿ ਦੋ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘਾਂ ਸ. ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੱਸੇ ਰੰਗੜ ਦਾ ਸਿਰ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਹਰ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਇੱਥੋਂ ਧੰਨ ਦੌਲਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗਜ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਡੰਗਰਾਂ ਵਾਂਗ ਵੇਚਦਾ ਸੀ। ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਸੰਨ 1757 ਈ: ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੌਥੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੁਰਾ-ਖੋਜ ਹੀ ਮਿਟਾ ਦੇਣ ਦੀ ਧਾਰ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਤੈਮੂਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਾਪਿਆ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਫੌਜਦਾਰ ਜਹਾਨ ਖਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਜਹਾਨ ਖਾਂ ਬੜਾ ਹੀ ਜ਼ਾਲਮ, ਖੱਬਰ ਦਿਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਵੀ ਫੱਟ ਖਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ। ਇਹ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਫੌਜ ਨੇ ਬਾਰੂਦ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜਲ ਕਢਵਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਪੂਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਸਰੋਵਰ ਭਾਵ ਆਬੋ-ਹਯਾਤ (ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜਲ) ਵਾਲਾ ਸਰੋਵਰ ਪੂਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਚੁੱਪ ਕਿਵੇਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਅੰਤਿਮ ਲੜਾਈ 'ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਰੋ' ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ

ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲ ਕੂਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਤਰਨਤਾਰਨ ਕੀਤਾ (ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਥੇ ਲਕੀਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ)। ਜਹਾਨ ਖਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਟੱਕਰ ਪਿੰਡ 'ਗੋਹਲਵੜ' ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪਿੰਡ ਚੱਬੇ ਕੋਲ ਹੋਈ ਜਿੱਥੇ ਘਮਸਾਣ ਦਾ ਜੰਗ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਗਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੁਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਪਸਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਯਾਕੂਬ ਖਾਂ ਅਤੇ ਅਮਾਨ ਖਾਂ ਆਪਣੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਪਰ ਆਖਿਰ ਮੈਦਾਨ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਰਿਹਾ। ਆਪਣਾ ਕਮਾਨਦਾਨ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਦੁਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਪਸਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਲ ਦੇ ਘੋੜ ਅਸਵਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਯੋਧਾ ਭਾਈ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਪੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਭਾਈ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜਹਾਨ ਖਾਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਜਹਾਨ ਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਲੈਣ ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਗਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਹੇਠਾਂ ਸੀ।

ਪਿੰਡ ਚੱਬੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੜਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਥੀ ਬਾਬਾ ਨੌਧ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸੜਕ 'ਤੇ 'ਸਮਾਧ' ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਵਾਹਨ ਰੁਕ ਕੇ ਅਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਹੋਏ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੰਗਰਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਦੁਰਾਨੀ ਫੌਜਦਾਰ ਜਮਾਲ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ (ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤਾਈ ਖਾਂ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ)। ਉਹ ਲੜਨ ਲਈ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਸਮੇਂ 80 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਮਾਲ ਸ਼ਾਹ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜੁਆਨੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜੋਧੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਨਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਜਿੱਤ ਜਾਵੇਗਾ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ 'ਤੇ ਭਰਵੇਂ ਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਆਖਿਰ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਵਾਰ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਧੜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਭੇਟ ਕਰਨਗੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਚੱਲੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਤਲੀ 'ਤੇ ਟਿਕਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਹੱਥ ਫੜ੍ਹੇ ਖੰਡੇ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਆਹੂ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲੱਗੇ। ਬਿਨਾਂ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੜਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਗਦੜ ਮੱਚ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਵਾਕਿਆ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਸੂਰਾ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਏ ਜੋ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੋਤ।
ਪੁਰਜਾ ਪੁਰਜਾ ਕੱਟ ਮਰੈ, ਕਬਹੂੰ ਨਾ ਛਾਡੇ ਖੇਤ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸੀਏ ਤੇ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਅੰਸ਼ ਸਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਸਤੀ ਵਜੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 1756 ਈ: ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਸਰੂਪਾਂ ਦੇਵੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਜੱਸ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗੁਪਤਵਾਸ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਪ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਸਨ, "ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਪੂਰੇ ਜਰਨੈਲ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਪੁੱਜੀ ਹੋਈ ਬੰਦਗੀ ਵਾਲੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਵਾਸਾ ਸੀ। ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਵਿਚ ਵੈਰੀ ਨਾਲ ਜੁਝਦਿਆਂ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਦੀ ਸ਼ਮਸੀਰ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਕੜਕਦੀ ਉੱਥੇ ਜਦੋਂ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਚਾਰਦੇ ਤਾਂ ਆਪ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਮਾਨੋਂ ਫੁੱਲ ਕਿਰਦੇ ਸਨ।

ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹੁਬਲ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੇ ਸਦਕਾ ਜਿੱਥੇ ਮਿਸਲਾਂ, ਰਈਸਾਂ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਖੁਦਾ ਸਿੰਘ ਕਾਬੁਲ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਬਸਤੀ ਰਾਮ ਲਾਹੌਰ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਦੁੱਖ ਭੰਜਨ ਸੇਵਾਪੰਥੀ, ਬਾਬਾ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੌਰਗਾਬਾਦ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀਆਂ ਮਹਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀਆਂ ਵੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਹੀ 1801 ਈ. ਵਿਚ ਬਾਰਾਂ (12) ਮਿਸਲਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਜ ਤਿਲਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 'ਵਾ ਫਜ਼ਲੇ,

ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਵੀ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਜ਼ਰਾਨੇ ਵੀ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਆਪ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਸੰਮਤ 1835 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਹੁਤ ਵਧਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਗੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ।"

ਆਪ ਦੇ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਇਹ ਵੱਡੀ ਕਰਨੀ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਾਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਅਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਉਨਾ ਬਾਪੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਗੜ ਸੂਦੀ ਤਿਯੋਦਸ ਸੰਮਤੀ 1891 ਈ: 1834 ਨੂੰ ਉਨਾ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ।" (ਮਹਾਨ ਕੌਸ਼ ਪੰਨਾ 177)

ਬਾਬਾ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ, "ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਵਾਨੇ ਸਨ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸ਼ਮ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਸਾਰ ਹੋਣ ਲਈ

ਹਰ ਵੇਲੇ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਦੋਂ ਵਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸੁਰਤ ਜੋੜ ਕੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸ਼ਮਸੀਰ ਪਕੜ ਘੋੜੇ ਦੀ ਕਾਠੀ ਉੱਤੇ ਅਸਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਾ ਤਖਤ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫਿਰ ਇਤਿਹਾਸ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਯਤਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਹੀ ਉਪਜ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਰਾਜ-ਯੋਗੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵਿਵੇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਉਸਰਈਏ, ਧਰਮੀ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਕਥਨੀ ਕਰਨੀ ਦੇ ਸੂਰੇ, ਜੁਲਮ ਅਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਪੰਥ-ਜਗਤ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

ਹਰ ਸਾਲ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾਤ 26 ਤੋਂ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਉਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇ.ਐਸ. ਦਿਓਲ

ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਕਾਵਿ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਜੁਝਾਰਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਦੌਰ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਬੱਝਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਜੁਝਾਰਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਉਸ ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਨਕਸਲਵਾਦ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿਰਤੀ-ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਹੋਏ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਉਠੀ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਜਾਂ ਵਿਦਰੋਹੀ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੁਝਾਰਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਆਪਣੀ ਕਾਵਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਕਾਵਿ-ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਰੂਪਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਨਵੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨਵੀਨਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਡਾ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੀਨ-ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੀ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਕਾਵਿ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਦੁਹਰਾਉ ਅਮਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਬਦ-ਖੇਡ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ।

ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਾਸੀਅਤ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸੰਤ ਸੰਧੂ ਇੱਕ ਸੱਚੇਤਨ, ਸ੍ਰੇਣੀ-ਵੰਡ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ, ਸਮਕਾਲੀ ਰਾਜਸੀ-ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਪ੍ਰਤੀ ਵੰਗਾਰਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜੰਗ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕਵੀ ਹੈ। ਜੋ ਆਪਣੇ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸੀਸ ਤਲੀ 'ਤੇ (1970) ਰਾਹੀਂ ਜੁਝਾਰਵਾਦੀ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਸ ਦੀ ਅੱਗ (1988) ਅਤੇ "ਨੌਂ ਮਣ ਰੇਤ" (2008) ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤ ਸੰਧੂ ਆਪਣੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ "ਨੌਂ ਮਣ ਰੇਤ" ਵਿਚ ਸਮਕਾਲੀ ਰਾਜਸੀ ਸੱਤਾ ਉਪਰ ਸਿੱਧੀਆਂ ਟੋਕਾਂ ਲਾਉਣਾ ਹੋਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਸਦਕਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੋਈ ਰਿਸਤਿਆਂ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਵਰਗ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਚੇਤਨ ਹੋ ਕੇ ਹਾਕਮ ਵਰਗ ਦੇ ਯਥਾਰਥ ਰੂਪ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਦੁਖਾਂਤ

“ਨੌਂ ਮਣ ਰੇਤ”

ਤੋਂ ਜਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਵਰਗ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਵੰਗਾਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤ ਸੰਧੂ ਮਾਰਕਸਵਾਦ-ਲੈਨਿਨਵਾਦ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਦੇ ਪੱਖੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਉਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਰਾਜਸੀ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਭੰਡੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤ ਸੰਧੂ

ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬੁਰਜੁਆਦੀ ਵਰਗ ਜੋ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਪੁੱਲੋਤਾਰੀ ਵਰਗ ਦੀ ਲੱਟ-ਖਸ਼ੋਟ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੱਲੋਤਾਰੀ ਵਰਗ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਝਿਆਂ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਿੱਥੇ ਬੁਰਜੁਆਦੀ ਵਰਗ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਧਨਾਢ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਥੇ ਪੁੱਲੋਤਾਰੀ ਵਰਗ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਤ੍ਰਾਸਦਿਕ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸ਼ੋਸ਼ਕ ਸ੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਉਘਾੜਦਾ ਹੋਇਆ ਸੰਤ ਸੰਧੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਾਲੇ ਕਾਂ, ਲਹੂ ਪੀਣੀਆਂ ਜੋਕਾਂ, ਸ਼ਾਹ, ਚਲਾਕ ਬਿੱਲੀਆਂ, ਅੱਗ 'ਚ ਤੇਲ ਪਾਉ, ਨਾਗ, ਮਾਸ ਖਾਣੇ ਸ਼ੇਰ, ਕੁੱਤੇ, ਸੈਦੇ ਆਦਿ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: ਗੱਦੀਆਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਬੂਟੇ ਦੀ, ਜੜ੍ਹੀ ਤੇਲ ਦੇ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਬੂਟੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਰਨ, ਬਹੁ ਹੋ ਛਤਕਿਤ ਹੁੰਦੇ।

“ਨੌਂ ਮਣ ਰੇਤ” ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਾਵਿ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਸਮਾਜਕ ਚਿੰਤਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਸੀ ਸੱਤਾ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ। ਜੁਝਾਰਵਾਦੀ ਕਵੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੜਤਾ ਨਾਲ ਅਪਨਾਉਣ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਵੀਤਾ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਨਵੀਨਤਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੱਤਾ ਵਰਗੇ ਨਵੀਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਟੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਸੀ ਸੱਤਾ ਜਮਾਤੀ ਵੰਡ ਦੀ ਜਨਨੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੀਤੀ ਫੁੱਟ ਪਾਉ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੇ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ, ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਹਿਰ ਦਾ, ਮਸਲਾ ਹੈ ਪੂਨੀ ਜੋਕ ਦਾ, ਮਸਲਾ ਹੈ ਕਾਲੇ ਪਹਿਰ ਦਾ, ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਬੰਦੂਕ ਦਾ, ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਤਲਵਾਰ ਦਾ, ਮਸਲਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਰਿਸ ਰਹੀ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਕਹਿਰ ਦਾ।

ਸੰਤ ਸੰਧੂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਕੇ ਜਮਾਤੀ ਵੰਡ ਲਈ ਵੰਗਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੰਗਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕਿਰਤੀ-ਕਿਸਾਨੀ ਵਰਗ ਦੇ ਤ੍ਰਾਸਦਿਕ ਪੱਖ ਜਿਵੇਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਨਾ ਮਿਲਣਾ, ਜਮੀਨ ਦਾ ਗਹਿਣੇ ਪੈਣਾ, ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਜ ਲਾਉਣਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਿਖੇਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਰੂੜੀਗਤ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮ, ਨਾਨਕ, ਮਰਦਾਨਾ, ਜੋਰਾਵਰ, ਅਜੀਤ, ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੂਕਾ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਆਦਿ। ਡਾ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁਝਾਰ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਤੇ ਵਧੇਰੇ ਬਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤ-ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਵਿਰਸਾ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੈਂ ਸੀ ਵਾਰਿਆ ਲਹੂ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੇ, ਦਾ ਸਿਲ੍ਹਾ ਕਿਵੇਂ ਤਾਰਿਆ ਡੁੱਬ ਗਏ ਨੇ ਸਰਸਾ, ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਝਾਲਾਂ ਦੀ ਦੱਸ ਨੂਰਿਆ, ਖਬਰ ਮੇਰੇ ਲਾਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਠ ਹੋਣ ਲਈ ਕਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਗਾਰਦਾ ਹੈ:

ਆਪਾਂ ਜੇ ਨਾ ਹੋਏ ਇਕੱਠੇ ਡਰਪੋਕ ਬਣੇ ਜੇ ਮੁਹਰੇ ਨੱਠੇ ਚੀਤੇ ਪਾਤ ਦੇਣਗੇ ਪੱਠੇ ਡਾਕੂ ਜੋਕਰ ਗਿਆ ਨਾ ਫੜਿਆ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਸੂਲੀ ਹੈ ਚੜ੍ਹਿਆ

ਪੂਨੀ ਧਰਤੀ, ਜੰਗ, ਜੰਗ ਦੀ ਬਾਤ ਵਰਗੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸੰਧੂ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਫਿਰੰਗੀਆਂ ਦੀ ਚਾਲ, ਸੋਦਾਈਆਂ ਦੀ ਖੇਡ, ਨਫਰਤਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੱਸਦਾ ਅਤੇ ਅਮਨ-ਸਾਂਤੀ ਦੀ ਤਾਘ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਵਰਗੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਐਗਲੋ-ਅਮਰੀਕਨ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਭ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹੈ।

ਸੂਲੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਇਸ ਦੈਂਤ ਦੁਆਰਾ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਅਫਗਾਨ, ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਾਂ ਕਾਰਨ ਚੁੰਨੀਆਂ ਤੋਂ ਲੱਥੇ ਗੋਟੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਸਿਰੋਂ ਲਹੇ ਆਸਰੇ ਅਤੇ ਬਿਹਰਾ ਰੋਂਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਜਦ ਧਮਕ ਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਏ, ਤਾਂ ਨੈਣੀ ਨੀਦ ਨਾ ਪੈਂਦੀ ਏ, ਹਰ ਮਾਤਾ ਸੁੱਕਣੇ ਪੈਂਦੀ ਏ, ਇੱਧਰ ਵੀ ਮਿਰਜੇ ਵੀਰ ਮਰੇ ਉਧਰ ਵੀ ਸੜ੍ਹ ਗਏ ਵਣ ਹਰੇ ਮੇਰੇ ਨੈਣ ਕਟੋਰੇ ਜਲੂ ਭਰੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਵੀ ਨੇ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਵਰਗੇ ਨਵੀਨ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲੇ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਛੋਹਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਜੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਮੁਲਕ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ, ਕੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਰਖਤ ਅਤੇ ਜੰਗਾਂ ਦਾ ਨੀਲੇ ਅੰਬਰਾਂ ਤੇ ਉਡਦਾ ਧੂੰਆਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਵੀ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਏਕਤਾ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਕਵੀ ਇਸ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਪੁਸਤਕ ਚਰਚਾ

ਨੂੰ ਇੰਜ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਧਰਤੀ ਦੇ ਹੇਠ ਖੜਾ, ਡੋਲ ਬੈਲ ਜਾਏਗਾ ਸੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਬਲ ਫੈਲ ਜਾਏਗਾ ਜਦੋਂ ਹਰੇ ਵਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰ ਲੁਕ ਜਾਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੇਰੇ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚੋਂ ਰੁੱਖ ਮੁੱਕ ਜਾਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਹੋੜ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਰਗੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਉਸਾਰਦੇ ਹਨ। ਸੂਣੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਰੂਪੀ ਨਿਮਨ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਧੂ ਦੀ ਜੁਝਾਰੀ ਸੂਣੇ:

ਕੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਕੁੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਕਬਰਾਂ ਹੱਤਿਆ ਭਰੂਣ ਦੀਆਂ ਆਈ ਜਾਣ ਖਬਰਾਂ ਪੀਆਂ ਲਈ ਮਾਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਮਾਲਣਾਂ ਨੇ ਲੁੱਟ ਲਈਆਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਡੋਡੀਆਂ ਅਤੇ

ਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਸੀ ਸ਼ਾਹ ਜੋ ਕੰਗਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਧੋਤੀ ਤਾਂਈ ਪਾਤ ਕੇ ਰੁਮਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੁਣ ਰੁਲੀਆਂ ਜੁਆਨੀਆਂ ਬਦਲਾਂ ਦੇ ਹੇਠ, ਸਾਡਾ ਚੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੁਝਾਰਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਮੋਢੀ ਪਾਸ਼ ਸੰਤ ਸੰਧੂ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਸਾਥੀਵਾਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁੜ੍ਹਾ ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਵਿ ਜਗਤ ਦੇ ਸਿਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਵਜੋਂ ਚਿੱਤੀਆਂ ਦਾ ਚੰਬਾ, ਪੁੰਦ ਦੇ ਬੱਦਲ, ਨੌਂ ਮਣ ਰੇਤ, ਅੰਬ ਦਾ ਕਤਲ, ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਵਰਗੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਕਵਿਤਾ 'ਦੇ ਸੰਤ' ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਮੰਜਕੀ ਦਾ ਮੋਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਰਾਖੇ, ਯੂਰਪੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਥ ਦੇ ਮੋਢੀ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਸਰਾਏ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤ ਸੰਧੂ ਦੇ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ "ਨੌਂ ਮਣ ਰੇਤ" ਦੀ ਹਰ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਨੁਹਾਰ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਾ ਰੂਪਮਾਨ ਹੈ। ਕਵੀ ਵਰਤਮਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਭੂਤ ਦੀਆਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਰੂੜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਭਵਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਜਗਿਆਸੂ ਹੈ ਜੋ ਵਰਗ ਰਹਿਤ ਹੋਵੇ। ਸੰਤ ਸੰਧੂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਲੋਚਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇ।

ਡਾ. ਗੁਰਬਚਨ

ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਪਾਰਸਾਈ (ਜਨਮ 22 ਅਗਸਤ 1922, ਚਲਾਣਾ 10 ਅਗਸਤ 1995) ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਵਿਚਰਦੇ ਵੱਡੇ ਵਿਅੰਗਕਾਰ ਸਨ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਮੂਲ ਰੂਪ 'ਚ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਲੇਖਕ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਾਰਸਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਦਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਲੇਖਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ ਵਿਚਲੇ ਮੋਹ ਭੰਗ ਨੂੰ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ, ਲੇਖ, ਨਾਵਲ, ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। 'ਪਾਰਸਾਈ ਰਚਨਾਵਲੀ' ਛੇ ਭਾਗਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਦਾ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਨਮੂਨਾ;

ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚ 'ਚ ਆਦਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਕ ਆਦਮੀ ਮੈਂ ਵੀ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਲਾਲਚ 'ਚ ਕਈ ਲੋਕ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੈਂਕੜੇ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੈਂ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹਾਂ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਵੀ ਸੰਮੇਲਨ ਸਨ। ਕਵੀ ਸੰਮੇਲਨ ਮੇਰੇ ਕਰਕੇ ਖੂਬ ਜੰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਐਨੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਕਵੀ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿਹੜਾ ਘਟੀਆ। ਉੱਜ ਘਟੀਆ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਮੈਂ ਚੰਗਾ ਤੇ ਪਿਆਰਾ

ਅਸਫਲ ਕਵੀ-ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਦਾ ਸਫਲ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਾਂ। ਜਿੰਨਾ ਘਟੀਆ ਕਵੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸਨੂੰ ਮੈਂ ਓਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੰਮਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਸਤੀ 'ਚ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਸਿਰ ਮਾਰ ਕੇ ਦਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਲੋਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਚਨਾ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਹੈ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਇਹ ਭਰਮ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਝਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਹਿੱਲਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦਾਦ ਦੇਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸੁਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ-ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਚੀਜ਼ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰ ਉਪਰੋਂ ਲੰਘਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ ਕਈ ਸੰਕਟਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ। ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਲਜ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਫਾਟਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ 'ਸੁਆਗਤ' ਦੇ ਬਦਲੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਾ ਕਾਰਟੂਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗਾਲਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਆਪਣੀ ਕਬਰ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਕਵੀ ਮੰਡਲੀ ਨਾਲ ਮੰਚ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁੰਡੇ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਹਾਕੀਆਂ। ਕਵੀ ਆਪਣਾ ਕਲਾਮ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕੋਈ ਕਵੀ ਦੋ ਪੰਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਪੜ੍ਹ

ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਆਖਦਾ-ਕਵੀ ਸੰਮੇਲਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੋ-ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ, 'ਨਹੀਂ, ਚੱਲਣ ਦਿਓ।' ਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਮੰਚ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਕਵਿੱਤਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਲੜਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਕਵਿੱਤਰੀ ਅੱਧਖੜ ਸੀ। ਪਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਦਿਲ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੋ, ਤੁਸੀਂ ਜਿਸਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਐਂਨੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।" ਗੁਰੂ ਆਖਰ ਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਿਕਤੀ ਨਾਲ

ਹੁੱਲੜ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ। ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦੀ ਕਵਿੱਤਰੀ ਨੂੰ ਜੁਆਨ ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਕਸ਼ੀ ਦਾ ਸੁੱਖ ਮਿਲਿਆ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਬਿਜਲੀ ਗੁੱਲ ਹੋ ਗਈ। ਕਵਿੱਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ-ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੋਗੇ? ਉਹ ਬੋਲੀ-'ਹਾਂ, ਲੇਕਿਨ ਲਾਈਟ ਤਾਂ ਆ ਜਾਵੇ।' ਮੈਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਰਾਣੀ ਲੱਛਮੀ ਬਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੂਸਰੀ ਵੀਰ ਨਾਰੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਲੱਛਮੀ ਬਾਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਲੜੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਉਸਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਮਾਈਕ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ

ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਦੋ ਪੰਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਉਹ ਬੈਠ ਗਈ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਗੱਲ ਸੁੱਝੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ- ਮਿੱਤਰੋ, ਮੈਂ ਜੱਬਲਪੁਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸਤਾਦ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੜਕੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਲੜਕੇ ਤਾਂ ਜੁਆਨ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇੜਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਅੰਮਾ ਨੂੰ ਵੀ ਛੇੜ ਲੈਂਦੇ ਹੋ। ਗੱਲ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਨਿੱਕਲੀ ਕਿ ਸੰਨਾਟਾ ਛਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਨੇੜੇ ਬੈਠੇ ਕਵੀ ਰਾਮਵਿਲਾਸ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- 'ਫਟਾਫਟ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹ ਦੇਹ, ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।' ਰਾਮਵਿਲਾਸ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਾਦ ਨਾਲ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮੁਸੀਬਤ ਇਹ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਲੜਕੇ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਵੀ ਸੰਮੇਲਨ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਰੱਬ ਨੇ ਮਿਹਰ ਕੀਤੀ, ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਸਾਡੀ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ੀ ਗਈ।

ਇਕ ਕਵੀ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਕਵੀ ਨੇ ਵੱਡੀ ਆਫ਼ਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਗਰੁਪ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦਾਰੂ ਪਿਲਾ ਕੇ ਪੂਰਾ ਟੱਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੰਚ ਗਰਮ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਸਭਾ ਵਿਗਾੜਨ ਲਈ ਢੱਠੇ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਝੂਮਦਾ-ਝੂਮਦਾ ਮੰਚ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਕਵੀ ਤੋਂ ਮਾਈਕ ਖੋਹਣ ਲੱਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- "ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ

ਪੜ੍ਹਾਂਗਾ।" ਮੈਂ ਸਮਝਾਇਆ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣਾ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ, "ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਕਵੀ ਹਾਂ, ਜਨਤਾ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਨ ਆਈ ਹੈ।" ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਹਿੱਲ ਗਿਆ, "ਤੈਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ? ਤੂੰ ਵਾਰਤਕ ਲੇਖਕ ਹੈਂ। ਤੂੰ ਕਵੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਾਂਗਾ।" ਉਹ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੰਨ 'ਚ ਕਿਹਾ, "ਤੈਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰਾਂਗਾ।" ਉਸਨੇ ਮਾਈਕ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਕਿਹਾ, "ਸੁਣੋ, ਇਹ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰਨਗੇ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਕਵੀ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਤ ਮਾਰਨਗੇ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਰਹੋਗੇ।"

ਮੈਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਲਾਡਲੇ ਕਵੀ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਦੁਰਦਸਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮਾਰੋਹ 'ਚ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਲੋਕ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਖੜ੍ਹੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਖਾੜੂ ਸਨ। ਮੈਂ ਸਮਝਾਇਆ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਮੈਂ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ। ਅਖੀਰ ਇਕ ਤਰਕੀਬ ਸੁੱਝੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਣਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਜਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਕਹੋ, ਪੂਝ, ਸਾਨੂੰ ਸੁਣ ਲੈਣ ਦਿਓ।" ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਇਸ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ। ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀ ਪੈ ਗਏ।

-ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ (1925)

ਦਿਉਂ ਢਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੋਢੇ ਵੇਲੇ ਦਾ ਨਿਵਾਲ ਸੂਰਜ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਬਾਲ ਵਾਂਗ ਘੁੰਮਣ ਲਗਾ। ਹੁਨਾਲ ਦੀ ਭਠਿਆਰੀ ਧੁੱਪ ਮਾਂਦ ਪੈ ਗਈ, ਰੇਤਲੀ ਭਾਂਡੇ ਦੇ ਉਹ ਕਿਣਕੇ, ਜੋ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਨਗੀਨਿਆਂ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦੇ ਸਨ, ਮੁੜ ਮਿਟਿਆਲੇ ਹੋ ਗਏ, ਤਦੋਂ ਬੋਲਾ ਸਿੰਘ ਤਰਖਾਣ ਨੇ ਕਹੀ ਮੌਢੇ ਤੇ ਸੁੱਟ ਲਈ, ਲੱਕ ਉਤੇ ਹੱਥ ਰਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦੁਖਦੀ ਪਿੱਠ ਨੂੰ ਸਿਧਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਲੰਮਾ ਹੌਕਾ ਭਰਿਆ। ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਮਾਝੂਆ ਸਰੀਰ ਝੋਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਰੁਮਕਾ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਹਵਾ ਦਾ ਰੁਮਕਾ ਨਾ ਆਇਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਢਿੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਪੱਗ ਵਿਚ ਪਸੀਨੇ-ਭਿਜੇ ਕੋਸਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਰਦਾ ਬੋਲਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲ ਵੇਖਣ ਲਗਾ।

ਉਹ ਸਭੇ ਅਜੇ ਕੰਮੀ ਜੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪੈਂਨੂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਬੁੱਢਾ ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਲਗਾਤਾਰ ਕਹੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਮਗਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੀਂਗਰ ਭਰ-ਭਰ ਕੇ ਟੋਕਰੀਆਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ, ਪੈਲੀਆਂ ਦੀ ਵੱਟ ਉਤੇ ਸੁਟੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਲਾਲ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਹੀਨ ਯੂੜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਲੇ ਇਕ ਪੁੰਦਲਕਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਡੁਬਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਟੋਢੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਉਸ ਪੁੰਦਲਕੇ ਉਤੇ ਗੁਲਾਲ ਛਿੜਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਸੜਕ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਾਮੇ, ਬੋਲਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਪੇ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮੁਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਸਭੇ ਅਜੇ ਕੰਮੀ ਜੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਪਰਤਣ ਦੀ ਅਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਪਦੀ। ਬੋਲਾ ਸਿੰਘ ਬੜਾ ਅਣਖੀ ਕਾਮਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਹੀਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਝਲਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਵਿਹਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਜੇ ਘਰ ਪਰਤ ਕੇ ਉਹਨੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤਕ ਤਰਖਾਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਏਨਾ ਤਰਖਾਣਾ ਕੰਮ ਉਹਦੇ ਕਰਨ ਗੋਚਰਾ ਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਏਥੇ ਆਮ ਮਜ਼ੂਰਾਂ ਵਾਂਗ ਕਹੀ ਫੜੀ ਸੜਕ ਪੁਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਚਾਉ ਉਠ ਖਲੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੜਕ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਏ। ਤੇ ਮਨ ਦੇ ਚਾਅ ਨੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਖਿਆਲ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਟਿਕਣ ਦਿੱਤਾ।

ਰਤਾ ਜੀ ਹੌਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਜਾ ਖਲੋਤਾ। ਦਰਦਮੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ: “ਚਾਚਾ, ਤੇਰੀ ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ਏ। ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਏ। ਤੈਨੂੰ ਏਨੀ ਕਰਤੀ ਮਿਹਨਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।”

ਕਹੀ ਭੁੱਆ ਕੇ ਬੁੱਢੇ ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਇਕ ਤਗੜਾ ਖਲੋਪਕ ਸਾਹਮਣੀ ਪੈਲੀ ਦੀ ਵਟ ਉਤੇ ਸੁਟਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ ਅੱਖਾਂ ਬੋਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਗਡਦਾ ਰਤਾ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ: “ਬਲੇ ਓਏ ਗਠਰੂਆ, ਕੀ ਕਹਿਣੇ ਤੇਰੇ? ਏਨਾ ਹੀ ਮੱਲ ਏ ਤਾਂ ਆ ਘੁਲ ਲੈ ਖਾਂ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ।”

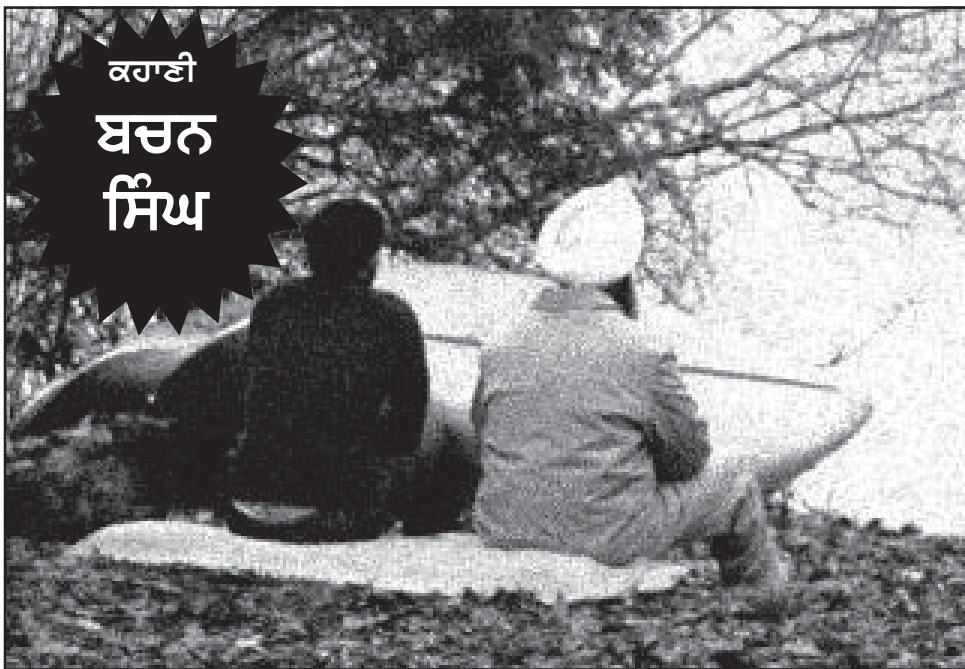
ਤਰਖਾਣ ਨੇ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਚੋੜੀ ਛਾੜੀ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਉਹਦੇ ਡੋਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਛਲੀਆਂ ਫਰਕਦੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਤੇ ਉਹਨੇ ਚੁਪ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿਆਣਪ ਸਮਝੀ। ਆਪਣੀ ਕਰਤ-ਬਰਤੀ ਦਾਗੜੀ ਉਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ, ਉਹ ਇਕ ਖਿਸਿਆਨੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਜੁੱਤੀ ਉਤੇ ਜੰਮੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮੋਟੀ ਤਹਿ ਛੰਡਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਕੂਲ ਮਾਸਟਰ ਇਕ ਨਕਸ਼ਾ ਜਿਹਾ ਤਹਿ ਕਰਦਾ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ: “ਲੋਕ-ਸੇਵਾ ਲਈ ਜਵਾਨ ਉਮਰਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਵਾਨ ਹਿੰਮਤਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਬਿਰਧ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਬੇ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਬੜੀ ਹੁੰਦਰਹੋਲ ਹੈ। ਪੱਖੋਵਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ।”

ਆਪਣੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਂਦਿਆਂ, ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਲ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਪਾਣੀ ਚਾਹੀ ਤੇ ਬੋਲਿਆ:

“ਮੁਨਸੀ, ਆਹ ਨਕਸ਼ਾ ਜਿਹਾ ਕੀ ਚੁਕੀ ਫਿਰਨਾ ਏ?”

ਸਕੂਲ ਮਾਸਟਰ ਬੋਲਿਆ, “ਇਹ ਉਸ ਸੜਕ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਏ ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਉਚਾਣਾਂ, ਨੀਵਾਣਾਂ ਅਤੇ ਮੋੜ ਸਭ ਉਲੀਕੇ ਹੋਏ ਹਨ।”

“ਲੈ ਭਲਾ”, ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਏਸ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਕਾਹਦੀ ਲੋੜ ਸੀ? ਵਿਚੋਂ ਸੜਕ ਹੀ ਬਣਾਉਣੀ ਸੀ ਨਾ, ਕੋਈ ਅਰਬੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲਾਉਣੇ। ਆਹ ਜੁ ਹੋਇਆ

**ਕਹਾਣੀ
ਬਚਨ
ਸਿੰਘ**

ਪੱਖੋਵਾਲ, ਤੇ ਆਹ ਕੋਟ ਗੁਜਰ ਸਿੰਘ ਦਾ, ਤੇ ਆਹ ਵਿਚੋਂ ਸੜਕ ਕਢ ਲਈ।” ਬਾਬੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀ ਤਲੀ ਉਤੇ ਨਿਬੇੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੁਣ ਪਿੰਡ ਵਲ ਪਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਚਨਚੇਤ ਬੋਲਾ ਸਿੰਘ ਤਰਖਾਣ ਨੇ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ- “ਓਹ ਵੇਖੋ ਨਾ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਟੀ ਜਾਂਦਾ ਏ!”

ਸਕੂਲ ਮਾਸਟਰ ਮੁੜ ਕੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਲ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਬੜਾ ਚਿਰ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਬੋਲਿਆ:

“ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਿਆਂ ਬਾਤਾਂ ਨੇ!”

ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਖੁਬਰੇ ਕੀ ਆਈ, ਉਹਨੇ ਨੀਂਗਰਾਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਵਿਚੋਂ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਡੇ ਬਲਬੀਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸਦਿਆ ਤੇ ਮਲਕਤੋਂ ਜਹੇ ਉਹਦੀ ਪਿੱਠ ਬਾਪਦਾ ਬੋਲਿਆ: “ਬੀਰਿਆ, ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਮੁੜਨਾ?”

“ਉਹਨੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ”, ਮੂੰਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤੀਂ ਵੀ ਏਥੇ ਹੀ ਸੁੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਿੰਡੋਂ ਰੋਟੀਆਂ ਲੈ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਭੀ ਏਥੇ ਹੀ ਸੋਂ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੁ। ਆਂਹਦਾ ਏ ਮੈਂ ਤੜਕੇ ਸਾਰ ਹੀ ਪੁਟਾਈ ਨੂੰ ਲਗ ਪੈਣਾ ਏ।”

“ਪਰ ਏਥੇ ਮੰਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਿਸਦੀ ਨਹੀਂ”, ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੁਪਾਸੀਂ ਨਜ਼ਰ ਦੁੜਾਈ।

“ਆਹੋ”, ਮੂੰਡੇ ਨੇ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾ ਹੀ ਆਖਿਆ, “ਅਸਾਂ ਪੈਲੀ ਦੀ ਵੱਟ ਉਤੇ ਹੀ ਚਾਦਰ ਵਿਛਾ ਲਈ ਸੀ।”

ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੂੰਡੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਘੁਟ ਲਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਪਿਉ ਪੁੱਤਰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਦੁਲੇ ਹੋ।”

ਹਾਂ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁੱਟੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਲਟਕ ਲਗ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਖਾਸਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਥ ਪਾਂਦਾ ਸੀ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਬਲ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਦਰਤ ਕੇ ਰਖ ਦੇਂਦਾ ਸੀ। ਵਾਢੀਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਫਸਲਾਂ ਉਡਾਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਵਰਗਾ ਲਾਵਾ ਵੀਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹਦੀ ਦਾਤਰੀ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲਪਕ ਸੀ। ਬੇਕਿਨਾਰ ਫਸਲਾਂ ਉਹਦੀ ਜਾਦੂ-ਛੋਹ ਨਾਲ ਭੁੰਜੇ ਵਿਛਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਰਘੀ ਵੇਲੇ ਨਾਲ ਉਸ ਖੇਤ ਵਿਚ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੀਕ ਲੰਮਾ ਝੰਮਾ ਕਮਾਦ ਝੂਮ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦੁਪਹਿਰ ਤੀਕ ਉਹਦੇ ਸਬਰ ਲੱਥ ਗਏ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਦਾਤਰੀ ਫੜੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਉਧਰ ਜਾਂਦਾ ਵੇਖਿਆ ਸੀ।

ਕਹੀ ਦੀ ਸੱਟ ਗੁੰਜਣ ਲਗ ਪਈ ਸੀ। ਭੋਂ ਸਖਤੋਰੀ ਆ ਗਈ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਗੈਤੀ ਫੜ ਲਈ। ਜਿਵੇਂ ਹੱਡ ਭੰਨ ਕੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਉਹਨੇ ਸੜਕ ਅਜੇ ਹੀ ਮੁਕਾ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਤੇ ਉਹ ਇਵੇਂ ਹੀ ਕਰਦਾ ਜੇ ਉਹਦੇ ਵੱਸ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਅਜੇ ਪੂਰੇ ਪੰਜ ਫਰਲਾਂਗ ਪੁਟਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਫਰਲਾਂਗ ਤੇ ਅਜੇ ਰੋੜੀ ਕੁਟਣੀ ਵੀ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦੀ ਸਾਉਣੀ ਬੀਜੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਸੜਕ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਅਸਲੋਂ ਮੱਠਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਸੜਕ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਗਿਣਤੀ ਬੁੱਢਿਆਂ ਤੇ ਬਾਲਾਂ ਦੀ

ਸੀ। ਗਠਰੂਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੁੜ ਚੋਂ ਮੌਢੇ ਤੇ ਅਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਰਾਈ ਫੜ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਸਿਆਤਾਂ ਮਗਰ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। ਇੰਨਾ ਸੁਕਰ ਕਿ ਐਤਕੀਂ ਬਰਸਾਤ ਨੂੰ ਕੁਵੇਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਤੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਸਾਰੀ ਸੜਕ ਪੱਕੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਾਉਣ ਦੇ ਸਰਾਏ ਛੁਟ ਪਏ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਕਰਾਈ ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਉਣ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਦੋੜ ਲਗ ਪਈ। ਕੋਣ ਪਹਿਲੇ ਵਰੁਦਾ ਏ! ਕੋਣ ਪਹਿਲੇ ਸੜਕ ਮੁਕਾਉਂਦਾ ਏ! ਏਸ ਦੋੜ ਵਿਚ ਉਹ ਪਿੰਡੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਉਚਕਨੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਪਰਾਮ ਰਖਦੀ, ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁੱਤਾ ਵੀ ਏਥੇ ਹੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਪੰਜ ਕੋਹ ਪਿੰਡੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਮੁੜਨ ਅਤੇ ਫੇਰ ਸਵੇਰੇ ਕੰਮ ਤੇ ਅਪਤਨ ਤੇ ਚੋਖਾ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਲੇਖੇ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਜਾਗ ਕੇ ਅੱਜ ਉਹਨੇ ਕਹੀ ਉਲਾਰੀ ਤੇ ਨਾਲ ਉੱਚੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ ਛੋਹਿਆ ਸੀ।

ਸੂਰਜ ਦਾ ਭੱਖਦਾ ਮੂੰਹ ਦੁਮੇਲੇ ਦੇ ਰੰਗੀਨ ਛੰਡ ਵਿਚ ਟੁੱਭੀ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਕਲਿੱਤਣ ਸੂਰੀਆਂ ਗੁਲਾਈਆਂ ਵਿਚ ਰੀਗਣ ਲਗੀ। ਤੋਤਿਆਂ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਡਾਰ ਇਕ ਕੈਂਚੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਸਿਰ ਉਤੇ ਲੰਘ ਗਈ। ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੇ ਨਿੱਮੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਉਕਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ। ਰਾਤ ਪਸਰਨ ਲਗੀ, ਤਦੇ ਮਲਕਤੋਂ ਹੀ ਇਕ ਟਿਬੇ ਉਗਲਿੱਓ ਚੰਨ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਉਭਰ ਆਈ, ਨਿੱਤਰੀ ਚਾਨਣੀ ਸੁਪਨੇ ਟੁੰਬਣ ਲਗੀ।

ਕਿੰਨੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਇਕ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਦੁਆਲਿਉ ਮਿਟੀ ਪੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੈਤੀ ਦੇ ਤਗੜੇ ਹੁਝਕਿਆਂ ਨਾਲ ਅਖੀਰ ਉਹਨੇ ਉਹ ਪੱਥਰ ਉਖੇੜ ਕਢਿਆ, ਪਰ ਉਹਦਾ ਲੱਕ ਦੁਹਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦਾ ਸਾਹ ਪੌਖਣੀ ਵਾਂਗ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੈਤੀ ਦੇ ਦਸਤੇ ਉਤੇ ਬਾਂਹ ਟਿਕਾ ਕੇ ਉਹ ਉਸ ਪੱਥਰ ਉਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਤਦੋਂ ਪੂਰੇ ਵਲੋਂ ਪੌਣ ਦੀ ਠੰਢੀ ਤੇ ਸੁਖਿਆਰੀ ਰੁਮਕ ਆਈ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮਿਚਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਹ ਸੁੱਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਏਨਾ ਜਾਗਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਹਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਸੁਰਮਈ ਰੰਗ ਦੀ ਉਸ ਚੌੜੀ ਸੜਕ ਦੇ ਦੁਪਾਸੀਂ ਅੰਬ ਦੇ ਘਣ-ਛਾਵੇਂ ਰੁੱਖ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਵੇ ਤੋਤੋਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋ ਦੋ ਕੋਹ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਸੜਕ ਉਤੇ ਬਣੀਆਂ ਪੁਲੀਆਂ ਹੇਠੋਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਨਹਿਰਾਂ ਭਾਖੜੇ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਪਾਣੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਈਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਤੋਂ ਖੂਨ ਖਰਾਬੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਖਾਨਦਾਨੀ ਅਦਾਵਤਾਂ, ਕਤਲ, ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਾਣੀ ਏਨਾ ਸੀ ਕਿ ਮਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਪੱਖੋਵਾਲ ਤੇ ਕੋਟ ਗੁਜਰ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਉਹ ਕਲਰੀ ਭੋਂ ਵਲੈਤੀ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਬੇਕਿਨਾਰ ਪੈਲੀਆਂ ਸਰਰ ਸਰਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਣਕਾਂ, ਕਮਾਦ ਤੇ ਕਪਾਹਾਂ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਵਾਂਗ ਲਹਿਰਾਂ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਕਲਰੀ

ਪੁਰਾਣਾ ਮਾਖਿਓਂ

ਧਰਤੀ ਕਣਕਾਂ ਦੇ ਸੋਨੇ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੀ ਬਸੰਤੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਤੇ ਖੱਬਲ ਦੇ ਸਾਵੇ ਗਲੀਚਿਆਂ ਨਾਲ ਢਕੀ ਗਈ ਸੀ।

ਉਹਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਚੌੜੀ ਸੁਰਮਈ ਸੜਕ ਤੇ ਪੱਖੋਵਾਲ ਦੇ ਮੂੰਡਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਕੋਟ ਗੁਜਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਧੁਪੀਲੀ ਸਵੇਰ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਹਸੂ-ਹਸੂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਭੇ ਮੂੰਹ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਮੂੰਡੇ ਸਨ ਤੇ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਅਗੇ ਲਸੁੜੀ ਪੱਗ ਤੇ ਖਾਕੀ ਨਿੱਕਰ ਵਾਲਾ ਬਲਬੀਰ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਕਾ ਇਕ ਉਹ ਜਾਗੋਮੀਟਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚੌਕ ਪਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ‘ਬਾਪੂ ਬਾਪੂ’ ਬੁਲਾਈਆਂ ਉਹਨੇ ਬਲਬੀਰ ਦੀਆਂ ਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਤੇ ਉਹ ਵਾਜ਼ ਦੇ ਮਗਰ ਉਠ ਨੱਠਾ। ਉਹਨੇ ਵੇਖਿਆ ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਇਕ ਕਿੱਕਰੀ ਨੂੰ ਘੁਟ ਕੇ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਹੱਥੋਂ ਛੁੜਕ ਗਏ ਥੈਲੇ ਵਿਚੋਂ ਰੋਟੀਆਂ, ਗੰਢੇ ਤੇ ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਗਲਾਸ ਭੋਇੰ ਤੇ ਰਿੜ੍ਹੇ ਪਏ ਸਨ। ਅਗੇ ਵਧ ਕੇ ਉਹ ਮੂੰਡੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਗਾ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਖਾਨਿਉਂ ਗਈ। ਮੂੰਡੇ ਦੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚੋਂ ਲੂਹ ਵਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਲਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜ਼ਾਲਮ ਉਡਣੇ ਸੱਪ ਨੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗਾਤਰਿਓ ਨਿੱਕੀ ਕਿਰਪਾਨ ਕੱਢ ਕੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡੰਗੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਟਕ ਲਾ ਕੇ ਲੂਹ ਨਚੋੜਿਆ। ਪਰ ਜ਼ਹਿਰ ਅਸਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪਲ ਘੜੀ ਵਿਚ ਮੂੰਡੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਨੀਲਾ ਕਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਉਹਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਲੁੜਕ ਗਿਆ।

ਬੋਦਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਮੋਏ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਵੇਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਕਲਦੀ। ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਕਠੋਰ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਪਿਉ ਸੀ ਉਹ! ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਜੀਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਘਾਇਲ ਗਿੱਦੜੀ ਵਾਂਗ ਹੁਆਂਕਦੀ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਤੇ ਦਸਦੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਭਰਾ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੌਕਰ-ਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਫੁੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਅੱਜ ਉਹਦੀ ਕੁੱਖ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਸੋਹਣੀ ਸੁਗਾਤ ਹੈਸਿਆਰੀ ਮੌਤ ਨੇ ਹਥਿਆ ਲਈ ਸੀ!

ਮਲਕਤੋਂ ਜਹੇ ਉਹਨੇ ਮੂੰਡੇ ਨੂੰ ਪੈਲੀ ਦੀ ਵੱਟ 'ਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਸਿਰੋਂ ਪੱਗ ਲਾਹ ਕੇ ਸਰਹਾਣੇ ਵਾਂਗ ਉਹਦੀ ਮਲੁਕਤੀ ਧੌਣ ਹੇਠਾਂ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਹੰਝਲਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਉਠਿਆ। ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀ ਮੂੰਡੇ ਨੂੰ ਸਸਕਾਰ ਦਏਗਾ, ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ। ਪਰ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਖਿਆਲ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਵਰਜ ਦਿੱਤਾ। ਬਲਬੀਰ ਬਹਾਦਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤੋਂ ਮੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਮੇ ਪਿਉ ਦਾ ਉਹ ਕਾਮਾ ਪੁਤ ਪੰਜਾਂ ਕੋਹਾਂ ਤੋਂ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਪਰਤਿਆ ਸੀ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਮੌਤ ਛਹਿ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਵੇਖ ਕੇ ਝਪਟ ਪਈ। ਸਵੇਰੇ ਉਹਦੇ ਹਾਣੀ ਮੇਲੀ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁਣਗੇ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਗਠਰੂ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਸੁਆਣੀਆਂ ਸਭੇ ਉਸ ਹੁੱਸਣੇ, ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣੇ ਬਲਬੀਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਭ ਉਹਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣ ਆਉਣਗੇ। ਪਰ ਇਕ ਹੋਰ ਖਿਆਲ ਨੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਪਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਏਦਾਂ ਵਕਤ ਕਿੰਨਾ ਜਾਇਆ ਹੋਏਗਾ! ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋਏਗਾ ਤੇ ਪੁਟਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਰ ਪਿਛੇ ਪੈ ਜਾਏਗਾ। ਕੱਲ੍ਹ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਘਾਪਾ ਪੁਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਓਧਰ ਹੋ ਟਰਿਆ ਜਿਧਰ ਕਹੀਆਂ ਤੇ ਗੈਤੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ।

ਸਰਘੀ ਵੇਲੇ ਪੀਲੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੀ ਹੋਈ ਕਿੱਕਰੀ ਹੇਠਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਮੂੰਡੇ ਦੀ ਲੋਥ ਦੁਆਲੇ ਜੁੜੀ ਖਲੋਤੀ ਸੀ। ਬੋਲਾ ਸਿੰਘ ਤਰਖਾਣ ਨੇ ਦੂਰ ਦੁਮੇਲ ਵਲ ਸੋਨਤ ਕੀਤੀ ਜਿਥੇ ਕਹੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਕਾਰ ਬੜਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਲੱਭਦਾ ਸੀ। ਇਕੋ ਰਾਤ ਵਿਚ ਉਹ ਸੜਕ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਮੀਲ ਅਗੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਬੇ ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਛਿਣਕੀਆਂ ਤੇ ਬੋਲਿਆ- “ਵਾਹ ਦੁਲਿਓਂ!”

“ਵਾਹ ਦੁਲਿਓਂ!” ਸਕੂਲ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ, “ਵਾਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੁਹਣੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਿਓ! ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਆ ਕਹਿਣੇ!”

ਏਥੇ ਕਦੇ ਖੂਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ
ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਓ
ਦੁਨੀਆ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਆਈ ਹੈ
ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਆਈ ਹੈ
ਛੱਡ ਆਈ ਹੈ ਕਿਤੇ ਦੂਰ
ਨਹੀਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ
ਕੁਚੁਕਸੇਤਰ ਦੇ ਜੁੱਗ ਦਾ ਕਮਾਲ
ਸੂਰਜ ਮੰਡਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ
ਕਦਮ ਤਾਲ ਕਰਦਾ ਜੀਵਨ ਉਛਾਲ
ਛੱਡ ਆਈ ਹੈ ਇਹ ਕਿਤੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ
ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਓ
ਹੁਣ ਤਾਂ ਘਰ-ਘਰ ਡੂੰਘੇ ਬੋਰ ਨੇ
ਕੋਣ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਖੂਹ ਨੂੰ
ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਰੂਹ ਨੂੰ
ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਓ
ਉੱਠਣ ਤਸ਼ਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਵਿਹੜੇ

ਨਵਤੇਜ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀ
ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਆਈ
ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤਪਦੇ-ਢਲਦੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ
ਜਿਉਣ ਦਾ ਮਸਾਲਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ
ਵਾਹ! ਅੱਜ ਤਾਂ
ਬੰਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ
ਪੋਟਾ-ਪੋਟਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਓ
ਡੋਲਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਸਹਿਜ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ
ਬੋਹੜ ਦੇ ਉੱਜੜੇ ਖੜ੍ਹੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੇ
ਹੰਝੂਆਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਬੋਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ
ਕਿ ਹੁਣ ਖੂਹ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਕੀ ਹੈ
ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਤਾਇਆ

ਆਓ ਖੂਹ ਪੂਰੀਏ
ਖੂਹ ਪੂਰ ਕੇ
ਇਸਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ
ਇਕ ਸਿਲ ਪੱਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿਕਾ ਦੇਈਏ
ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਡੂੰਘਾ ਉੱਕਰਿਆ ਹੋਵੇ;
‘ਏਥੇ ਕਦੇ ਖੂਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ
ਜੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਰੂਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ!
ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਓ
ਹੋ ਸਕਦੈ
ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਆਈ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ
ਪੈਰ ਪਿੰਡੇ ਖਿਸਕਾਉਣਾ ਪਵੇ
ਹੋ ਸਕਦੈ ਖੂਹ ਉੱਤੇ
ਡੋਲ ਮੁੜ ਖੜਕਾਉਣਾ ਪਵੇ।

ਓ ਠਰਦਿਓ ਰਾਹੀਓ
ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਮੈਨੂੰ
ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਢੇਰੀ ਲਾ
ਅੱਗ ਬਾਲ ਤਾੜੇ ਲਾ ਸੇਕ ਰਹੇ ਹੋ
ਨਿੱਘੇ ਹੁੰਦੇ ਅੰਗ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋ
ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਮੇਰੇ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਲਾਟ
ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਰਮਾ ਰਹੀ ਹੈ
ਉਹ ਮੇਰੇ ਹਰੇ ਪੱਤੇ ਜਲਾ ਰਹੀ ਹੈ
ਚੋਰ ਦੀ ਟੋਲ
ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਰਾਤ ਭਰ
ਛਾਣਦਾ ਰਿਹਾ ਚੱਪਾ-ਚੱਪਾ
ਗਾਹ ਮਾਰੀ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਆਈ ਫਸਲ
ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਬੋੜ 'ਤੇ ਹੀ
ਛਹਿ ਕੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਚੋਰ
ਤੜਕੇ ਜਿਹੇ ਟਿਭ ਗਿਆ

ਕਿਵੇਂ ਫਿੱਟ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸਾਡੇ ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰੇ

ਸਾਡੇ ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਗੇ? ਜੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖਣਗੇ? ਇਸ ਲਈ ਜਿਥੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਸਿਤਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਫਿੱਟ ਰੱਖਣ ਲਈ ਡਾਈਟਿੰਗ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਹ ਪਕਵਾਨ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਤਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਸਰਤ ਆਦਿ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਜਿਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਮ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਓ, ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕੁਝ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਜਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਫਾਰਮੂਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਰੱਖ ਕੇ ਹਿੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ :

ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ : ਰਣਬੀਰ ਦੇ ਮੋਢੇ ਬੜੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ੌਂਕਰ ਖੇਡਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਮੋਢੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣੇ ਹਨ। ਉਹ ਬੜਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈ। ਰਣਬੀਰ ਯੋਗਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਸਾਂਵਰੀਆ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਇਕ ਬਾਕਸਿੰਗ ਵਾਲਾ ਸੀਕਵੈਂਸ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਮੌਕੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਸਰਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਹਰਕਤ ਅਤੇ ਮੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ

ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹ ਚੰਗਾ ਭਰਪੂਰ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲੰਚ ਵੀ ਵਧੀਆ ਪਰ ਡਿਨਰ ਬਹੁਤ ਹਲਕਾ।

ਜਾਨ ਅਬ੍ਰਾਹਮ : ਜਾਨ ਅਬ੍ਰਾਹਮ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਜੁੱਸਾ ਬੜਾ ਕਮਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਛਾਤੀ ਵੇਟ ਲਿਫਟਿੰਗ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ 100 ਕਿਲੋ ਜਾਂ 250 ਪੌਂਡ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਜਿਸਮ ਲੰਬਾ-ਚੌੜਾ ਹੈ। ਨਾ ਉਹ ਦੌੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਯੋਗਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਸਰਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਪੇਟ ਦੀ ਕਸਰਤ ਹੋ ਜਾਏ। ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਆਂਡੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਲਾਰਾ ਦੱਤਾ : ਲਾਰਾ ਦੱਤਾ ਦਾ ਜਿਸਮ ਪੂਰੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਚ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੇ ਪਿੱਠ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜੇ ਫਿੱਟ ਸਾਈਜ਼ 'ਚ ਹੈ, ਨਾ ਮੋਟੇ ਅਤੇ ਨਾ ਛੋਟੇ। ਸਰੀਰ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਉਸਨੇ ਯੋਗਾ, ਸਵੀਮਿੰਗ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਛੱਡ ਕੇ ਸਵੀਮਿੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਯੋਗਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-

ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਵਾਰ। ਉਹ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਲੜਾਕੂ ਵਾਲਾ ਪੇਂਜ ਬਣਾ ਕੇ ਕਸਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 45 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਕਸਰਤ 'ਚ ਰੁੱਝੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਲਾਰਾ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਂਡੇ ਖਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਨ 'ਚ ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦਾ ਸ਼ੇਕ ਪੀਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਸਵੀਮਿੰਗ ਅਤੇ ਯੋਗਾ ਨੇ ਹੀ ਉਸਦੇ ਜਿਸਮ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਅਨੁਪਾਤ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੈਫ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ : ਸੈਫ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਹ 100 ਸੂਰਯਾ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਵਧੂ ਮਾਸ ਘਟਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੂਰਯਾ ਨਮਸਕਾਰ 12 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸਣਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖੋ ਪੈਟਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੈਫ ਦੀ ਉਮਰ ਅਸਲ ਨਾਲੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਛੋਟੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ

ਹਫਤੇ 'ਚ 3 ਵਾਰ ਯੋਗਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 3 ਵਾਰ ਜਿਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਮ ਵਿਚ ਸੈਫ ਕਾਰਡੀਓ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਸਰਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵੇਟ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪੇਸਚਰ ਦਾ ਬੈਲੇਂਸ ਠੀਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਸਰਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਹ ਨਾਲ ਤੇ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਸਰਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਾ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਸ਼ੇਪ 'ਚ ਢਾਲਣ ਲਈ ਮੱਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਫ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਬਾਰੇ ਬੜਾ ਚੇਤੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਫੈਟ ਵਾਲੀਆਂ, ਮਿੱਠੀਆਂ ਅਤੇ ਤੇਲ ਵਾਲੇ ਪਕਵਾਨ ਖਾਣੋਂ ਗਰੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ : ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ ਦਾ ਕੱਦ ਛੋਟਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਜਿਸਮ ਨੂੰ ਬੜਾ ਅਨੁਪਾਤ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਅੱਜਕਲ ਬੜੀ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੈ ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਵਧੂ ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ। ਕਦੇ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਰਯ ਨਮਸਕਾਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਆਪਣੇ ਪੇਸਚਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸਨੇ ਆਸਣ ਵੀ ਕੀਤੇ।

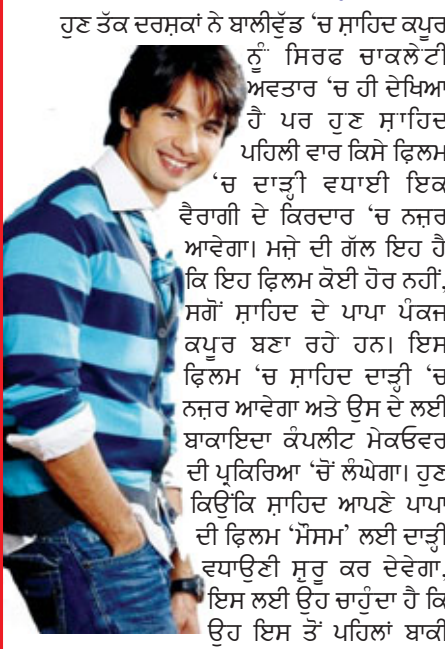
ਇਸ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਜਿਸਮ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪਤਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਵਧੂ ਮਾਸ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਲਈ ਰਾਣੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪਰਵਤ ਆਸਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਲਈ ਭੁਜੰਗ ਆਸਣ ਜਾਂ ਕੋਬਰਾ ਪੋਜਿਜ਼। ਉਹ ਹਫਤੇ 'ਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 6 ਵਾਰ ਦੇ ਘੱਟੋ ਆਪਣੇ ਜਿਸਮ ਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। 45 ਮਿੰਟ ਲਈ ਦੌੜ ਵਾਲੀ ਵਰਜਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਣੀ ਅੱਜਕਲ ਬੜਾ ਹੈਲਦੀ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾ ਹੀ ਮਠਿਆਈਆਂ ਜਾਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਨਾ ਹੀ ਚੌਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫ੍ਰਾਈ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪਕਵਾਨ।

ਬਿਪਾਸ਼ਾ : ਮੁਢਲੀਆਂ ਕਸਰਤਾਂ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਆਰਦੀਆਂ। ਉਸਦਾ ਜਿਸਮ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਤਰਾਸ਼ਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕਸਰਤਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਵੀ ਕਸਰਤ ਨਹੀਂ ਖੁੰਝਾਉਂਦੀ। ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਿਧਰੇ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਹੋਵੇ,

ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਉਹ ਕਸਰਤ ਵਾਸਤੇ ਜਿਮ ਲੱਭ ਹੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ ਪੱਧਰੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਉਸਦੀਆਂ ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਸਰਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਦੌੜਨਾ, ਸਾਈਕਲਿੰਗ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਵੀਮਿੰਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹ ਵੇਟ ਪਲੇਟ ਫੜ ਕੇ ਬਾਲ ਨੂੰ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਘੁੰਮਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਫੈਟ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਡਾਈਟ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਬਰੇਕਫਾਸਟ 'ਚ ਉਹ 4-6 ਆਂਡਿਆਂ ਦੀ ਚਟਿਆਈ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਭੋਜਨ 'ਚ ਚਿਕਨ, ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਬਾਜਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਇਕ ਗਲਾਸ ਨਮਕੀਨ ਲੱਸੀ ਪੀਂਦੀ ਹੈ। ਡਿਨਰ ਮੌਕੇ ਚਿਕਨ ਜਾਂ ਫਿਸ਼ ਹੀ ਬਿਨਾਂ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਰੋਟੀ ਦੀ ਕਸਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਅਵਤਾਰ 'ਚ ਸ਼ਾਹਿਦ

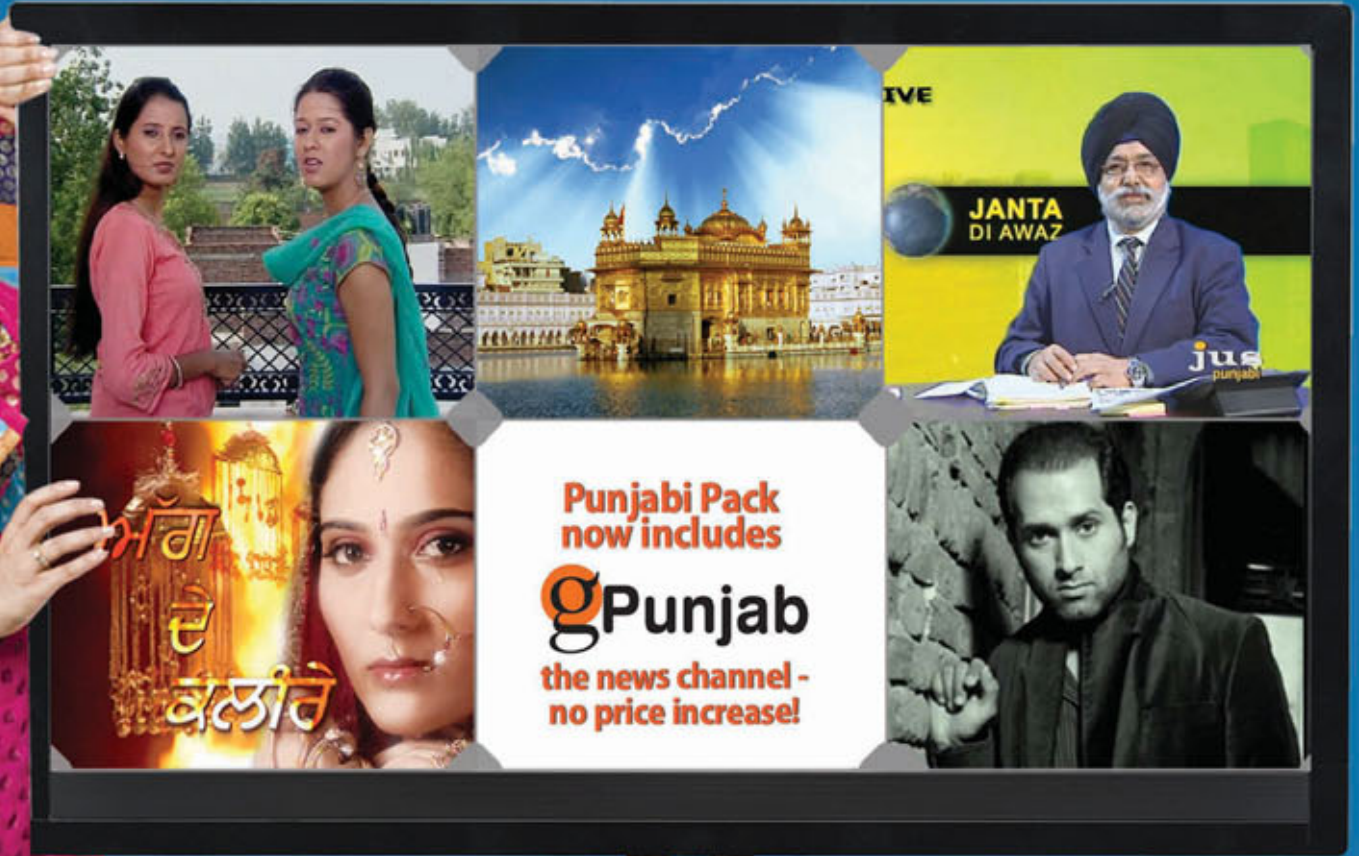
ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਸ਼ਾਹਿਦ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚਾਕਲੇਟੀ ਅਵਤਾਰ 'ਚ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਸ਼ਾਹਿਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ 'ਚ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਧਾਈ ਇਕ ਵੈਰਾਗੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਾਹਿਦ ਦੇ ਪਾਪਾ ਪੰਕਜ ਕਪੂਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਸ਼ਾਹਿਦ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕੰਪਲੀਟ ਮੈਕਓਵਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚੋਂ ਲੰਘੇਗਾ। ਹੁਣ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਾਹਿਦ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮੌਸਮ' ਲਈ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਧਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਕੀ

ਫਿਲਮਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਵਧੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ 'ਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਆਵੇ। 'ਮੌਸਮ' 'ਚ ਸ਼ਾਹਿਦ ਇਕ ਫਾਈਟਰ ਪਾਇਲਟ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏਗਾ, ਜੋ ਇਕ ਵੇਲੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਨੇੜੇ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਹਿਦ ਨੂੰ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਧਾਇਆ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਸ਼ਾਹਿਦ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਧਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਸੂਟਿੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਾ ਕਟਵਾਉਣੀ ਪੈ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਸੂਟਿੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਦਿਲਜੀਤ ਹੁਣ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ ਵਲ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੁੱਡੂ ਧਨੋਆ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦਰਜਨ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਦੀਵਾਨਾ, ਸਲਾਖੇਂ, ਜ਼ਿੰਦੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਬਿਗ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਗੁੰਡਰਾਜ਼, ਅਫਲਾਤੂਨ ਆਦਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 'ਦਾ ਲਾਈਨ ਆਫ ਪੰਜਾਬ' ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹੀਰੋ ਨੌਜਵਾਨ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਧੜਕਣ ਬਣਿਆ ਗਾਇਕ ਦਿਲਜੀਤ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਸਬੰਧੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਲਬੀਰ ਟਾਂਡਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕਾਮੇਡੀ ਕਲਾਕਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ, ਭੇੱਟੂ ਸਾਹ ਤੇ ਵਿਵੇਕ ਸ਼ੌਂਕ ਦੀ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਕਮੇਡੀ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਟੰਡਨ ਫਿਲਮ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਹੈ ਤੇ ਆਰਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵਲੋਂ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਨ-ਲਾਈਨ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਯੂ ਕੇ ਵੀ ਸਿਰਤੋੜ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਦਾ ਲਾਈਨ ਆਫ ਪੰਜਾਬ' ਸਬੰਧੀ ਦਿਲਜੀਤ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖੀਵਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁੱਡੂ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਵੀਡੀਓ 'ਜਦੋਂ ਪੰਗਾ ਪੈ ਜਾਵੇ' ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਚੋਣ ਹੋਈ। ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੁੱਡੂ ਦਾ ਅਸੀਰਵਾਦ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਿਲ ਪੰਜਾਬੀ... ਡਿਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ...

Punjabi Pack
now includes
gPunjab
the news channel -
no price increase!

PUNJABI PACK \$19.99/mo.

LOCAL CHANNELS \$9.99/mo.

+

= \$29⁹⁸/_{mo}

Get Punjabi Pack with American Local channels and receive

- No equipment to buy
- Free Activation (with Agreement)
- Free DVR Upgrade (\$6/mo. DVR Service fee applies)
- No Additional Service Access fee

Subscribe Today
1-888-242-2276

Digital Home Advantage offer requires 24-month commitment and credit qualification. If service is terminated before the end of commitment, a cancellation fee of \$17.50/month remaining will apply. All equipment is leased and must be returned to DISH Network upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Limit 6 leased tuners per account; lease upgrade fees will apply for select receivers; monthly fees may apply based on type and number of receivers. HD programming requires HD television. All prices, packages and programming subject to change without notice. Local channels only available in certain areas. Offer is subject to the terms of applicable Promotional and Residential Customer Agreements. Additional restrictions and fees may apply. First-time DISH Network customers only. Offer ends 5/31/10. © 2010, DISH Network L.L.C. All rights reserved.